

ngadenge ka kami mah pimatocheun sarta
santosa, djeung bakal sĕnang ati, teu
sijeun tjilaka. *a p. 8:1 b Jcs. 65:2, 12; Jer. 7:13.*
c 5 Moesa 28:63; p. 3:34. d Aj. 27:9; 35:12;
Jer. 11:11. e Jcs. 3:10, 11.

PASAL 2.

Eh anaking! oepama maneh narima
Epamagahan kami, sarta parentah kami
koe maneh diampihan di diri maneh,
2 'datang ka tjeuli koe maneh disina nga-
rĕgĕpkeun kana kapintĕran, hate koe
maneh dipĕroehkeun kana pangartian;
3 'geus poegoeh, oepama maneh sasambat
kana kabinangkitan, djeung noenoehoen
4 kana pangartian; 'oepama maneh *a* ne-
jangan eta supĕrti nejangnan perak, sarta
dioelik-oelik tjara ngoelik pĕpĕndĕman:
5 'didinja maneh teh pingahartieun kana
sijeun koe Pangeran, sarta pimanggiheun
6 kanjaho ka Allah. 'Karana Pangeran *b*
noe maparin kapintĕran; nja ti baham
andjeunna datangna kanjaho djeung pa-
ngartian. 'Andjeunna njadangeun ka-
pintĕran noe sadjatina pikeun sakoer
noe saestoe; andjeunna minangka kĕ-
pĕng ka sakoer noe loemakoe satĕmĕnna;
8 'kĕrsa ngadjaga djalan noe tĕroes djeung
hoekoeun, nja ngaraksa djalan kaĕsihna.
9 'Didinja maneh teh pingahartieun *c* kana
kabĕnĕran, kana kaĕadilan djeung kana
kaestoean, saliring lakoe-lampah noe
hade. *a p. 8:10. b Jak. 1:5. c p. 1:3*

10 Lamoen kapintĕran asoep ka hate
maneh, djeung kanjaho koe njawa maneh
11 dipake karĕsĕp, 'geus tangtoe maneh
diraksa koe ingĕtan, didjaga koe pa-
ngartian; 'soepaja maneh diloeppetkeun
ti djalan goreng, ti djalma noe miomong
13 teu moepakat; 'ti noe naringgalkeun
djalan saestoe, mambrih leumpang dina
14 djalan poĕk; 'noe migawe kagorengan
a djeung baroengalna, sarta garĕrah koe
15 lampah teu moepakat nja goreng; 'noe
djalanna barengkok, sarta sarerong dina
16 lakoe-lampahna. 'Soepaja maneh diloe-
ppetkeun ti *b* aweve sedĕn, bangsa lijan,
17 noe omonganana loemas-lamis; 'noe geus
ninggalkeun panoetanana ti ngongora,
sarta mopohokeun pĕrdjangdjan Al-
lahna; 'karana *c* imabna tjondong ka
maot, djeung lakoe-lampahna noeng-
19 toen ka noe paraeh. 'Saba-saha djal-
ma asoep ka dinja hamo balik deui,

sarta moal nĕpi kana djalan kahiroe-
pan. *a p. 10:23. b p. 5:3; 6:24. c p. 7:27.*

20 Noe matak maneh koedoe loemakoe
dina djalan djalma harade, djeung nges-
21 toekeun djalan djalma balĕnĕr. 'Karana
a noe saestoe pimaratoeheun dina tanah,
sarta noe satĕmĕnna pikararieun dina
22 eta; 'dĕmi *b* noe daroraka mah tangtoe
pada dibasmi tina tanah, sarta noe mi-
lampah tjidra tangtoe pada ditjaboetan
tina eta. *a Djab. 37:29. b Aj. 18:17; p. 10:30.*

PASAL 3.

Eh anaking! papakon kami oelah di-
popohokeun; nja hate maneh koedoe
2 nĕtĕpkeun parentah kami. 'Karana *a*
eta teh ka maneh tangtoe nambahan
pandjang oemoer, taen hiroep, kitoe
3 deui kasĕnangan. 'Kahemanan djeung
kajaktian poma oelah ninggalkeun ka
maneh; *b* kongkorongkeun dina beuheung
maneh, toeliskeun dina papan hate ma-
4 neh; 'tangtoe maneh pimanggiheun koer-
nija djeung pangartian noe hade, di pa-
joeneun Allah sarta di bareupeun ma-
5 noesa. 'Koedoe ngandĕl ka Pangeran
tĕroes reudjeung hate, *c* sarta oelah na-
6 leukem ka pangarti sorangan. 'Maneh
di sakabel djalan maneh *d* sing nga-
njahoekun ka andjeunna; tangtoe an-
djeunna ngalĕmpĕngkeun djalan maneh.
7 'Poma *e* oelah boga angeul pintĕr; koedoe
sijeun koe Pangeran sarta njingkir
8 tina kagorengan. 'Matak boedjal maneh
pitjageureun, djeung matak toelang ma-
9 neh pialĕgĕreun. 'Koedoe ngahormatan
ka Pangeran *f* koe babandaan maneh,
sarta koe loeloeoe sakabel beubeunna-
10 ngan maneh; 'tangtoe *g* leuit maneh
parinoeh boentjir, djeung pamĕrĕsan
maneh laleber tji-anggoer. *a 5 Moesa 8:1;*
30:20. b p. 6:21; 7:3. c p. 23:36; Jer. 9:23.
d 1 Bab. 28:9. e Roem 12:16. f 2 Moesa 23:19;
Mal. 3:10. g Joel 2:24.

11 *a* Eh anaking! pamĕpĕrilih Pangeran
oelah ditampik, djeung oelah soengkan
12 koe andjeunna dipilara; 'karana *b* tijap-
tijap noe dipikaĕsih koe Pangeran, sok
dipilara; nja koemaha bapa ka anak
13 noe dipikasoeke. 'Bagdja tĕmĕn manoesa
noe manggih kapintĕran; nja manoesa
14 noe ngabogaan pangartian! 'Karana da-
gang eta hade alah batan dagang pe-
rak; *c* estoe batina ngoengkoelan ĕmas

15 panghadena. 'Leuwih moelja eta teh ti
batan intén mirah; djeung sakabéh noe
dipake kasoeke koe maneh taja pisan
16 noe nandingan eta. 'Pandjang oemoer
ditjangking koe leungeunna ti katoe-
hoe; leungeunna ti kentja njangking ka-
17 soegihan djeung kahormatan. 'Djalanna
djalan kangeunahan; estoe sakabéh dja-
18 lanna djalan kasenangan. 'Tangkal 'ka-
hiroepan eta teh ka sakoer noe moen-
tang ka eta; djeung saba-saba noe njékél
19 ka eta bagdja témén. 'Pangeran nga-
degkeun boemi / koe lantaran kapintèr-
an, djeung ngadjadikeun langit koe
20 lantaran pangartosan. 'Koe lantaran ka-
oeningaan andjeunna sagara ngaboerijal,
sarta mega-mega njoeroeloeke tji-iboen.

a Aj. 5: 17; Ibr. 12: 5 b Wabj. 3: 19. c Aj. 26: 15.
d p. 8: 18, 35. e 1 Moesa 2: 9. f Djab. 33: 6.

21 Eh anaking! eta teh oelah sina aring-
kah ti hareupeun panon maneh; koedoe
ngaraksa kapintèran noe sadjatina, kitoe
22 deui ingetan; tangtoe matak hiroep
njawa maneh, sarta * matak loetjoe
23 beuheung maneh. 'Didinja maneh uga-
lakonan djalan maneh kalawan sèngang
ati, * djeung soekoe maneh moal tita-
24 djong. 'Tijap-tijap maneh keur ngédèng,
moal kadatangan reuwas; satégésna ma-
neh ngédèng tangtoe ngeunah sasarean.
25 'Montong sijeun koe kareuwasan nga-
dak-ngadak, atawa koe karoeksakan noe
26 daroraka, lamoenna datang. 'Karana
Pangeran noe djadi pangharèpan maneh,
sarta andjeunna tangtoe ngaraksa soe-
koe maneh, oelah keuna ringkoes.

a p. 1: 9. b Djab. 91: 11, 12. c 3 Moesa 26: 6; Djab. 3: 6.

27 * Oelah mogogkeun kahadean ka noe
wadjib; kitoe soteh lamoen leungeun
28 maneh kawasa ngalampabkeun. 'Oelah
maneh ngomong ka batoer: Geura balik,
mèngke ka dijeu deui; atawa: Isoekan
koela rek mere; padahal maneh boga.
29 'Oelah maneh ngarang pitjilakaeun ba-
toer; karana eta teh tjitjingna di maneh
30 sèngang ati. 'Oelah maneh paseja djeung
pada manoesa teu karana sabab, ari
eta teu migawe goreng ka maneh mah.
31 'Oelah maneh b sirik ka djalma nga-
nijaja, sarta sakabéh djalanna oelah
32 aja noe koe maneh dipilih. 'Karana noe
serong kagiroek Pangeran; dèmi ka noe
33 saestoe mah andjeunna teh c dalit. 'Pa-
njapa Pangeran d aja di imah djalma

doraka; dèmi pangtjitjingan djalma bèn-
nér mah koe andjeunna dibèrkahan.
34 'Geus poegoeh c toekang mojek koe an-
djeunna bakal dipojok deui; dèmi ka
noe sareh mah andjeunna maparin sih-
35 koernija. 'Noe palintèr pingamilikeun
kahormatan; dèmi noe garèdjoel mah
ngagembol kahinaan. a 1 Petr. 4: 10. b Djab.
37: 1; p. 24: 19. c Djab. 25: 11. d p. 11: 24;
12: 7; 21: 12. e p. 1: 26; Jak. 4: 6.

PASAL 4.

Eh anaking! * darengekeun pamépèrilih
bapa; sarta rarèdèpkoeun, soepaja nga-
2 njabokeun pangartian. 'Karana kami ka
maraneh mere elmoo hade; papakon
kami koe maraneh poma oelah diting-
3 galkeun. 'Karana kami anak kameuneut
rama kami, b tatjan aja tanaga, sarta
djadi anak noenggal di pajoeneun iboo
4 kami. 'Harita c kami teh koe rama di-
voeroek, kijeu lahirna ka kami; llate
maneh sing njékél piwoeroek kami;
parentah kami estoekeun, tangtoe ma-
5 neh hiroep. 'Koedoe d meuli kapintèran,
koedoe meuli pangartian; poma oelah
6 poho, djeung oelah njimpang ti pama-
gahan biwir kami. 'Oelah ninggalkeun
eta, tangtoena ngaraksa ka maneh; koe-
doe masing njaah ka eta, tangtoena
7 ngadjaga ka maneh. 'Kapintèran noe
djadi loeloegoe; mana koedoe meuli ka-
pintèran, djeung sabobogaan maneh beu-
8 likeun ka pangartian. 'Koedoe koe ma-
neh dipoesti-poesti, c tangtoena nga-
djoengdjoengkeun ka maneh; tangtoena
ngahormatan ka maneh, lamoen koe
9 maneh digoegoeloeng. 'Tangtoe eta f
ka sirah maneh mere sigèr matak loe-
tjoe, nja maneh koe eta diselehan ma-
koeta moelja. a p. 1: 8. b 1 Bab. 29: 1. c 1 Bab.
28: 9. d p. 23: 23. e p. 3: 16. f p. 1: 9.

10 Eh anaking! deungekeun, sarta tam-
panan pamagaban kami; tangtoe maneh
11 direjaan taoen hiroep. 'Kami ka maneh
ngaweroekkeun djalan kapintèran; ma-
neh koe kami dek didjalankeun dina
12 kalakoean noe saestoe. 'Maneh keur
leumpang, a moal sèsek nja lengkah;
sarta ari maneh loempat, moal laboeh.
13 'Sing pageuh njékél pamépèrilih, oelah
dilesoetkeun; koedoe ngadjaga ka eta,
karana eta matak hiroep ka maneh.
14 'Poma b oelah asoep ka djalma djalma

daroraka, djeung oelah loemakoe dina
 15 djalan djalma garoreng. 'Koedoo nam-
 pik eta, oelah koe maneh disorang; nja
 koedoo njimpang ti eta, bari toeloeh.
 16 'Karana eta teh tara harecs, ari tatjan
 migawe goreng; gagal becsna, ari ta-
 17 tjan niwaskeun; 'karana kahakananana
 roti kadorakaan, djeung inoemanana
 18 anggoer panganjaja. 'Ari djalan djalma
 balénér ' saperti tjahja ngagèbjar, beuki
 lila beuki tjaang, tépi ka téngari pisan.
 19 'Dèmi djalan djalma daroraka mah
 saperti poék mongkleng; teu njarahoeun
 di noe pimatakeun maranehanana la-
 boeh.

a Aj. 18: 7. b Djab. 1: 1; p. 1: 15.

c Hak. 5: 31; Aj. 22: 28. d 1 Joh. 2: 11.

20 Eh anaking! régèpkeun piwoeroek ka-
 mi; tjeuli maneh tjondongkeun ka pa-
 21 magaban kami. 'Oelah sina aringkah ti
 hareupeun panon maneh; nja koedoe
 22 koe maneh diraksa di sadjéro hate. 'Ka-
 rana eta teh matak hiroep ka sakoer
 noe manggih inja, sarta matak tjageur
 23 ka badanna sakoedjoer. 'Koedoe nga-
 djaga hate maneh ti batan sakabeh noe
 diraksa; karana nja ti dinja sirahing
 24 hiroep. 'Singkirkeun ti maneh sagala
 kabengkakan soengoet, djeung djaoeh-
 keun ti maneh sagala kabingkéngan bi-
 25 wir. 'Panon maneh masing téroes nen-
 djona; biwir mata maneh bènérkeun ka
 26 noe di hareupeun maneh. 'Timbang
 pilakoeunn soekoe maneh, djeung saka-
 27 beh djalan maneh masing pageuh. 'Oelah
 njimpang b ngatoehoe atawa ngentja;
 soekoe maneh sina njingkirkan kago-
 rengan. a p. 14: 8. b 5 Moesa 5: 32; Djab. 110: 101.

PASAL 5.

Eh anaking! a régèpkeun kapintéran
 kami; tjeuli maneh tjondongkeun ka
 2 pangartian kami; 'soepaja maneh nga-
 raksa ingétna, sarta biwir maneh nga-
 3 djaga kanjaho. 'Karana biwir b awewe
 sedjen njaktjélakan atjining madoe,
 djeung lalangitna c leutjir alah batan mi-
 4 njak; 'dèmi ahirna mah pait saperti alsém,
 djeung seukeut tjara pèdang anoe seu-
 5 keut kentja-katoehoe. 'Soekoena d moe-
 doen ka maot; lengkahna ngoengkoeg
 6 ka enggon noe pach. 'Sangeukeun nim-
 bang djalan kahirupan; lakoena nga-
 lantoer, teu njahoéun noe didjoegdjoe.
 a p. 22: 17. b p. 2: 16; c 24. d Djab. 55: 22. d p. 2: 18.

7 Mana ajeuna, anaking! darengekeun
 kami, djeung oelah njalingkir ti pama-
 8 gaban biwir kami. 'Djalan maneh ma-
 sing djaoeh ti noe kitoe, sarta oelah
 9 denkeut ka lawung imahna; 'soepaja
 sipat kaadjenan maneh koe maneh oe-
 lah dibikeun ka deungeun-deungeun,
 djeung taoen maneh oelah dibikeun ka
 10 noe sasangkling; 'soepaja noe sedjen
 oelah sareubeuh koe kukoewatan maneh,
 sarta beunang maneh hese-tjape oelah
 11 aja di imah noe lijan; 'témahna maneh
 babarègoengan, a samangsa awak ma-
 neh djeung daging maneh geus datang
 12 ka bejak; 'bari maneh ngomong: Lah,
 naha aing teh geuleuh kana pamèpèrili,
 djeung hate aing tjoewa kana pangwa-
 13 rah; 'sarta aing teu ngadenge ka pa-
 patah goeroe aing, djeung aing teu njon-
 dongkeun tjeuli ka noe magahan ka aing!
 14 'Aing teh bis-bis tjilaka badis di téngah
 pakoempoelan djeung padjémoehan.

a Lock. 13: 16.

15 Koedoe nginoem tjai ti gorowong ma-
 neh sorangan, nja tjai ngotjor ti djéro
 16 soemoer diri maneh. 'Naha tji-njoesoe
 maneh koedoe ngaloemprah ka loeloe-
 roeng, soesoekan tjai koedoe ngijih-
 17 ngajah ka pasar-pasar? 'Eta teh sing
 keur diri maneh woengkoel, sarta oelah
 keur noe sedjen miloe djeung maneh.
 18 'Tji-boelakan maneh sing kabèrkahan;
 sarta a sing boengali koe pamadjikan
 19 maneh ti ngongora; 'lir oentjal matak
 njalah, émbé tjadas matak loetjoe; sing
 seubeuh maneh koe soesoena sapapan-
 djangna; sing kairid koe kanjaabawana
 20 salalawasna. 'Djeung keur naon maneh,
 anaking! rek kairid koe awewe sedjen,
 sarta ngarangkoel pangkon noe lijan!
 21 'Karana b djalan djalma aja di pajoe-
 neun sotja Pangeran, sarta koe andjeuna
 ditimbang-timbang salakoe-lampah-
 22 na. 'Djalma doraka c tangtoe karingkoes
 koe kasalahawana, sarta ditjékel koe
 23 talining dosana. 'Manehna pipaeheun
 sabab koerang pamèpèrili, sarta pika-
 irideun koe kagédéan kapaloenganana.
 a (Joer. 9: 9. b Aj. 14: 16; 34: 21. c Djab. 7: 17.

PASAL 6.

Eh anaking! a oepama maneh nang-
 goeng batoer, geus népakkeun leu-
 2 ngeun maneh pikeun noe sedjen, 'nja
 maneh teh karidjèt koe omong biwir

maneh, karingkoes koe tjatoer soengoe
 1 maneh: 'moedoe kieu nja pilampaheun
 atoe, anaking: seg leupaskeun diri, da
 maneh teh geus asoe ka leungeun ba-
 toer; geura leumpang, rëndahkeun diri,
 bari ngagoegoedjé ka batoer maneh
 2 teja. 'Panon maneh ^a oelah dibikeun
 sasarean, djeung biwir mata maneh oelah
 3 sina léljépan. 'Geura ngaleupaskeun
 diri, tjara méntjék ngaleupaskeun ma-
 neh ti leungeun [noe moro], djeung sa-
 pèrti manoe ti leungeun toekang ta-
 heun.

^a p. 11: 13; 20: 16. ^b Djab. 132: 4.

4 Eh, noe ngédoel! geura leumpang ka
^a sireum, ilikan lakoe-lampahna, sarta
 7 masing pintér. 'Ari eta teh teu boga-
 eun kapala, pangeroes atawa pama-
 rentah; 'kitoe ge njawiskeun pirédjéki-
 eunana dina oesoem halodo, ngoempoe-
 keun pibakaneunana dina oesoem diboe-
 9 wat. 'Sabaraba pililaenana deui maneh,
 noe ngédoel, nja rek ngédéng bae! iraba
 maneh nja piboeangeun tina beés ma-
 neh? 'Meueus-meueus ^b beés, meueus-
 meueus léljépan, meueus-meueus sida-
 11 kèp bari ngédéng: 'heg datang kamiski-
 nan maneh tjara begal, djeung panga-
 boetoe maneh sapèrti djalma noe njikép
 pakarang.

^a p. 30: 23. ^b p. 24: 33.

12 Manoesa noe bangkawarah, djalma
 noe doraka, loemakoena ^a bengkok bi-
 13 wir; 'matana ^b dipake koetjap-kitjeup,
 soekoena dipake ngomong, ramona di-
 14 pake tandjak-toendjoek. 'Noe di sadjéro
 hatena kabehna teu moepakat; manehna
 sapapandjangna ngarang kagorengan,
 15 djeung sok njieun pipasejaeun. 'Pedah
 kitoe kèntjéng pisan pidatangeun bala-
 hina; tangtoe ngadak-ngadak manehna
 diroeksakkeun, sarta moal beunang ditja-
 geurkeun.

^a p. 4: 24. ^b p. 10: 10.

16 Ijeu gènép pèrkara noe djadi kageu-
 leuh Pangeran, malah toedjoehe noe djadi
 17 kagiroek manahna: 'uja eta ^a panon
 loehoer, letah palsoe, djeung leungeun
 18 noe ngoetjoerkeun gètih teu salah; 'hate
 noe ngarang pakarépan doraka; ^b soe-
 koe noe gagaungangan moeroe kana ka-
 19 gorengan; 'saksi palsoe, noe ngaloewar-
 keun bohong, sarta djalma noe njieun
 pipasejaeun doeloer pada doeloer.

^a p. 21: 4; 30: 13. ^b p. 1: 16.

20 Eh anaking! ^a sing ngadjaga parentah
 bapa, djeung oelah ninggalkeun papakon

21 indoeng maneh. 'Tjangtjaukeun dina
 hate maneh salalawasna; ^b kongkorong-
 22 keun dina beuheung maneh. 'Samangsa
 maneh keur leumpang, tangtoe maneh
 koe eta ditoejoen; samangsa maneh keur
 sasarean, tangtoe maneh koe eta diraksa;
 sarta ari maneh geus hoechang, tangtoe eta
 23 mitoe toer ka maneh. 'Karana parentah
 teh ^c damar, djeung papakon teh tjahja,
 sarta pangwarahna pamépèrilih teh dja-
 24 lan kahiroepan; 'matak ngaraksa ka
 maneh ^d ti awewe goreng, ti loomas-la-
 25 misna letah si bangsa lijan. 'Poma ma-
 neh sadjéro lato oelah kapintjoet koe
 kageulisanana; sarta maneh oelah ben-
 26 nang koe biwir matana. 'Karana tina
 lantaran awewe noe djadi dajang, ^e djal-
 ma sok datang ka boetoehe rédjéki; sarta
 awewe ranjedun moro-moro pati moelja.
 27 'Koemaha djalma noe njokot seuneu dina
 kandoenganana, naha papakeanana moal
 28 kahoeroe! 'Atawa koemaha djalma bisa
 leumpang dina roekak roekaj, naha soe-
 29 koena hanteu toetoeng! 'Nja kitoe pisan
 djalma noe mandjangan pamadjikan ba-
 toer; saha-saha noe njabak ka eta, moal
 30 teu disiksa. 'Paling moal dikadjeunkeun,
 ana maling soepaja tjoekeup dirina, la-
 31 moen keur kalempohan. 'Ana kapanggih,
 koedoe ngaganti toedjoehe patikélaneun;
 sababandaun pangeusi imalna koe eta
 32 koedoe dibikeun. 'Saha-saha noe ngara-
 njed ka awewe, koerang pikir; djalma
 noe migawe kitoe ngaroeksakkeun di-
 33 rina. 'Tangtoe manggih balahi djeung
 kahinaan, sarta wiwirangna moal di-
 34 leungitkeun. 'Karana ^f timboeroe sala-
 kina tangtoe sewot, sarta moal make
 35 karoenja keur poean malés. 'Moal dae-
 keun narima panéboes, naon oge; sarta
 moal ngaroedjoekan, sanadjan maneh
 ngagédékeun pamere.

^a p. 1: 8. ^b p. 3: 3;
 7: 5. ^c Djab. 119: 103. ^d p. 5: 3; 7: 5. ^e p. 5: 10.
^f 4 Moesa 5: 14.

PASAL 7.

Eh anaking! estoekeun pamagahan ka-
 2 mi, sarta parentah kami koe maneh
 ampihan di diri maneh. 'Koedoe nga-
 raksa parentah kami, tangtoe maneh
 hiroep; kitoe deui ka papakon kami,
 3 ^a sapèrti ka siki mata maneh. 'Tjang-
 tjaungkeun ^b dina ramo maneh; toelis-
 4 keun dina papan hate maneh. 'Kapin-
 téran koe maneh basakeun doeloer,

sarta pangartian sěboet koelawarga;
 5 'soepaja maneh koe eta diraksa ' ti
 awewe sedjen, ti noo lijan, noe omonga-
 nana loemas-lamis. a Djab. 17:8. b 2 Moesa
 13:9; 5 Moesa 6:8. c p. 6:21.

6 Karana kami ' keur mēlong tina djan-
 dela imah kami, nja tina sarigsig kami.
 7 'Seug kami nedjo di noe barodo, ka-
 tangen koe kami di lalaki ngarora aja
 8 hidji boedjang koerang pikir. 'Lar nga-
 liwat di loeloeroeng, pēlēbah pepengko-
 lanana, ngalengkahna ' djalana ka imah
 9 eta awewe; 'wantji sareupna, ninggang
 poēna geus boerit, mēnēran geus peu-
 ting pisan sarta poēk mongkleng. 'Ho-
 reng aja hidji awewe njampeurkeun ka
 dinja, dangdanan dajang, sarta tjarin-
 11 tjing hatena. 'Eta teh ' ngoelajaban
 djeung basangkal; soekoena hanteu tji-
 12 tjing di djero imahna. 'Los ka loelo-
 roeng, los ka pasar-pasar, sarta ngado-
 dolo di pēlēbah sakoer pepengkolan.
 13 'Kēk boedjang teja koe eta ditjēkēl, pek
 ditjiōem, sarta ngomong ka dinja bari
 14 nujjeun kandēl beungeutna: 'Koering
 keur aja ' koerban panarima; dintēn
 15 ijeu koering nēkanaan nadar. 'Kitoe noe
 mawi koering ka loewar, sēdja mapag-
 keun ka andjeun, sēdja gēmēt nejangana
 salira andjeun; tab, andjeun geus kapēn-
 16 dak. 'Randjang koering koe koering
 geus diamparan pramedani, alkētip kan-
 17 teh Mēsir. 'Enggon koering koe koering
 geus dikepretan ēmoer, garoe sarēng
 18 kajoe manis. 'Mangga, oerang sing wa-
 rēg sosoan sarēng koering dongkap
 ka isoe; oerang soeka-soeka djalana
 19 bobogohan; 'karana salaki parēng teu
 aja di imah, keur njaba, djalana djaoeh
 20 pisan; 'mawa radjoet dieusi oewang;
 pimoelangeunana ka imah ' dina tang-
 gal boelan poernama. - 'Boedjang teja
 21 kasimpangkeun koe kalobaan elmoe eta
 awewe, kagembang koe loemas-lamis
 22 biwirna. 'Pada-harita keneh manehna
 leumpang noetoerkeun eta awewe, tjara
 sapi asoep ka pameuntjitan, djeung sa-
 pēti noe paloeng keuna pitapak baris
 23 pamēpērih; 'datang ka kawajana diboe-
 tjakkeun koe djamparing; nja sapēti
 manoe roeroesoehan kana djirēt, tapi
 teu njahoēun jen eta teh matak tjilaka
 njawana. a Ilak. 5:28. b p. 5:8. c p. 9:13.
 d 3 Moesa 7:11. e Djab. 81:4.

21 Mana ajeuna, anaking! darengekeun
 kami, djeung rarēgēpkeun pamagahan
 25 biwir kami. 'Hate maneh poma oelah
 njimpang ka djalana awewe kitoe; poma
 oelah sasab njorang djalana-djalanna.
 26 'Karana reja pisan noe kasabēt ngadja-
 loprak koe noe kitoe; estoe beunangna
 27 machan loba katjida. 'Imahna ' djalana
 ka ēnggon noe paeh, nja moedoen ka
 pangkeng-pangkeng maot. a p. 2:16; 9:18.

PASAL 8.

Naba ' Kapintēran lain sok ngagēro,
 sarta Pangartian lain sok njowara!
 2 'Di poentjak ' ēnggon laloehoer sisi
 djalana, dina oenggal-oenggal tēpoeng
 3 djalana eta teh ngadēg. 'Di gigireun panto-
 panto, di katja-katja nagara, lēbah pa-
 ranti asoep ka lawang-lawang, eta teh
 4 njēloek: 'Eh, sakoer lalaki! kami nga-
 gēro ka maraneh; sarta kami njowara
 5 ka sakabeh anak Adam. 'Eh, noe ba-
 rodo! koedoe pada boga akal; djeung
 maraneh, noe garēdjoel! koedoe pada
 6 tērang pikir. 'Geura darengekeun, sabab
 kami rek njaoerkeun pērkara noe poen-
 djoel-poendjoel; sarta kami pangangah
 biwir teh rek ngaloewarkeun noe saes-
 7 toe-estoena. 'Karana lalangit kami bakal
 ngoetjapkeun kajaktian; da kadorakaan
 8 kagiroek biwir kami. 'Sakabeh pamaga-
 han biwir kami sabēnēr-bēnēra; taja
 9 pisan noe tibalik atawa bengkok. 'Sa-
 dajana tēroes moenggoeh ka noe boga
 pangarti, sarta saestoe moenggoeh ka
 10 noe geus manggih kanjaho. 'Geura tam-
 panan pamēpērih kami, ' oelah bogoh
 kana perak; sarta tampanan kanjaho,
 11 manan hajang kana ēmas kapilih! 'Ka-
 rana kapintēran aloes ti batan intēn
 mirah; djeung sakabeh noe sok dipake
 kasoeka taja pisan noe nandingan eta.
 a p. 1:20. b p. 9:3. c p. 3:14; 16:16.
 12 Ijeu kami Kapintēran saimah ren-
 djeung akal, sarta kami manggih ka-
 13 njaho djeung sagala ingētana. 'Sijeu
 koe Pangeran, ' nja eta migeuleuh kana
 kagorengan; ati adigoeng, djeung ka-
 magoengan, kitoe deni djalana kagore-
 ngan, sarta biwir teu moepakat, koe
 14 kami dipikageuleuh. 'Kami noe boga
 tarekah djeung kapintēran noe sadjati-
 na; nja kami noe djadi pangartian; nja
 15 kami noe boga kawasa. 'Koe lantaran

kami radja-radja ngaradjaan, djeung pangkat-pangkat njarangking kaandilun; koe lantaran kami kapala-kapala ngapalaan, kitoe deui menak-menak, sakabeh bae hakim-hakim noe aja di boemi.

17 'Kami njaah ka noe njaah ka kami; sarta noe gémét nejangn kami, tangtoe kami kapanggih. 'Kasogéihan ^a djeung kahormatan aja di kami; barang noe awet, kitoe deui kabèndèran. 'Boewah kami aloes ti batan emas, nadjan ti emas pangaloesna; sarta basil kami ngoengkoelan perak kapilih. 'Kami leumpang dina djalun kabèndèran, di tégah-tégah djalun noe téroes djeung hoe-

21 koem; 'soepaja kami ^c ka sakoer noe njaah ka kami ngamilikkeun anoe sadjatina, djeung soepaja goedangna radjabrana koo kami dipinoehan. ^{a p 16:6. b p 3:10 c p 21:20.}

22 ^a 'Pangeran noe kagoengan kami dina mimiti djalanna, heulaeun sakabeh damélanana, ti tatadina. 'Ti kalanggengan pisan kami teh dilisahan, ti mimitina, ti memeh aja boemi. 'Keur tatjan aja sagara, kami teh geus digélarkeun; keur tatjan aja tji-njoesoe bareurat koe tjai. 'Samemeh goenoeng-goenoeng ditjaréblokkeun, heulaeun pasir-pasir kami teh geus digélarkeun, ^a sabot andjeunna tatjan ngadamél lahan djeung tégal, atawa mimitina lémahing di jagat. 'Keur andjeunna ngadjadikeun langit, kami teh aja di dinja; ^b keur andjeunna ngadégkeun kalang di sakoe-riling sagara; 'keur andjeunna ^c mageuhkeun mega-mega di loeboer; keur soemoer sagara rosa ngaboelekna; 'keur laoet ^d koe andjeunna ditangtoskeun watésna, soepaja tjaina oelah ngarém-pak timbalanana; keur andjeunna ngadégkeun padémén boemi: 'harita ^e kami ngabanding ka andjeunna, djadi patoe-kangan, djeung kami dianggo karésépan saban-saban poé, sarta soeka-soeka di pajoneun andjeunna sapapandjangna; ^a nja soeka-soeka teh di sadjagat-boemi andjeunna, sarta karésépan kami ka bangsa manoesa. ^{a Aj. 28:25. b Aj. 26:10. c 1 Moesa 1:7; 7:11. d Aj. 38:6, 10. e Joh. 1:3; 5:17.}

32 Mana ajeuna, anaking! darengekeun kami; karana bagdja ténén djalma, noe ngarestokeun djalun kami. 'Darengekeun pamépèrib, sarta masing palintér;

34 poma oelah ditampik. 'Bagdja ténén manoesa, noe ngadengekeun kami, sarta ngadjaga hareupeun panto kami saban-saban poé, noenggoe-noenggoe dina ti-hang lawang kami. 'Karana ^a saha-saha manggih kami manggih hiroep, sarta dianggo kasoeke koo Pangeran. 'Sabalikna, saha-saha noe ngadosa ka kami mah, nganijaja ka dirina; sakabeh noe geuleuh ka kami njaraah ka maot. ^{a p 3:10.}

PASAL 9.

Kapintèran geus ngadégkeun gëdongna, sarta geus nataban tilangna noe toe-
 2 djoeh, 'geus meuntjitan peupentjitanana, geus ngabaoeran anggoerna, malah geus natakeun medjana; 'geus miwarangan laudjang-laudjangna, sarta ngondangan ^a ti pëntjloet énggon la-
 4 loeboer di nagara; [saoerna]: 'Saha-saha djalma noe bodo, geura njimpang ka dijen! Ari ka noe koerang pikir saoerna: ^a 'Hijap ka darjeu, geura pada ngabakan kabakanan kami, sarta ngarinoem anggoer beunang kami ngabaoeran! 'Koedoe pada ninggalkeun kabodoan, tangtoe maraneuh biroep; sarta koedoe pada loe-
 7 mampah dina djalun pangartian. 'Saha-saha noe mēpèrilih ka toekang moek, beubeunanganana kahinaan; sarta noe ngawarah ka djalma doraka, matak tjat-
 8 tjad dirina. 'Oelah ngawarah ^b ka toekang moek, bisi geuleuheun ka maneh; koedoe ngawarah ka djalma pintér, tang-
 9 toe njaahneun ka maneh. 'Koedoe njamboeng ka noe pintér, ^c tangtoe beuki pintér; koedoe mere njaho ka noe bēnér, tangtoe tambah elmoena. 'Mimitina kapintèran ^d nja eta sijeun koe Pangeran; sarta njaho ka noe Langkoeng Soetji
 11 nja eta pangartian. 'Karana ^e koe lantaran kami poé maneh tangtoe direjaan, sarta maneh tangtoe ditambah taeon
 12 biroep. 'Oepama maneh pintér, nja maneh pintér teh ^f keur diri maneh; sarta oepama maneh djadi toekang moek, nja maneh woengkoel noe pinanggoe-
 ngeun. ^{a p. 8:2. b p. 15:12; 19:25. c Mat. 25:29. d Aj. 28:28; p. 1:7. e p. 3:2, 16. f Aj. 22:2.}

13 Ari kabodoan ibarat ^a awewe gëdjoel nja ngoelajaban, sarta teu njahoéun naon-naon. 'Eta teh dijoek di hareupeun lawang imahna, dina korsi, di énggon laloer di nagara, 'bari ngondangan

- noe ngaliwat di djalan, nja ka sakoer noe
 10 saestoe lumpahna; [pokna]: 'Saba-saba
 djalma noe bodo, geura njimpang ka
 dijeu! Sarta ka noe koerang pikir omong-
 17 na: 'Tjai ^b beunang maling sok amis,
 djeung roti boeni-boeni sok ngonah.
 18 'Ari noe bodo teu njahoenn, jen' djalma
 noe di dinja teh parah; ondanganana
 asoep ka djoerang enggon noe maot.

a p. 7: 11. b p. 20: 17. c p. 7: 27.

PASAL 10.

Ijeu siloka Soeleman.

- ^a Anak pintér ngaboengabkeun bapa;
 sabalikna anak gedjoel mah nganalang-
 sakeun indoengna. a p. 15: 20.
 2 ^a Radja-brana kadorakaän taja mang-
 patna; sabalikna kabèñeran mah nga-
 loepoetkeun tina maot. a p. 11: 4.
 3 Djalma bènér koe Pangeran tara
 disina langlajouseun; ari hawa-napsoe
 djalma daroraka mah koe andjeunna
 disoentroengkeun.
 4 ^a Noe digawe kèndor leungeun tangtoe
 mislön; sabalikna leungeun noe garètöl
 mah ngabeungharkeun. a p. 12: 24.
 5 Ari noe ngoempoelkeun dina oesoem
 halodo anak binangkit; sabalikna noe
 djémpling dina oesoem diboewat mah
 anak matak era.
 6 Kabèrkahan toemèrap ka sirah noe
 bènér; sabalikna soengoeet noe daroraka
 mah kalipoetan panganijsa.
 7 ^a Ingètan ka noe bènér matak moe-
 dji soekoer; sabalikna ngaran noe da-
 roraka mah tereh boeroek.
 a Aj. 18: 17; Djab. 112: 6.
 8 Noe pintér hate soeka narima tin-
 balan; ari noe paloeng biwir mah tang-
 toe tigédèboeg.
 9 ^a Noe loemakoe kalawan satéménna
 loemakoena sèwang ati; sabalikna noe
 ngabengkokkeun djalanma mah tangtoe
 katara. a p. 28: 18.
 10 Noe koetjap-kitjeup panon njiyeun ka-
 soesah; sarta noe paloeng biwir tangtoe
 tigédèboeg.
 11 ^a Soengoeet noe bènér ibarat soemoer
 kabiroepan; sabalikna soengoeet noe da-
 roraka mah tangtoe kalipoetan pang-
 anijaja. a p. 19: 14.
 12 Kageuleuban ngahoedangkeun paseja;
 sabalikna ^a kanjaahan mah noetoepean sa-
 niskara kamasijatan. a 1 Kor. 13: 7; 1 Petr. 4: 8.

- 13 Dina biwir noe boga pangarti kapang-
 gih kapintèran; ^a ari noe koerang pikir
 mah tonggongna koedoe didatangan
 panggèboeg. a p. 26: 3.

- 14 Noe palintèr ngampilau kanjaho;
 dèmi biwir noe paloeng mah deukent
 kana karoeksakan.

- 15 ^a Banda noe beunghar minangka na-
 garana noe reugreug; sabalikna karoek-
 sakan noe malarat mah nja eta kamis-
 kinanana. a p. 18: 11.

- 16 Panggawo djalma bènér noengtoen
 kana hiroep; sabalikna kahasilan noe
 doraka mah noengtoen kana dosa.

- 17 ^a Noe ngestoekeun pamèpèrib aja dina
 djalan kahiroepan; sabalikna noe ning-
 galkeun pangwarah mah njasabkeun
 maneh. a p. 13: 18.

- 18 Noe noetoepean kageuleuban, nja eta
 biwir bohong; sarta noe ngaloewarkeun
 oepat-soemoewat, nja eta gedjoel.

- 19 ^a Noe loba omong tara tinggal ma-
 sijat; sabalikna noe mēngkēk biwirna
 mah binangkit. a Goer. 5: 1, 2.

- 20 Letah noe bènér ibarat perak kapi-
 lih; ari hate noe daroraka mah teu sa-
 pira adjina.

- 21 Biwir noe bènér njoekoepan djalma
 reja; sabalikna noe paloeng mah parah
 bawaning koerang pikir.

- 22 Bèrkah Pangeran, nja eta noe nga-
 beungharkeun; sarta koe andjeunna teu
 ditjampeoran kasoesah.

- 23 ^a Migawe karoetjahan koe noe gedjoel
 dipake kaelinan; pon kitoe keneh ka-
 pintèran koe djalma noe boga pangarti.
 a p. 15: 21.

- 24 Kasijeun djalma doraka, nja eta pisan
 noe bakal ngadatangan ka dinja; sarta
 kahajang djalma balèñer tangtoe dipa-
 parinkeun.

- 25 ^a Lamoen angin topan njoerang, lès
 noe doraka euweuh; sabalikna noe bènér
 mah ibarat padèmen langgèng. a p. 14: 22.

- 26 Sapèrti tjoeke kana hoentoe, djeung
 sapèrti haseup kana panon, nja kitoe
 pisan noe ngèdoel ka noe nitahna.

- 27 ^a Sijeun koe Pangeran matak nam-
 baban oemoer; sabalikna taoen noe da-
 roraka mah dirjoetkeun. a p. 4: 10.

- 28 ^a Pangharèpan noe balèñer djadi ka-
 boengahan; sabalikna pangharèpan noe
 daroraka mah tangtoe leungit.

a Djab. 112: 10; p. 11: 7.

- 29 Djalan Pangeran minangka benteng ka noe satēmenna; tatapi pangroeksukan ka noe njarijeun kadorakaan.
- 30 " Noe bēnēr moal tidjalikeun salalanggēnga; dēmi noe daroraka mah bamo matoeh di boemi. a p. 21: 16.
b p. 2: 22.
- 31 Biwir noe bēnēr ngabidjilkeun kapingtēran; ari letah teu moepakat tangtoe dibasmi.
- 32 Biwir noe bēnēr njahoēun noe matak soeka; sabalikna soengoet noe daroraka mah kanjahona ngan noe teu moepakat.

PASAL 11.

- Taradjoe " palsoe kagiroek Pangeran; dēmi batoe noe djédjég mah kasoe kana. a p. 16: 11; 20: 10.
- 2 " Datang angkoeh, datang wiwirang; sabalikna noe rarēndah mah direndjeungan kapingtēran. a p. 16: 18.
- 3 Noe saestoe ditoengtoen koe katēmēnanana; sabalikna toekang tjidra mah diroeksak koe kadjahilanana.
- 4 " Banda taja mangpaatna keur poēan bēbēndoe; sabalikna kabēnēran mah ngaloepoetkeun tina maot. a p. 10: 2.
- 5 " Kabēnēran djalma noe satēmenna ngalēmpēngkeun djalanna; sabalikna noe doraka mah tangtoe laboeh koe kadorakaan sorangan. a p. 28: 18.
- 6 " Noe saestoe bakal diloepoetkeun koe kabēnēranana; sabalikna toekang tjidra mah tangtoe karingkoes koe napsoena sorangan. a p. 5: 22.
- 7 " Ana paeh manoesa doraka, leungit pangharēpan; estoe pangharēpan noe garoreng bakal leungit. a p. 10: 28.
- 8 Noe bēnēr didjait ti djero kasoekeeran; " sabalikna noe doraka mah aboes ngaganti eta. a p. 21: 18.
- 9 Djalma moenapek ngaroeksakkeun batoe koe biwir; dēmi noe balēnēr didjait koe lantaran kanjaho.
- 10 Mangsa noe balēnēr djamoega, soeka-soeka sanagara; sabalikna mangsa noe daroraka tiwas, tingsarēnggak.
- 11 " Koe bērkah djalma saestoe nagara datang ka poendjoel; sabalikna koe biwir noe daroraka mah nagara datang ka roentoeh. a p. 28: 12.
- 12 Noe tjoewa ka batoe koerang pikir; ari djalma noe boga pangarti sok repeh.
- 13 " Noe loemampabna oepatan moeka-

- keun rasjah; dēmi noe satoehoe soekmana mah noetoeopan pērkarā. a p. 20: 19.
- 14 " Lamoen taja pangrigēlkeun pintēr, rahajat tangtoe roeboeh; sabalikna lamoen loba paugrēmpagan mah, matak kasalamētān. a p. 15: 22.
- 15 " Saha-saha nanggoeng noe sedjen, tangtoe meunang katjilakaan; sabalikna noe migeuleuh kana hal nanggōl mah, tangtoe sēuang ati. a p. 6: 1.
- 16 Awewe matak loetjoe njēkōl kahoratan; ari djalma lalim njēkōl kabeungharan.
- 17 Djalma heman milampah kahadean ka dirina; sabalikna noe bēngis mah ngaripoelkeun awak sorangan.
- 18 Noe doraka meunang koelian palsoe; sabalikna noe njēbarkeun kabēnēran mah pimeunangeun boeroehan sajakti.
- 19 Saha-saha noe mantēp kana kabēnēran, asoep kana hiroep; sabalikna noe ngobrek kana kagorengan mah, moeroo kana pachna.
- 20 " Kagiroek Pangeran noe tibalik hate; ari kasoe kana mah ka djalma noe satēmenna djalana. a p. 12: 22.
- 21 " Saēnja-ējana, noe goreng moal teu disiksa; dēmi toeroenan noe balēnēr mah pirabajoeēun. a p. 16: 5.
- 22 Awewe noe geulis, tapi njingkir tina kaprajogaan, nja eta sapērti antingēmas dina tjoengoer bagong.
- 23 Kabajang djalma balēnēr ngan kana kahadean bae; sabalikna arēp-arēpeunana noe daroraka mah bēbēndoe.
- 24 " Aja noe ngawoerkeun, padahal beuki tambah; sabalikna aja noe tjetjēl liwat ti misti, tapi ngan matak kakoerangan bae. a p. 28: 27.
- 25 " Djalma balabah tangtoe djadi lintoe; djeung saha-saha noe njaijan, tangtoe ditjaian deui. a p. 19: 17; 2 Kor. 9: 6.
- 26 Saha-saha noe ngēmbrēkkeun gandoe, disapa koe djalma-djalma; sabalikna bērkah toemērap ka sirah noe ngadjoewal.
- 27 Saha-saha noe gēmēt nejangān kahadean, " njijar kasoekean; sabalikna noe ngoepaja kagorengan mah, tangtoe kadatangan eta. a p. 8: 35.
- 28 Saha-saha noe ngandēl kana kabeungharanana, nja eta tangtoe roeboeh; " sabalikna noe balēnēr mah tantoe pada moeloes sapērti daoēn. a Djab. 92: 13.

- 29 * Saha-saha noe ngaripoeuheun anak-rabina; bakal ngamilik angin; sarta noe paloeng bakal ngawoela ka noe pintër hatena. a p. 15: 27.
- 30 Boewah djalma bënëer ibarat tangkal kahiroepan; djeung saha-saha noe pintër, meunangkeun njawa.
- 31 Saénjanna, noe bënëer meunang balésan di boemi; * pon pilalagi noe doraka sarta noe njiieun dosa. a 1 Petr. 4: 18.

PASAL 12.

- Noe socka kana pamépèrèh, socka kana kanjaho; sabalikna noe geuleuh kana pangwarah mah, estoe bodo.
- 2 Djalma noe hade koe Pangeran di-anggo kasoeke; sabalikna djalma noe djoelig mah koe andjeunna dihoekoeun.
- 3 Manoesa moal pageuh koe kadorkaan; sabalikna * akar djalma balënëer mah moal oja. a p. 10: 25.
- 4 * Awewe digdaja minangka makoeta salakina; sabalikna awewe noe matak era mah, kawas aja kasakit boeroek dina toelang salakina. a p. 31: 10.
- 5 Pamikir djalma balënëer tēroes reudjeung hoekoem; ari pirēmpeog noe daroraka mah tjidra.
- 6 Omongan noe daroraka * ngadodoho gētih; dēmi biwir noe saestoe mah ngaloepoetkeun eta. a p. 1: 11.
- 7 * Noe daroraka dibalik, lēs areuweuh; sabalikna imah noe balënëer mah ditētpkeun. a p. 14: 11, 32.
- 8 Sing-sing djalma dipoedji noeroetkeun kapintēranana; dēmi noe bengkok hate mah matak tjoewa.
- 9 * Mēnding noe ngangkeuhkeun diri leutik, sarta boga badega, ti batan noe ngadjenan maneh, tapi koerang rēdjēki. a p. 13: 7.
- 10 Noe bënëer ngarasanana njawa satona; sabalikna kawēlasan noe daroraka mah dēdēglēr.
- 11 * Saha-saha noe migawe lahanna, pi-seubeuheun kahakanaan; sabalikna noe noeroetkeun djalma lantja-lintji mah, koerang pikir. a p. 28: 10.
- 12 Noe doraka kabita koe djarang djalma garoreng; sabalikna akar djalma balënëer mah ngabidjilkeun.
- 13 * Kamasijatan biwir sok matak ngaridjēt diri noe goreng; sabalikna noe bënëer mah tangtoe ka loewar ti djēro kasoeckēran. a p. 18: 7.

- 14 * Oenggal-oenggal djalma piseubeuheun koe kahadean tina boewah biwirna; sarta pagawean leungeun manoesa pimalikeun deui ka dirina. a p. 13: 2.
- 15 Djalma noe paloeng koe rarasaan manehna sorangan lēmpēng; dēmi noe pintër mah ngagoegoe ka papatah.
- 16 * Poendoeng noe paloeng harita ge katara; sabalikna noe boga akal mah noetoeupan wiwirang. a Goer. 7: 9.
- 17 * Noe ngaloewarkeun anoe sajakti nganjatakeun noe sabēnērna; sabalikna saksi palsoe mah nganjatakeun tjidra. a p. 14: 5.
- 18 * Sok aja noe katalandjoeran omong, kawas njolokan koe pēdang; dēmi letah noe palintēr mah njageurkeun. a Djab. 59: 8; p. 18: 21.
- 19 Biwir sajakti bakal ditētpkeun salawasna; sabalikna letah bohong mah sakitjeup mata bae ajana.
- 20 Noe ngarang pitjilakeun, hatena di-ēnggonan tipoe-daja; sabalikna noe mapatahan pisalamēteun mah boga kaboeugahan.
- 21 Noe bënëer moal keuna katiwasan, naon bae; sabalikna noe daroraka mah tangtoe parinoeh koe katjilakaan.
- 22 Kagirokek Pangeran biwir bohong; ari kasoeckana mah ka sakoer noe milampah sajakti.
- 23 * Manoesa noe boga akal noetoeupan kanjaho; sabalikna hate noe garēdjoel mah ngoewarkeun kapaloengan. a p. 13: 10; 29: 11.
- 24 * Leungeun noe garētol tangtoe moerba; sabalikna noe kēndor mah bakal disina koemawoela. a p. 10: 4.
- 25 * Salēmpang dina hate djalma matak noengkoelkeun eta; ari koe omongan hade hate diboengahkeun. a p. 15: 13.
- 26 Noe bënëer noengtoen sobatna; dēmi djalma noe daroraka njasabkna ka dirina.
- 27 * Noe kēndor moal koengsi ngagoreng boroanana; ari banda manoesa noe pangmoeljana nja kagētolan. a p. 13: 4.
- 28 Dina djalma kabēnēran ajana hiroep; estoe dina paranti eta njorang taja maot.

PASAL 13.

A nak * pintēr ugagoegoe ka pamépèrèh bapa; sabalikna toekang mojok mah ditjarekan teu ngawaro. a p. 10: 8; 15: 5.

- 2 * Oenggal-oenggal djalma pingahakan
neun kahadean tina boewah biwirna;
dëmi njawa toekang tjidra mah pinga-
hakaneun panganijaja. *a p. 12: 14.*
- 3 * Noe ngadjaga soengotna ngaraksa
njawana; ari noe sok njaploek biwirna
mah, tangtoe keuna karoeksakan. *a p. 21: 23.*
- 4 * Njawa noe ngëdoel mikahajang, tapi
teu ugabogaan; sabalikna njawa noe
gëtol mah pilintoeheun. *a p. 12: 27.*
- 5 * Noe bënëer mikagenleuh ka omo-
ngan bohong; sabalikna noe doraka mah
njijenn noe matak dipikasëngit sarta
noe matak wirang dirina. *a Djab. 107: 1.*
- 6 * Kabënëran ngadjaga ka noe satë-
mëuna djalanna; sabalikna kadorakaan
mah matak reuntas anoe njijenn dosa. *a p. 10: 30.*
- 7 * Sok aja noe njëmoekeun maneh
beunghar, padahal teu boga naon-naon;
sok aja noe njëmoekeun maneh miskin,
padahal loba bandana. *a p. 12: 7.*
- 8 Kabeungharan djalma sok djadi pa-
nëboes patina; dëmi noe miskin mah
ditjarekan oge teu ngawaro.
- 9 * Tjahja noe balënëer herang pisan;
sabalikna damar noe daroraka mah
tangtoe dipareuman. *a AJ. 18: 6; p. 24: 20.*
- 10 * Angkoeh ngan matak ngajakeun
paseja bae; dëmi noe beunang dipapa-
tahan mah boga kapintëran. *a p. 28: 25.*
- 11 * Banda asal ti lampah sija-sija pi-
soedaen; sabalikna noe ngoempoekeun
satjomot-satjomot mah ngalobaan. *a p. 10: 2.*
- 12 Pangarëp-ngarëp noe dimëngke-mëng-
ke matak njëri bate; sabalikna kaha-
jang noe tinëkanaan mah * ibarat tang-
kal kabiropen. *a p. 3: 18.*
- 13 Saha-saha noe njoemahkeun ka pa-
ngandika, ngaroeksak maneh; sabalikna
noe sijeun koe timbalan mah, nja eta
tangtoe dibalës.
- 14 * Papakon djalma pintër ibarat soe-
moer kabiropen; matak njingkir tina
ridjéting maot. *a p. 10: 11; 14: 27.*
- 15 Hade pangarti matak meunang koer-
nija; dëmi djalma taroekang tjidra mah
résag.
- 16 Saha-saha noe boga akal digawe sok
kalawan kanjaho; * sabalikna noe gë-
djoel mah ngadadarkeun kapaloengan. *a p. 15: 2.*
- 17 Ari titahan doraka tangtoe tigoebag
kana katjilakaan; * sabalikna oetoesan
noe satoehoe mah matak njageurkeun. *a p. 25: 19.*
- 18 Kamiskinau djeung kalinaan bagian
djalma noe nampik pamëpërih; saba-
likna noe ngestoekeun pangwarah mah
tangtoe meunang hormat.
- 19 Kahajang noe geus djadi, nja ngeu-
nah kana pikir; ari kagiroek noe ga-
rëdjoel mah, nja eta njingkir tina ka-
gorengan.
- 20 Saha-saha leumpang djeung noe pa-
lintër, tangtoe djadi pintër; sabalikna
noe babatoeran djeung noe garëdjoel
mah, tangtoe djadi goreng.
- 21 Noe njarijeun dosa diebrak-abrik koo
katjilakaan; sabalikna noe balënëer mah
tangtoe dibalës koo kangueunahan.
- 22 * Saha-saha noe hade ngawariskeun
ka intjoena; sabalikna arta-banda noe
migawe dosa mah ditjadangkeun pikeun
noe bënëer. *a Goer. 2: 26.*
- 23 * Ngabëdahna djalma mariskin nga-
jakeun loba rëdjeki; sabalikna sok aja
noe tiwas tina teu tëroes djeung hoe-
koem. *a Djab. 132: 15.*
- 24 * Saha-saha noe teu mako panggë-
boegna, mikageuleuh ka anakna; saba-
likna noe njaah ka anakna mah, gëtol
mëpërihna ka anak teh. *a p. 3: 12; 29: 19.*
- 25 * Noe bënëer dadabaran datang ka
seubeuh awakna; sabalikna beuteung
noe daroraka mah kakoerangan. *a Djab. 34: 11.*

PASAL 14.

Oenggal-oenggal awewe pintër ngadëg-
keun imahna; sabalikna noe paloeng
mah ngaroentoehkeun imahna koo leu-
ngeun sorangan.

2 Saha-saha noe loemakoe kalawan sa-
estoena, sijeun koe Pangeran; * saba-
likna noe serong djalanna mah, njoemah-
keun ka andjeunna. *a p. 21: 8.*

3 Dina soengot noe paloeng aja pang-
gitik kamagoengan; sabalikna noe pa-
lintër mah diraksa koe biwirna.

4 Tijap-tijap taja sapi, pangokopan bë-
rësih; dëmi tina lantaran kakoewatan
sapi loba pisan benbeunangan.

5 * Saksi noe satoehoe moal bohong;
ari noe ngaloewarkeun bohong, nja eta
saksi palsu. *a p. 12: 17.*

6 Toekang mojak nijjar kapintëran, tapi

- teu aja; sabalikna noe boga pangarti mah nijjar kanjaho babari.
- 7 Geura ingkah ti hareupeun noe gedjoel; karana maneh moal nangen biwir boga kanjaho.
- 8 * Kapintêran noe boga akal ngahartikeun djalanna; sabalikna kapaloengan noe gedjoel mah tjidra. *a p. 4: 25-27.*
- 9 Noe paraloeng mokahann kana kasalahan; ari moenggoeh noe saestoe mah pada dianggo kasoekeu.
- 10 Hate bae noe nganjahokeun dina prihatin dirina; sarta dina kaboengahanana ge noe sedjen teu bisa tjampoer.
- 11 * Imah noe daroraka tangtoe ditoempoor; démi himah djalma saestoe mah tangtoe moeloes. *a p. 12: 7.*
- 12 * Aja djalma noe koe djalma disangka lèmpèng, tapi toengtoengna mah noengtoen ka maot. *a p. 16: 15.*
- 13 Tjatjakan keur seuri hate sok njêri; ari toengtoengna kaboengahan kitoe kanalangsaan.
- 14 * Saba-saba noe moengkir hate piseubeuheun koe djalanna; kitoe keneh djalma noe hade piseubeuheun tina hal dirina. *a p. 12: 14.*
- 15 Noe bodo pèrtjaja sagala omongan; sabalikna noe boga akal mah nègèskeun tintjakeunana.
- 16 Noe pintêr sijeuneun sarta njingkir tina kagorengan; sabalikna noe gedjoel mah ngadjoedjoer napsoe sarta lalawora.
- 17 Noe babarian napsoe sok migawe kapaloengan; sarta djalma noe djoelig tangtoe dipikageuleuh.
- 18 Noe barodo ngamilik kapaloengan; sabalikna noe baroga akal mah ngama-koetaan maneh koe kanjaho.
- 19 Noe garoreng koedoe pada mëndèk ka hareupeun noe harado; kitoe deui noe daroraka di hareupeun lawang djalma bènér.
- 20 * Noe miskin sok dipikageuleuh, nadjan koe sobatna; sabalikna noe mikanjaah ka noe beunghar mah loba nakér. *a p. 19: 4, 7.*
- 21 Noe mikatjoewa ka batoer migawe dosa; sabalikna noe mikaroenja ka noe balangsak mah, eta teh bagdja.
- 22 Anoe ngarang kagorengan lain sara-sab? sabalikna noe ngarang kahadean mah * direudjeungan kahamanan djeung kajaktian. *a p. 3: 3.*
- 23 Sagala panggawe aja kaeontoengnana; démi omong biwir mah ngan matak kakoerangan bae.
- 24 Makoeta noe palintêr nja kabeungharanana; ari kapaloengan noe garédjoel mah nja kapaloengan bae.
- 25 Saksi noe sajakti ngaleupaskenn pati; sabalikna noe ngaloewarkeun bohong mah lampah tjidra.
- 26 Sijeun koe Pangeran mawa kasantosaan reugreug; estoe andjeunna djadi panjalindoengan poetra-poetrana.
- 27 Sijeun koe Pangeran * ibarat soemoer kabiroopan, matak njingkir tina ridjéting maot. *a p. 10: 11; 13: 14.*
- 28 Loba rahajat matak ngamoeljakeun ka radja; sabalikna ari kakoerangan koering mah matak ngarooksakkenn ka ratoe.
- 29 * Anoe sabar gède pangartian; sabalikna noe babarian napsoe mah ngaloehoerkeun kapaloengan. *a p. 16: 32; Goer. 10: 4.*
- 30 Hate tjageur matak hiroep kana badan; sabalikna ati dèngki mah matak boeroek toelang-toelang.
- 31 * Noe nganijaja ka noe malarat ngahinakeun ka noe ngadamél eta; sabalikna noe mikaroenja ka noe miskin mah ngahormat ka andjeunna. *a p. 17: 5; 19: 17.*
- 32 * Noe doraka bakal diboewang koe kagorenganana; sabalikna noe bènér mah samangsa pach boga panjalindoengan. *a p. 10: 25.*
- 33 Kapintêran reureuh dina hate noe boga pangarti; sabalikna noe aja dina batin djalma garédjoel mah tereh kanjahoan.
- 34 Kabènéran noe ngaloehoerkeun bangsa; sabalikna dosa mah matak djadi katjêlaan ka djalma-djalma.
- 35 Abdi noe binangkit koe radja dipikasoeke; sabalikna noe matak era mah tangtoe dibèndon.

PASAL 15.

Pangdjawab * leuleus njirnakeun panas ati; sabalikna omongan njogok mah matak ngahoedangkeun napsoe. *a p. 25: 13.*

- 2 * Letah noe palintêr ngoetamakeun kana kanjaho; sabalikna soengoeet noe garédjoel mah ngaboelakkeun kapaloengan. *a p. 12: 23; 13: 14.*

- 3 " Sotja Pangeran neutep ka sambarang nggon, ningalikeun anoe goreng anoe hade. *a Aj 34: 21; Djab 33: 13.*
- 4 Katjageuran letah " ibarat tangkal kahiroepan; sabalikna kadjahilan letah mah matak djahcut kana soekma. *a p. 3: 18.*
- 5 Anoe paloeng tjoewa ka pamèpèrih bapana; sabalikna noe ngestoekeun pangwarah mah naudakeun boga akal.
- 6 " Dina imah djalma bènèr aja kamoehtian gède; sabalikna kahasilan djalma doraka mah mawa karipoeahan. *a p. 3: 33.*
- 7 Biwir noe palintèr ngawoerkeun kanjah; dèmi hate noe garèdjoel mah lain kitoe.
- 8 " Koerban djalma daroraka kagiroek Pangeran; sabalikna panèda djalma saestoe mah kasoekana. *a Djab 34: 16; p. 21: 27.*
- 9 Djalan djalma doraka kagiroek Pangeran; sabalikna noe ngobrek kana kabèneran mah koe andjeunna dipikasih.
- 10 Pamèpèrih noe matak tjilaka pikeunaeun ka noe ninggalkeun djalan; saba-saba noe geuleuh kana pangwarah, tangtoe mungke pael.
- 11 " Énggon noe maot sarta djeung djoe-rang ngagèlar di pajoeneun Pangeran; geus soemawonna hate anak Adam. *a Aj. 26: 6.*
- 12 " Toekang mojak tara njaalheun ka noe ngawarah ka manelma; moal leumpang ka noe palintèr. *a p. 9: 8.*
- 13 " Hate boengah ngabejarkeun boedi; sabalikna tina kasoesian hate mah soekma ngénèseun. *a p. 17: 22.*
- 14 Hate noe boga pangarti nejanan kanjah; sabalikna soengoet noe garèdjoel mah ngangonan maneh dina kapaloengan.
- 15 Sakabeh poèna noe balangsak saroesah; sabalikna soeka hate mah ibarat panghadjatan noe teu pètot-pètot.
- 16 " Ménding saeutik kalawan sijeun koe Pangeran, ti batan radja-brana gède, tapi dibarèngan karoeseohan. *a Djab. 37: 16; p. 16: 8.*
- 17 " Ménding kabakanan lalab-lalaban, soepaja kalawan kanjaahan, ti batan sapi beunang ngalébèng, tapi dibarèngan kageuleuhan. *a p. 17: 1.*
- 18 " Djalma panasati ati sok ngaja-ngajakeun paseja; sabalikna noe sabar mah ngèrtakeun padoe. *a p. 20: 22.*
- 19 Djalan noe ngèdoel ibarat pagèr tjoetjoe; sabalikna djalan djalma saestoe mah ngèmplong.
- 20 " Anak pintèr ngaboengahkeun bapa; sabalikna manoesa gèdjoel mah njoe-mahkeun indoengna. *a p. 10: 1; 17: 21.*
- 21 " Kapaloengan koe noe koerang pikir dipake kaboengahan; sabalikna djalma noe boga pangarti mah loemampahna lèmpèng. *a p. 10: 23.*
- 22 " Boeroeng pikarèpeun, ari teu make raragèman; sabalikna lamoen loba pang-rèmpagan mah, tangtoe tinèkanan. *a p. 11: 14.*
- 23 Djalma sok meunang kaboengahan tina pangdjawab biwirna; " ari omongan noe ninggang dina piwaktoeunana, tjatjap koe matak soeka. *a p. 25: 11.*
- 24 Djalan kahiroepan bras ka loehoer baris noe binangkit, soepaja njungkir ti naraka di handap.
- 25 " Imah noe aradigoeng koe Pangeran tangtoe diraboet; sabalikna watès randa mah koe andjeunna tangtoe ditètèpkeun. *a p. 12: 7.*
- 26 Pikiran goreng kagiroek Pangeran; " sabalikna omongan noe matak rèsèp mah barèrsih. *a p. 21: 24.*
- 27 " Saha-saha noe ngarah kaoentoengan nista, ngaripoehkeun anak-rabina; sabalikna noe mikageuleuh ka pamere mah pihiroepeun. *a p. 1: 19.*
- 28 Hate djalma bènèr mikir-mikir pingadjawabeun; sabalikna soengoet noe daroraka mah ngaboelakkeun kagorengan.
- 29 " Djaoeh pisan Pangeran ti noe daroraka; sabalikna panèda djalma balèner mah koe andjeunna dimakboel. *a Joh. 9: 31.*
- 30 Tjahja panon matak ngaboengahkeun ati; " ari bedja hade matak ngalintoeheun toelang. *a p. 25: 25.*
- 31 Tjeuli noe ngagoegoe ka pangwarah kahiroepan bakal ngènggon di tengah noe palintèr.
- 32 Noe nampik pamèpèrih, sasat mitjem njawa sorangan; " sabalikna noe ngagoegoe ka pangwarah mah meunang pikir. *a p. 10: 17.*
- 33 " Sijeun koe Pangeran, nja eta pamèpèrihing kapintèran; sarta karèndahan heulaeun kahormatan. *a p. 1: 7; 18: 12.*

PASAL 16.

- Manoesa " sok pëta-pëta bate; tapi pangdjawab lelah datangna ti Pangeran. *a p. 19: 21.*
- 2 " Sakabel djalan djalma koe pangrasana sorangan bërësih; tapi Pangeran noe nimbang sagala roh. *a p. 21: 2*
- 3 " Pagawean maneh sanggakeun ka Pangeran; ari kitoe mah sagala pikarpeun maneh tangtoe didjadikeun. *a p. 3: 5, 6.*
- 4 Sadaja dadamelan Pangeran aja sabakoe-sabakoena; tjtjakan djalma doraka go baris poë katjilakaan.
- 5 " Kagirokek Pangeran sakoer noe angkoeh hatena; saënja-ënjana, eta teh moal teu disiksa. *a p. 6: 16, 17; 11: 21*
- 6 Kahemaman djeung katëmënan sok djadi lantaran ngaleungitkeun kasalahan; sarta sijeun koe Pangeran matak njingkir tina kagorengan.
- 7 Moen djalan djalma dianggo kasoeke koe Pangeran, nadjan moesoeh-moesoehna ge koe andjeunna tangtoe dirapilkeun djeung manehna.
- 8 " Mënding saeutik kalawan kabënëran, ti batan loba kahasan teu téroes djeung hoekoem. *a p. 15: 16.*
- 9 " Hate manoesa mikiran djalanna; tapi Pangeran mënërkeun lengkahna. *a Jer. 10: 23.*
- 10 Pitoewah aja dina lambe radja; bahanna moal njalahan dina ngahoekoeman.
- 11 " Timbangan djeung taradjoë noe sabënëra kagoengan Pangeran; sakabel batoe kantong nja dadamelan andjeunna. *a 5 Moesa 25: 13; p. 11: 1.*
- 12 Kagirokek radja-radja milampahi kadakaan; karana panglinggihan dipageuhkeunana koe kabënëran.
- 13 Kasoeke radja-radja nja biwir noe sabënëra; saha-saha ngomong noe saestoena, tangtoe dipikaasih.
- 14 " Bëndoe radja sasat piwarangan baris njokot pati; tapi koe djalma noe pintër bëndoe teh disirnaekeun. *a p. 19: 12.*
- 15 Tjahja pameunteu radja matak hiroep; djeung kasoekeana lir mega " hoedjan pandeuri. *a Aj. 29: 23*
- 16 " Meunang kapintëran koe aloes ti batan emas; sarta meunang pangartian oentjoel ti batan perak. *a p. 8: 10.*
- 17 Djalan djalma saestoe nja eta njingkir tina kagorengan; saha-saha noe ngadjaga djalanna ngaraksa njawana.

- 18 " Kamagoengan heulaeun karoeksakan, sarta pikir angkoeh heulaeun laboeh. *a p. 11: 2; 17: 12.*
- 19 Mënding handap pikir reudjeung noe balangsak, ti batan ngabagi djarahan reudjeung noe adigoeng.
- 20 " Saha-saha noe njarégépkeun ka pangandika, tangtoe manggih kabadean; djeung saha-saha noe ngandél ka Pangeran, eta teh bagdja. *a p. 3: 5; 13: 13*
- 21 Saha-saha noe pintër hate diséboet boga pangarti; sarta amis biwir matak nambahan elmoe.
- 22 " Pangartian minangka soemoer kahirupan ka noe boga; sabalikna pamépërih noe paraloeng mah nja kapaloengan. *a p. 10: 11.*
- 23 " Hate djalma pintër ngabinangkitkeun soengoetna, sarta nambahan elmoe dina biwirna. *a p. 10: 32; 15: 7.*
- 24 Pamagahan noe matak rësëp " ibarat atjining madoe, amis kana njawa, toer matak tjageur kana toelang. *a Djab. 19: 11.*
- 25 " Aja djalan noe koe djalma disangka lëmpëng, tapi toengtoengna mah noengtoen ka maot. *a p. 14: 12.*
- 26 Ponjona toekang koeli ngabantoe ka manehna digawe; karana soengoetna ngagëntak-gëntak ka manehna.
- 27 Djalma bangkawarah noegaran katjilakaan; sarta dina biwirna ibarat seu-neu ngagoedag.
- 28 Djalma teu moepakat sok njijeun pisejaeun; " sarta noe istorian sok ngabëngkahkeun sobat ande. *a p. 17: 9.*
- 29 Djalma nganjaja sok ngawoedjeung ka batoer, sarta dibawa leumpang ka djalan noe teu hade.
- 30 " Noe meureumkeun panonna, mikiran noe teu moepakat; noe ngabalëmkeun biwirna, ngalampahkeun kagorengan. *a p. 6: 12, 13.*
- 31 " Boeok bodas djadi makoeta abeng pisan; kapanggihna dina djalan kabënëran. *a p. 20: 29.*
- 32 Mënding sabar ti batan përkosa; sarta mënding kawasa ka diri sorangan ti batan meunangkeun uagara.
- 33 Ari dadoe dialoengkeun kana lahoe-nan; dëmi sapoetoesanana mah ti Pangeran.

PASAL 17.

Mënding " sahoewapeun toehoer dibarëngan kagënhahan, ti batan saimah

- pinoeh koo beunang meuntjit kalawan padoe. *a p. 15: 17.*
- 2 Badega noe binangkit pimoerbaeun ka poeta noe matak era, sarta pikabagianneun warisan tjampoer djeung doeloer-doeloer.
- 3 Pangléboeran baris perak, djeung parapen pikeun emas; * démi noe njobanjoba kama hate mah nja Pangeran. *a Djah. 66: 10.*
- 4 Djalma goreng ngarégépkeun ka biwir doraka; sarta noe bobongan ngadengekeun ka letah matak tjilaka.
- 5 * Noe mojak ka noe miskin ngahinakeun ka noe ngadamél eta; sarta noe boengah koe hal balahi moal teu disiksa. *a p. 14: 31; 24: 17.*
- 6 Makoeta djalma karolot, nja eta intjoe; sarta pèrhijasan anak-anak, nja eta sépoe-sépoeuna.
- 7 Noe boeroeng teu patoet boga biwir leuwih; komo teuing menak boga biwir bohong.
- 8 Pamere koe pangrasa noe nampa ibarat intén matak loetjoe; ka mana bae noedjoena, sok loeloes.
- 9 * Noe noetoepan kamasijatan mambrih kanjaan; sabalikna noe ngagoe-gat-goegat pèrkara mah sok ngabèngkahkeun sobat ande. *a p. 10: 12; 16: 28.*
- 10 Panjarek leuwih njérép ka noe boga pangarti, ti batan noe gédjoel diteunggeulan saratoes kali.
- 11 Djalma goreng ngan nejanan piman-tangoeleun; mana ka eta teh tangtoe didatangkeun piwarangan noe dèdèglér.
- 12 Anggoer djalma paamprok djeung birowang noe ditjokot anakna, ti batan paamprok djeung noe gédjoel sadjéro kapaloenganana.
- 13 * Saha-saha djalma malés hade koe goreng. katjilakaan moal njingkir-njingkir ti imahna. *a Roem 12: 17; 1 Petr. 3: 9.*
- 14 * Mimitina paseja saibarat noe ngaboborkeun tjai; koe sabab eta, memeh géér tjerewed, ingkeun bae padoe teh. *a p. 20: 3.*
- 15 * Saha-saha ngabènrkeun noe doraka, atawa njalahkeun noe bènér, doewanana ge kagiroek Pangeran. *a 5 Moca 25: 1; p. 24: 24.*
- 16 Keur nahaon leungeun djalma gédjoel rek mawa balandja baris meuli kapintèran, ongekoh teu boga pikir?
- 17 Ari sobat ujaheun sapapandjangna, sarta doeloer didjoeroekeunana keur baris dina kasoekeura.
- 18 * Manoesa koerang pikir noe nèpakkeun leungeun, noe daek djadi panang-gél, nanggoeng batoer. *a p. 6: 1; 22: 26.*
- 19 Saha-saha noe soeka paseja, soeka masijat; * djeung saba-saha noe ngaloehoerkeun lawangna mambrih karooksukan. *a p. 16: 18.*
- 20 Saha-saha noe bengkok hate moal manggilh djamoega; djeung saha-saha noe tibalik letah, tangtoe tigoebag kana katjilakaan.
- 21 Saha-saha ngajoegakeun noe gédjoel, matak nalangsa dirina; bapa noe boeroeng moal piboenggaheun.
- 22 * Hate boengah ibarat tamba matak tjageur; sabalikna soekma ngènès mah matak ngagaringkeun baloeng. *a p. 15: 13.*
- 23 Noe doraka njokot paroeroeba tina kandoengan, baris njerongkeun djalan hoekoem.
- 24 Di hareupeun djalma noe boga pangarti aja kapintèran; sabalikna panon noe gédjoel mah aja di toengtoeng boemi.
- 25 * Anak gédjoel matak njéri angén ka bapana, sarta matak prihatin ka noe ngadjoeroekeun inja. *a p. 19: 13.*
- 26 Ngadénda ge ka noe bènér banteu hade; kitoe kenel neunggeul ka meakmenak tina kaestoeanana.
- 27 * Noe mèngekèk piomongeun boga kanjaho; sarta noe tiis soekma estoe djalma noe boga pangartian. *a Jak 1: 19.*
- 28 Tjatjakan noe paloeng ge, * ana repeh diangkén pintér; saha-saha noe meungpeukan biwirna, diangkén boga pangarti. *a AJ. 13: 5.*

PASAL 18.

Saha-saha noe misahkeun manéh, mambrih noeroetkeun kahajang sorangan, sarta ngaroempak sagala kapintèran noe sadjatina.

- 2 Noe gédjoel teu soekaeun kana pangartian; kasoekana ngan moeka-moe-kakeun hate sorangan.
- 3 Tijap-tijap datang noe doraka, datang deui katjilaan; sarta kalinaan dibarèngan kawirangan.
- 4 * Omongan ti biwir djalma ibarat tjai djéro-djéro; soemoer kapintèran ibarat waloengan ngaboelak. *a p. 20: 5.*

- 5 * Hanteu hade njèngkatkeun beungeut
djalma doraka, njerongkeun djalma bèn-
nér dina ngahoekoeman.
a p. Moesa 19: 15; p. 24: 23.
- 6 Biwir noe gédjoel sok pipiloécun kana
padoe; djeung soengoenana sok ngagéro,
menta dirina diperekepek.
- 7 * Soengoeul noe gédjoel matak nga-
roeksakkeun ka manehna, sarta nja-
wana sok karidjél koe biwirna sorangan.
a p. 10: 14; 13: 3.
- 8 * Omongan noe istorian ibarat kaha-
kanaan ngareunah, sarta noe kitoe sok
aboes kana beuteung, ka djérona pisan.
a p. 20: 22.
- 9 Sanadjan noe mëléntjing ogo dina
pagaweanana djadi doeloer ka toekang
ngaroeksak.
- 10 * Padjénengan Pangeran ibarat pang-
goeng reugreug; saha-saha noe bènér
moeroe ka eta, sarta dirahajoekeun.
a Djah 18: 3; 61: 4.
- 11 * Banda noe beungkar minangka na-
garana noe reugreug; sarta ibarat koeta
noe loehoer dina tjétaanana. *a p. 10: 15.*
- 12 * Heulaeun karoeksakan hate djalma
sok angkoeh; sarta karéndahan heulaeun
kahormatan. *a p. 15: 33; 16: 18.*
- 13 Saha-saha noe malésan omong memeh
ngadenge, eta teh lampah paloeng, sarta
noe kitoe meunang wirang.
- 14 * Soekma djalma nahankeun panja-
kitna; tapi soekma noe ngènès mah,
saha noe pinjéngkatkeuneun! *a p. 15: 13.*
- 15 Hate noe boga pangarti meunang ka-
njaho; sarta tjeuli noe palintér nejang
kanjaho.
- 16 * Pamere manoesa matak ngomberan
ka manehna, sarta matak ngadeuheus-
keun manehna ka pajoeneun noe gède-
gède. *a p. 17: 8; 21: 14.*
- 17 Noe ti heula dina padoena sok sémoe
bènér; seug datang lawanna, sarta ma-
riksa ka manehna.
- 18 Dadoe sok ngeureunkeun padoe, sarta
sok njapih anoe pada bédas.
- 19 Doeloer noe didijieun teu ngeunah sok
toekoeh ti batan nagara noe reugreug;
sarta hal paséndatan sok sapérti toelak
karaton.
- 20 * Oenggal-oenggal djalma beuteungna
piseubeuheun tina boewah soengoenana;
nja djalma teh piseubeuheun tina hasil
biwirna. *a p. 12: 11; 13: 2.*
- 21 Maot djeung hiroep * aja di kawasa
letah; saha-saha noe njaah ka eta, tang-
toe ngabakan boewahna. *a Jak. 3: 6—12.*
- 22 * Saha-saha noe manggih pipamadji-
kaneun, manggih kahadean, sarta tanda
dianggo kasoecka koe Pangeran.
a p. 19: 14.
- 23 Noe miskin ngomongna noenoehoen,
ari noe beungkar mah ngadjawabna
bèngis.
- 24 Djalma noe reja sobatna sok njila-
kakeun sorangan; * tapi sok aja sobat
noe ngarakétan ti batan doeloer.
a p. 17: 17; 27: 10.

PASAL 19.

Ménding * noe miskin, anoe loemam-
pah djeung satéménna, ti batan anoe
bengkok biwir, katoeroeg-toeroeg gé-
djoel. *a p. 25: 6.*

2 Eta go hanteu hade, boga nijat teu
kalawan kanjaho; sarta noe roesoeh
teuing nja soekoe, migawe dosa.

3 * Kapaloengan manoesa mengkolkeun
djalanna; kari-kari hatena sok gérég-
teun ka Pangeran. *a Jak. 1: 13—15.*

4 * Banda nambahan sobat loba pisan;
sabalikna noe malarat mah sok datang
ka pisah djeung sobatna. *a p. 14: 20.*

5 * Saksi palsoe moal teu disiksa; sarta
noe ngaloewarkeun bohong, moal ra-
hajoe. *a p. Moesa 19: 18, 19.*

6 * Loba pisan noe noenoehoen ka pa-
joeneun menak; djeung sakabeh ge ha-
jang njobat ka djalma berehan. *a p. 29: 26.*

7 * Noe miskin dipikageneuh koe sa-
kabeh doeloerna; pon pilalagi sobatna
ngadjaoehan ti manehna; ari manehna
ngoedag djangdji, bét euweuh. *a p. 14: 20.*

8 Saha-saha noe nejang pikiran, njaah
ka njawana; saha-saha noe ngaraksa
pangartian, tangtoe manggih kahadean.

9 * Saksi palsoe moal teu disiksa; sarta
noe ngaloewarkeun bohong, tangtoe
tiwas. *a p. 19: 3.*

10 Noe gédjoel teu patoet kaméngahan;
* komo teuing abdi marentah ka ka-
pala-kapala. *a p. 30: 22; Goer. 10: 7.*

11 Kapintèran manoesa matak njabar-
keun atina; sarta matak moelja ka ma-
nehna ari diliwat kawasijatan.

12 * Béndoo radja ibarat ngabaoengna
singa ngora; sabalikna kasoeckana mah
lir tji-iboen dina djoekoet. *a p. 16: 14; 29: 2.*

- 13 " Anak gëdjoel matak balahi ka bapana, sarta tjerewedna awewe ibarat botjor teu eureun-eureun. *a p. 10:1; 27:15*
- 14 Imah djeung babandaan djadi warisan ti kolot; " dëmi pamadjukan noe binangkit mah pasihan ti Pangeran. *a p. 31:10*
- 15 " Ngëdoel matak karagragan kapidëlan; sarta djalma noe këndor tëmahna langlajouseun. *a p. 21:25*
- 16 Saba-saha noe ngaraksa timbalan, " ngaraksa ujawana; saha-saha noe padoclian ka djalanna, pasti pipacheun. *a Lock 11:28*
- 17 " Saba-saha noe mikaroenja ka noe malarat, ngindjeumkeun ka Pangeran; sarta kahadeanana koe andjeunna tangtoe dibalës ka dinja. *a p. 22:9; Goer. 11:1*
- 18 " Anak maneh pëpërih, tina sabab aja pangharëpan; ngan maneh oelah ngadjoengdjoengkeun diri maehan ka dinja. *a p. 22:15*
- 19 Saba-saha noe gëde ambëk, tangtoe njandang siksaa; karana sanadjan koe maneh diloeptoeun oge, ka-hareupua koedoe deui-deui bae.
- 20 Koedoe ngagoegoe ka papatah, djeung tarima pamëpërih, soepaja maneh djadi pintir dina panoengtoengan maneh.
- 21 " Di djëro hate djalma raja pisan pikarëpeun; dëmi pangërsa Pangeran mah, uja eta noe pitëtëpeun. *a Djab 33:10*
- 22 Noe djadi matak manoesa dipikarësëp, nja eta kahemananana; sarta mën-ding noe miskiu ti batan djalma bohongan.
- 23 " Sijeu koe Pangeran noengtoen kana hiroep; sarta matak ngënggon seubeuh, moal kadatangan tjilaka. *a Djab 34:10*
- 24 Noe ngëdoel njoeljolkeun leungeunna kana piring; dipoendoerkeun kana soe-ngoetna ge hanteu.
- 25 " Koedoe meupeuh ka toekang moek, matak noe bodo meunang akal; djeung koedoe ngawarah ka noe boga pangarti, tangtoe ngahartikeun kanjaho. *a p. 21:11*
- 26 Saha-saha noe ngaroeksak bapa, atawa noendoeng indoeng, estoe anak noe matak era sarta matak wirang.
- 27 Eh anaking! geura eureun ngagoegoe ka pamëpërih noe mawa sasab tina pamagaban kanjaho.
- 28 Saksi bangkawarah mokahaan ka hoe-koem; sarta soengoe noe daroraka " ngalëglëg kagorengan. *a AJ 15:16*

- 29 " Geus sadija hoekoeman pikeun ta-rockang moek, kitoe deni pangrangket pikeun tonggong noe garëdjoel. *a p. 20:3*

PASAL 20.

- Tji-anggoer djadi toekang moek, sarta arak djadi toekang roesoeh; ari saha-saha noe kasaroeng di djëro eta teh, hanteu pintir.
- 2 " Kabaloowasan ti radja ibarat ngahaoengna singa ngora; saha-saha noe njiëun pibëndocunana, migawo dosa noe matak tiwas dirina. *a p. 19:12*
- 3 " Matak hormat ka djalma njëgah padoe; dëmi saha-saha noe paloeng mah sok rësëp papadoean. *a p. 17:11*
- 4 Noe ngëdoel teu njamboet pedah oesoem tiris; mangke djadjaloe dina oesoem diboewat, tapi teu beubeunangan.
- 5 " Pikarëpeun dina hate djalma ibarat tjai djëro-djëro; kitoe ge koe djalma noe boga pangarti kasjoek bae. *a p. 18:1*
- 6 Salobana manoesa hidji-hidji pada ngoewarkem kahemanan sorangan; " dëmi djalma noe satoehoe, saha noe pimanggiheun? *a AJ 11:4*
- 7 Noe bënër loemampah dina katëmënanana; " anak-intjoena pandurieunana tangtoe pada bagdja. *a Djab. 112:2*
- 8 Radja, noe linggih dina korsi pangadilan, " ngaboerisatkeun koe sotjana sakoer anoe goreng. *a p. 20:26*
- 9 " Saha noe bisa njëboet kieu: Aing geus njetrakeun hate, aing bërësih, euweuh dosa? *a AJ 4:17; Goer. 7:20*
- 10 " Batoe doewa roepa, atawa takëran doewa roepa, doewanana ge kagiroek Pangeran. *a 5 Moesa 25:13*
- 11 Sanadjan boedak nandakeun koe kalakoeanana, lampahna bërësih djeung saestoe atawa hanteu.
- 12 " Tjenli noe ngadenge, djeung panon noe ngadeuleu, doewanana ge damëlan Pangeran. *a 2 Moesa 4:11; Djab. 91:9*
- 13 " Oelah rësëpan heës, bisi maneh miskin; nja panon maneh wasing beunta, tangtoe maneh seubeuh hakan. *a p. 19:15*
- 14 Goreng! goreng! tjarek noe menli; dëmi geus toeloë mah, seg moedji maneh.
- 15 Aja ëmas sarta loba pisan intëu mirah; " dëmi barang noe estoe moelja mah, nja eta biwir noe boga kanjaho. *a p. 8:11*
- 16 " Lamoen aja noe nanggoeng noe se-

- djen, tjokot pakena; sarta djinisna dji-
jeun gade tina sabab noe lijan.
a p. 17: 18; 27: 13.
- 17 " Roti djalan palseo rasa djalma ngu-
nah; dëmi ahirna mah soengotna pi-
noeh koo keusik.
a p. 9: 17
- 18 " Pikarëpeun poegoehna koe lantaran
babadamian; milampah përang koedoe
sing asak rërëmpeogan.
a p. 15: 22; 24: 6
- 19 " Noe loemampahna oepatan moeka-
keun rasjah; mana oelah rek patjam-
poer djeung noe sok njaploek biwir.
a p. 11: 13
- 20 " Saha-saha noe njapa ka bapana ata-
wa ka indoenagna, nja eta damarna tang-
toe dipareuman, diganti koe poëk boeta-
rata.
a 2 Moesa 21: 17; p. 30: 17.
- 21 " Warisan noe digoeroenggoesoe keur
barangmimiti, nja eta panoengtoenga-
nana moal dibërkahan.
a p. 28: 20
- 22 " Oelah ngomong: Aing dek malës ka-
gorengan; koedoe ngarëp-ngarëp ka Pa-
ngieran, tangtoe njalamëtkeun ka ma-
neh.
a p. 17: 13 21: 29; Joema 12: 17.
- 23 " Batoo doewa roepa kagiroek Pange-
ran; sarta taradjoe palseo hanteu hade.
a p. 20: 10.
- 24 " Langkah djalma ti Pangeran; koe-
maha manoesa pibisaen tërang dina
djalanna?
a p. 16: 9.
- 25 " Minangka ridjët ka manoesa goe-
goep njëboet: Ijeu teh soetji; ari gens
prak nadar, kakara nimbang-nimbang.
a Ower 5: 4
- 26 Radja noe pintër " ngaboerisatkeun
noe daroraka, sarta disina digelengan
roda.
a p. 20: 8.
- 27 " Soekma manoesa minangka damar
ti Pangeran, nitik-nitik sagala kamar
di djëro batin.
a 1 Kor. 2: 11.
- 28 Kahemanan djeung kajaktian ngadja-
ga ka radja; sarta panglinggihanana
ditauggeuj koe kahemanan.
- 29 Përhlisan djalma baroedjang, nja eta
kakowatanana; sarta kamoeljaän djal-
ma karolot, " nja eta boeok bodas.
a p. 16: 31.
- 30 Ngarangket wani bohak matak nga-
bërësibkeun kagorengan; estoe ngagë-
boeg matak ngabërësibkeun kamar-ka-
mar di djëro batin.

PASAL 21.

IIate " radja aja di panangan Pangeran
saperti waloengan tjai; dibënërkeun

- ka mana bae noe koe Pangeran dikër-
sakeun.
a Djab. 33: 15
- 2 " Sakabeh djalan djalma koe pang-
rasana sorangan lëmpëng; tapi Pange-
ran noe nimbang sigala hate.
a p. 16: 2
- 3 " Ngalampahkeun kabënëran djeung
kaädilan kapilih koe Pangeran alah
batan koerban.
a 1 Sam. 15: 22.
- 4 " Lochoer panon, djeung goemëde
hate, estoe damar djalma daroraka do-
sa bae.
a Djab. 101: 5.
- 5 " Pamikir djalma gëtöl noengtoen
woengkoel kana leuwiban; sabalikna
saha-saha noe roesoeu teuing mah, moe-
roe woengkoel kana kakoerangan.
a p. 10: 4; 20: 21
- 6 Ngoempoekeun radja-brana koe lan-
taran letah palseo, ibarat halimoen noe
kakëboetkeun koe angin; [ue milam-
pah kitoe] njijar pati.
a p. 10: 2; 1 Tim. 6: 9
- 7 Pangaroeksak noe daroraka sok ma-
wa-mawa dirina; sabab arëmboengeun
ngalampahkeun hoekoem.
- 8 Djalan djalma dosa oewak-iwëk; ari
moenggoeh noe bërësili mah, lakoe-lam-
pahna lëmpëng.
- 9 " Mënding dijoek di toengtoeng soe-
hoenan, ti batan babarëngan djeung pa-
madjikan tjerewedan saimah reudjeung.
a p. 21: 19; 25: 34
- 10 Njawa djalma doraka mikahajang ka-
na kagorengan; batoerna ge teu mang-
gil koernija dina panon manehna.
- 11 " Lamoeu toekang moek disiksa, noe
bodo djadi pintër; sarta lamoeu noe pin-
tër dipapataban, tangtoe nampunan
kanjaho.
a p. 19: 25.
- 12 Noe bënër ngawaskeun ka imah noe
doraka, eukeur noe daroraka digëbroes-
keun kana katjilakaan.
- 13 Saha-saha noe njotjokan tjeulina, ëm-
boeng ngadenge ngadjërtna noe mala-
rat, nja eta sabalikna mëngke sasambat,
tapi moal dikaboel.
- 14 " Pamere di noe boeni ngalëmpërkeun
doeka; sarta paroeroeba dina kandoengan
ngalëdjarkeun ambëk rosa.
a p. 17: 8.
- 15 Ngalampahkeun hoekoem djadi kaboe-
ngahan djalma noe bënër, tatapi karok-
sakan ka sakoer noe njijeun kadorakaan.
- 16 Manoesa noe sasab ti djalan kapin-
tëran, pircureubeun di pakoempoean
noe parah.
- 17 " Saha-saha noe rësëpan kana ka-

- boengaban, pidjadieun djalma boetoe; djeung saha-saha noe rësëpan ka tji-anggoer djeung minjak, moal djadi beunghar. *a p. 23: 20.*
- 18 * Noe doraka pipanëboeseun noe bënër; sarta toekang tjidra pigagantieu djalma saestoe. *a p. 11: 8.*
- 19 * Mënding tjitjing dina tanah soewoeng, ti batan babarëngan djeung pamadjakan tjerewedan sarta poendoengan. *a p. 21: 9.*
- 20 Di djëro pangtjitjingan noe pintër aja radja-brana matak rësëp, sarta minjak; sabalikna manoesa noe gëdjoel mah ngalëglëg sipat kitoe.
- 21 Saha-saha noe ngobrek kana kabënëraun djeung kana kabëmanan, tangtoe manggih hiroep, kabënëran djeung kabormatan.
- 22 * Noe pintër ngoenggahan nagara djalma përkosa, sarta ngaroeboehkeun benteng noe koe eta diandëlkeun. *a p. 24: 5.*
- 23 * Noe ngaraksa biwirna djeung letahna, ngaraksa njawana, diloeppoetkeun tina kasoeckëran. *a p. 13: 3.*
- 24 Saha-saha noe angkoeh tjirigib, ngaranna toekang mojok; tingkah-polahna kalawan kaleberan angkoeh.
- 25 * Napsoe djalma ngëdoel tangtoe mahëkeun ka dinja; karana leungeunna ëmboeng digawe. *a p. 13: 4.*
- 26 Sapopoë eta teh boga hawa-napsoe; * sabalikna noe bënër mah barangbere, sarta teu ngoretkeun. *a Djab. 37: 26.*
- 27 * Koerban noe daroraka matak giroek; geus poegoeh lamoen disangka keun kalawan nijat goreng. *a p. 15: 8.*
- 28 * Saksi noe ngabohong tangtoe tiwas; sabalikna djalma noe tëmën ngadenge mah bakal mitjatoer saëndëngna. *a p. 19: 5.*
- 29 Koe djalma doraka beungeutna didijëun kandël; ari moenggoeh noe saestoe mah, nja eta mageuhkeun djalanna.
- 30 Taja kapintëran, djeung taja pangartian, sarta taja tarekah baris ngalawan ka Pangeran.
- 31 * Koeda disadjakeun baris poëan përang; dëmi noe kagoengan oenggoel mah, nja Pangeran. *a Djab. 33: 17.*
- 2 * Noe beunghar djeung noe miskin pamprok; kabéh go damëlan Pangeran. *a p. 29: 13.*
- 3 * Noe boga akal sok tégës ka pibajaeun, seug njoempoet; sabalikna noe barodo mah madjoe bae, toeloej njandang lara. *a p. 27: 12.*
- 4 Karëndaban djeung sijeun koe Pangeran, gandjaranana kabëungharan, kabormatan, sarta hiroep.
- 5 Dina djalari djalma bengkok reja boerang, reja djirët; saha-saha noe ngaraksa njawana, ngadjaoehan ti eta.
- 6 Koedoe magahan ka boedak noeroetkeun djalanna; dimana geus kolot ogo moal njingkir ti dinja.
- 7 Noe beunghar moerba ka noe mariskin; sarta noe ngindjeun djadi kawola djalma noe ngindjeumkeun.
- 8 * Saha-saha noe njëbarkeun kagorengan, mêngko miboewatan katjilakaan; sarta panggëboengnapsoena mêngkeroek-sak. *a AJ 4: 8; Gal 6: 7.*
- 9 * Saha-saha noe balabab, nja eta tangtoe dibërkahan; karana njidëkahkeun ti rëdjëkina ka noe malarat. *a p. 11: 25.*
- 10 Toekang mojok djongklokkeun, tangtoe paseja ka loewar; djëp padoe djeung ngahihina euren.
- 11 Saha-saha noe soeka bërësih hate, noe biwirna matak loetjoe, radja noe djadi sobatua.
- 12 Sotja Pangeran ngadjaga kanjaho; ari omongan toekang tjidra koe andjeunna disina reuntas.
- 13 * Tjarek noe ngëdoel: Aja singa di loewar; koela sijeun dipodaran di têngah loeloeroeng! *a p. 26: 13.*
- 14 * Soengoe awewe sedjen ibarat piloewang djëro; saha-saha noe dibëndon koe Pangeran, tigoebrag ka dinja. *a p. 23: 27.*
- 15 Kapaloengan katjangtjang dina hate boedak; * tapi koe panggëboeing pamëpërih didjaoehkeun ti dinja. *a p. 23: 13.*
- 16 Saha-saha noe nganjaja ka noe malarat, hajang ngalobakeun bandana, kitoe deui noe mere ka noe beunghar, ngan matak kakoerangan bae.
- 17 * Tjeuli maneh tjondongkeun, sarta dengekeun piwoeroek djalma palintër; djeung hate maneh sing titen ka kanjaho kami. 'Karana matak rësëp,

PASAL 22.

Kasëboetkeun * hade, oentjoel ti batan kabëungharan gëde; sarta koernija leuwih ti batan ëmas-peruk. *a Gec. 7: 1*

lamoen koe maneh diampihkeun di djero
batin; tangtöe pada tétép sarejana dina
19 biwir maneh. 'Noo matak kami mere
njaho ka maneh ajeuna, nja ka diri
maneh pisan, noo dipalar soepaja maneh
20 ngandél ka Pangeran. 'Saénjana, noe koe
kami ditoeliskeun pikeun maneh teh
pamoestoengan piwoeroek, eusina pa-
21 patali djeung kanjaho; 'noo dipalar nga-
njaho keun ka maneh katangtoeanana
pamagahan sajakti, soepaja maneh bisa
ngabalésan omongan sajakti ka noe ni-
tali diri maneh. a p. 2: 2; 4: 20.

22 * Maneh oelah ngarinah ka noe ma-
larat, sabab eta teh malarat; djeung
oelah ngarompak noo balangsak b dina
23 lawang; 'karana Pangeran tangtöe
mangungoeroeskeun prakarana, sarta noe
ngarinah ka eta, tangtöe koe andjeunna
dirampas njawana. a p. 14: 31.

b 5 Moesa 16: 18; A] 5: 4. c p. 23: 11.

24 Maneh oelah babatoeran djeung ahli
ambék, sarta oelah reureudjeungan
25 djeung djalma pamasan ati; 'bisi maneh
noeroetan lampahna, sarta ngadatang-
keun ridjët ka njawa maneh.

26 * Maneh oelah kabilang ka noe nang-
gél batoer atawa ka noe nanggoeng
27 hoetang. 'Oepama maneh teu boga keur
majar, pinaoneun ditjokot pangheésan
maneh noe dikédéngan? a p. 11: 15; 17: 18.

28 * Maneh oelah ngowahan watës ba-
heula, beunang njijeun karoehoén maneh.

a 5 Moesa 27: 17; p. 23: 10.

29 Tijap-tijap maneh nendjo djalma noe
mahir diua pagaweanana, tangtöe pi-
ajaeun di pajoenenn radja-radja; moal
pijaeun di hareupeun djalma hina.

PASAL 23.

Lamoen maneh keur ngarijoeng dahar
djeung noe kawasa, koedoe tégés pi-
san ka noe di hareupeun maneh. 'Djeung
koedoe ngantélkeun peso kana beuheung
maneh, oepama maneh djadi toekang
3 rëwog. 'Oelah rësép ka panjoegoebanana;
karana kahakanan sipat bohong eta teh.
4 * Oelah njoesahkeun maneh bajang
beungbur; tjoelkeun pangartian maneh.
5 'Naha maneh dek ngahibërkeun panon
maneh ka sipat kitoe? da terel moesna;
karana eta teh tangtöe njijeun djang-
djang keur dirina, saperti galoeudra noe
hibër ka langit. a p. 27: 24.

6 Maneh oelah ngabakan kahakanan
djalma noe sirik-pidik, djeung oelah rë-
7 sép ka panjoegoebanana. 'Karana sa-
koemaha pikirna sadjéro atina, nja kitoe
watékna. Omongna ka maneh: Mangga
dahar-leneut! tapi hatena mah teu nga-
8 reudjeungan ka maneh. 'Hoewap maneh
noe geus dihakan, meureun koe maneh
dioetahkeun deui; sarta omongan maneh
noe soemejah moebadir.

9 * Maneh oelah mitjatoer malar kade-
nge koe noe gédjoel; karana tangtöe
njoemahkeun kana kapintéran omongan
maneh. a p. 9: 8.

10 * Maneh oelah ngowahan watës ba-
heula, djeung oelah ngasoepan lahan
11 pahatöe. 'Karana Poerah ngadjait eta
langkoeng kawasa; 'andjeunna tangtöe
mangungoeroeskeun prakarana ka maneh.

a p. 22: 28. b p. 22: 23.

12 Hate maneh datangkeun kana pamé-
përih; kitoe deui tjeuli maneh kana
pamagahan kanjaho.

13 * Oelah tinggal mëpërih ka boedak;
lamoen koe maneh diteunggeulan koe
14 panggëboeg, moal pipaheun. 'Ana b koe
maneh diteunggeulan koe panggëboeg.
tangtöe njawana koe maneh diloeppoet-
keun ti naraka. a p. 29: 15, 17. b p. 22: 15.

15 * Eh anaking! oepama hate maneh
pintër, tangtöe boengah hate kami. nja
16 diri kami pisan; 'sarta kaboeboewahan
kami tangtöe soeka-soeka, lamoen biwir
maneh ngomong noe saestoe. a p. 27: 11.

17 * Hate maneh oelah sirik ka noe ma-
rigawe dosa; satégésna maneh koedoe
aja di djero sijeun koe Pangeran sa-
18 popoë; 'karana saénjana b aja aherat,
sarta pangharépan maneh moal datang
ka dipégatkeun. a p. 3: 31; 24: 1. b p. 24: 14.

19 * Eh anaking! maneh koedoe ngade-
nge, sarta masing pintër; djeung hate
20 maneh sing kèbat di djalán. 'Maneh
poma-poma oelah kabilang b ka noe
beuki nginoem anggoer, atawa ka noe
21 beuki njatöe laeok; 'karana saba-saba
noe beuki nginoem atawa beuki njatöe,
tangtöe djadi miskin; 'sarta beuki heés
matak papakean roewang-rawing.

a p. 4: 10, 11. b Ezeia 13: 13. c p. 29: 13.

22 * Masing noeroet ka bapa, noe nga-
joegakeun ka maneh; djeung oelah njoe-
mahkeun ka indoeng maneh, ana geus
kolot. a p. 1: 4.

- 23 " Koedoe menli kajaktian, sarta oelah didjoewal deui; nja meuli kapintêran, pamêperib, djeung pangartian. *a p. 4: 7.*
- 24 " Bapana noe bënêr tangtoe gëraheun liwat-saking; djeung saba-saha noe ngajoegakeun anak pintêr, tangtoe boengabeun koe eta. 'Indoeng-bapa maneh sina boengah; anoe ngadjeroekeun ka maneh sina gërah. *a p. 27: 11.*
- 25 Eh anaking! hate maneh bikeun ka kami, djeung panon maneh masing soeka
- 27 ka djalma kami. 'Karana " dajang ibarat piloewang djêro; djeung awewe bangsa
- 28 lijan ibarat soemoer singgët. 'Mulah-malah eta teh " sok ngadodoho tjara begal, sarta nambah-nambahan anoe tjidra di manoesa. *a p. 22: 14. b p. 7: 12.*
- 29 Saha teja noe sok alah-alahan! saha teja noe sok paseja! saha teja noe sok gëgëroengan! saha teja noe sok tjatjad teu karana sabab! saha teja noe sok beureum nja panon! 'Nja sakoer " noe lambat-lamboet ngabanding anggoer, djeung sakoer noe koempoel ngarasa-rasa inoe-
- 31 man baoeran. 'Oelah nendjoan anggoer tina beureum roepana, tina nembongkeun tjalahana dina loemoer, atawa tina
- 32 ngotjorna sakitoe téroes. 'Abirna ngegel saperti oraj, nja njantok tjara oraj santja.
- 33 'Ret panon maneh nendjo ka awewe-awewe sedjen, djeung hate maneh ngomong teu moepakat. 'Sarta maneh pidiadieu saperti noe heës di têngah laoe, djeung tjara noe heës dina tjongo tihang
- 35 kapal. '[Piomongeun maneh]: Aja noe meupeuh ka aing, tapi aing teu njêri; aja noe merekpek ka aing, tapi koe aing teu karasa; dimana aing geus hoedang, seg dek ditejang deui. *a Jên. 5: 11, 12.*

PASAL 24.

- Maneh " oelah sirik ka djalma noe garoreng, sarta oelah rësêp reureudjeungan djeung eta. 'Karana hatena ngan mikir-mikir njiyeun karoeksakan, djeung biwirna ngan ngomong-ngomongeun njiyeun kasoelasan. *a p. 23: 17.*
- 3 Imah diadêgkeun koe lantaran kapintêran, djeung dipageuhkeun koe lantaran pangartian. 'Sarta koe lantaran kanjaho kamar-kamar na diareusian koe saropaning barang noe moelja djeung matak rësêp.

- 5 " Djalma noe pintêr, djadi bédas; sarta djalma noe boga kanjaho, gëde tanaga.
- 6 'Karana maneh " ngalampahkeun përang maneh koedoe sing asak rërêmpoegan; sarta loba pangrêmpagan matak kasalametan. *a p. 21: 22; Goer. 9: 16. b p. 11: 11, 20: 18.*
- 7 " Moenggoeh noe gëdjoel kapintêran loehoer teuing; eta di djêro lawang sok tara ngangahkeun soengoeina. *a p. 14: 6.*
- 8 Saha-saha noe mikir hajang migawo kagorengan, tangtoe ka eta pada njarë-boet toekang djoelig.
- 9 Pikiran noe paloeng nja dosa; sarta kagiroek manoesa nja toekang mojek.
- 10 Ari maneh leutik ati keur poëun kasoekeun, soekër kakoewatan maneh.
- 11 " Rëboet koo maneh djalma noe digoesoer rek dipachau; ari saha-saha noe daloe-gdag-daligdeug ka pameuntjitan,
- 12 koe maneh poma-poma halangan. 'Lamoen maneh ngomong: Saënjana, koela teh teu njaho eta; naha " noe nimbang sagala hate teu waspaoseun! sarta noe ngadjaga njawa maneh teu oeningaen? 'geus tangtoe andjeunna pimalêseun ka manoesa, noeroetkeun koemaha pagaweanana bae. *a A.J. 29: 12. b p. 21: 2. c Roem 2: 6.*
- 13 Eh anaking! " koedoe ngahakan madoe, sabab hade; sarta atjinging madoe
- 14 amis dina langit maneh. 'Nja kitoe maneh koedoe diadjar kapintêran pikeun njawa maneh; ana geus kapanggih koe maneh, sarta " geus nêpi ka aherat, seug pangharépan maneh moal datang ka dipëgatkeun. *a p. 25: 16. b p. 23: 18.*
- 15 Maneh oelah ngintip-ngintip, eh djalma doraka! ka pangtjijjingan djalma noe bënêr; djeung oelah ngaroeksakkeun
- 16 énggonna. 'Karana " noe bënêr, nadjan laboeh toedjoech kali, hoedang deui hoedang deni; sabalikna noe daroraka mah tangtoe pada tisoesoet kana katjilakaän. *a A.J. 5: 19; Djah. 37: 24.*
- 17 " Maneh oelah boengah, samangsa moesoeh maneh laboeh; sarta samangsa eta tisoesoet, poma hate maneh oelah gërah;
- 18 'soepaja oelah katingali koe Pangeran; estoe goreng di pajoeuneunna, sarta matak audjeunna ngoendoerkeun bëndoena ti eta. *a A.J. 31: 29; p. 17: 5.*
- 19 " Maneh oelah panas ati tina sabab bangsat-bangsot; oelah sirik ka noe daroraka; 'karana noe goreng teu meun-

nang aberat; ^b damar noe daroraka tang-
toe dipareuman. a Djab. 37:1. b A1. 18:5;

p. 13:9.

21 Eh anaking! ^a koedoe sijeun koe Pa-
nggeran sarta koe radja; poma oelah
22 tjampoeur djeung noe gindi pikir; 'kara-
na balahina ngadak-ngadak pidatangeu-
mana; sarta pitjilakaeun eta noe doewa,
saha noe njaho? a 1 Petr. 2:17.

23 Ijeu aja deui siloka djalma palintër.

^a Pilih-kasih dina ngahoekoeman han-
24 teu hadu. 'Saha-saha noe ngomong ka
noe doraka: Maneh teh bënër; nja eta
bakal disapa koe bangsa-bangsa, dipi-
25 kangewa koe kaom-kaom; 'sabalikna,
sakoer noe njiksa mah ka dinja, ^b pingeu-
naheun; geus tangtoe pada didatangan
bërka kahadean. a 5 Moesa 1:17. b p. 28:23.

26 Ngadjawab koe omongan bënër, ibarat
njjoem kuma biwir.

27 Oeroeskeun heula pagawean maneh di
loewar, sarta sadijakeun dina lahan pi-
keun maneh; kakara maneh njijeun imah
keur maneh.

28 Maneh oelah djadi saksi noedoch ka
batoer teu karana sabab; naha maneh
dek madaja koe biwir maneh?

29 ^a Oelah ngomong: Sakoemaha si Anoe
migawe ka aing, nja kitoe aing dek muga-
we deui ka dinja; ka hidji-hidji djalma
aing dek ngabalès noeroetkeun koemaha
pagaweanana bae. a p. 20:22; Mat. 5:25.

30 Kami ngaliwat ka lahan hidji djalma
ngédoel, sarta ka kèbon anggoer hidji
31 manoesa noe koerang pikir. 'Doemada-
kan, kabehna ngan walang saugit bae
noe ngadjadi, saloewarna kalipoetan koe
tjoetjoeuk-tjoetjoeukan, sarta pagërna ba-
toe geus roentoeh. 'Ana kadjeueung koe
32 kami, seug ditjatët koe ati; barang koe
kami katendjo, seug kami ngalap papa-
33 talma. 'Meueus-meueus ^a heës, meueus-
meueus lëlëjèpan, meueus-meueus sida-
34 kèp bari ngédèng: 'heg datang kamis-
kiman maneh tjara begal, djeung panga-
boetoe maneh saperti djalma noe njikèp
pakarang. a p. 6:10, 11.

PASAL 25.

Ijeu aja deui siloka Soeleman, beunang
njoetat abdi-abdi Hiskia, radja Joeda
teja.

^a Kamoeljaan Allah teh ^a ngaboenikeun

pèrkara; sabalikna kamoeljaan radja-ra-
dja mah ugadongdon pèrkara.

a 5 Moesa 29:29.

3 Loehoerna langit, djeung djérona boe-
mi, kitoe deui manah radja-radja teu
beunang didongdon.

4 Koedoe ngeuweuhkeun tai tina perak,
seng ka loewar pibarangean baris kama-
5 san. 'Koedoe ngeuweuhkeun noe doraka
ti pajoeuneun radja, seug panglinggihana
dipageuhkeun koe kabèneran.

6 Oelah sok moendjoelkeun maneh di
pajoeuneun radja, djeung oelah mantjat
7 ka paranti noe gèdo-gèdo; 'karana mèn-
ding maneh dilahiran: ^a Sèr oenggal
ka dijeu, ti batan maneh dihandapkeun
di pajoeuneun menak, noe katendjo koe
panon maneh. a Look 14:8.

8 Maneh oelah sok gantjang ka loewar
mèrkarakeun; bisi maneh dina ahirna
migawe koewa-kijeu, lamoen maneh geus
diwirangkeun koe lawan maneh.

9 ^a Oeroeskeun prakara maneh reudjeung
lawan maneh, ^b tapi oelah moekakeun ra-
10 sijah noe sedjen; 'bisi noe ugadenge
njèla ka maneh; tangtoe maneh dipi-
omong teu eureun-eureun.

a Mat. 15:15. b p. 20:19.

11 ^a Omongan noe ditjatoerkeun ning-
gang pipèrnabeunana, ibarat djèlèro-
kan émas diwadaban koe talèm perak.

a p. 15:23.

12 Saha-saha noe ngawarah sarta pintër,
ninggang tjeuli noe ngadenge, nja eta
ibarat anting émas djeung kangkaloeung
émas aloes.

13 ^a Oetoesan noe satoehoe diangkèn koe
noe miwarang saperti tiis saldjoé keur
mangsa diboewat; karana njènaugkeun
manah djoeraganana. a p. 13:17.

14 Djalma noe moedji maneh tina pa-
mere palseo, ibarat tédoch djeung angin,
tapi teu djadi hoedjan.

15 ^a Kapala sok kawoedjoek koe kasare-
han, sarta letah leuleus sok motongkeun
baloeng. a p. 15:1; 16:14.

16 Tijap-tijap maneh manggih madoe, kop
hakan, tapi sing meudjeuhna; bisi maneh
seubeuh teuing, tangtoe dioetahkeun deui.

17 Soekoe maneh sina tjarang ka imah
sobat; bisi sobat datang ka senbeuheun
koe maneh, sarta geuleuheun ka maneh.

18 Saha-saha djalma, noe djadi saksi pal-
soe, noeding ka batoer, ^a nja eta ibarat

- gada, djeung pédang, sarta djamparing seukeut. a Djab. 52: 4; 64: 4.
- 19 Ngandél ka toekang tjidra dina mangsa kasoekeuran, ibarat hoentoo potong djeung soekoe loempoeh.
- 20 Saha-saha noe nganjanjikeun njanjian keur soesah hate, nja eta ibarat noe ngalaan papakeun keur mangsa tiris; tjoeke ninggang sêndawa.
- 21 * Oepama noe geuleuh ka maneh keur kalempohan, koedoe bere kahakaan, sina dadaharan; sarta oepama keur hababbabeun, koedoe bero tjai, sina nginoem; 'karana maneh ari kitoe mah ibarat noempoekkeun roebak roebaj dina sirahna; sarta tangtœ dibalès ka maneh koe Pangeran. a Roem 12: 20.
- 22 Angin tj kaler mawa hoedjan; nja kitoe letah boeni mawa beungeut tjaméroet.
- 23 * Mënding dijœk di toengtoeng soehocnan, ti batan babarêngan djeung pamadjikan tjerewedan saimah reudjeung. a p. 21: 9, 19.
- 24 Bedja bade ti nagara djaoeh, ibarat tjai tiis ka njawa tjape.
- 25 Djalma bènér, noe datang ka gingsir tina sabab noe doraka, ibarat tji-njoesoe kiroeh djeung soemoer létjêk.
- 26 * Ngabakan madoe loba teuing, banteu hade; tapi ngadongdon kamoeljaan sipat kitoe, matak hormat. a p. 24: 13.
- 27 * Saha-saha djalma, noe teu bisa njandêr soekmana, ibarat nagara boenggang, teu koetaan. a p. 16: 32; 29: 11.

PASAL 26.

- Saperti saldjoer keur oesoem halodo, djeung tjara hoedjan keur oesoem di-boewat, nja kitoe noe gédjoel teu pernah meunang hormat.
- 2 Saperti piit poer lapœr, djeung tjara kapinis bér hibér, nja kitoe panjapa noe teu karana sabab moal tinékanan.
- 3 * Pétjoet baris koeda, kadali baris kalde, ^b ari panggêboeg baris tonggong noe garédjoel. a Djab. 32: 9. b p. 10: 13; 19: 29.
- 4 * Maneh ngadjawab ka noe gédjoel, oelah noeroetkeun kapaloenganana; bisi maneh oge djadi sarœwa djeung eta. a 1 Petr 3: 9.
- 5 Ngadjawab ka noe gédjoel koedoe noeroetkeun kapaloenganana; bisi eta boga angkeuh pintêr.
- 6 Saha-saha noe ngirimkeun bedja koe lantaran noe gédjoel, ibarat noe neuk-

teuk soekoe sorangan, sarta noe nginoem panganjaja.

- 7 Lepet soekoe noe ngempor; nja kitoe siloka dina biwir noe garédjoel.
- 8 Tjara noe nalikeun batœ dina bandring, nja kitoe noe mere hormat ka noe gédjoel.
- 9 Saperti iteuk kalijage, noe dioengkoelkeun koe leungeun noe mabok, nja kitoe siloka dina biwir noe garédjoel.
- 10 Tjara toekang panah noe ngarahentan saniskara, nja kitoe noe ngoelikeun noe gédjoel sarta noe ngoelikeun saha bae noe ngaliwat.
- 11 * Saperti andjing malikan oetahna, nja kitoe noe gédjoel sok mindoan kapaloenganana. a 2 Petr. 2: 22.
- 12 * Tijap-tijap maneh nondjo djalma boga angkeuh pintêr, aja oge arêp-arêpeun kana pihadêeun noe gédjoel ti batan eta. a p. 29: 20.
- 13 * Tjarek noe ngédjoel: Aja noe ngagaoer di djalma, aja singa di têngah loeloeroeng! a p. 22: 13.
- 14 Saperti panto galar-gilir dina engselna, nja kitoe noe ngédjoel dina pangheesana.
- 15 * Noe ngédjoel njetjolkeun leungeunna kana piring; ari rek dipendoerkeun ka soengœtna tjapeun. a p. 19: 24.
- 16 Noe ngédjoel sok boga angkeuh dirina pintêr alah batan toedjoeh djalma noe bisa ngadjawab lantip.
- 17 Djalma ngaliwat, anoe ngambêk tina hal padœ anœe lain oeroesan sorangan, ibarat noe njêkêl tjeuli andjing.
- 18 Saperti noe gelo, noe mësatieun seuneu, atawa djamparing, atawa noe matak paeh, 'nja kitoe djalma noe ngadaja ka batoer, bari ngomong: Koela teh saénjana panganggoeran bae.
- 19 * Lamoen euweuh soeloeh, seuneu pareun; sarta lamoen taja noe istori, djêmpe paseja. a p. 22: 10.
- 20 Saperti arêng geusan roebak roebaj, djeung soeloeh geusan seuneu, nja kitoe djalma noe rêsépan paseja geusan njoendoet pipadoeun.
- 21 * Omongan noe istorian ibarat kahakan ngareunah, sarta noe kitoe sok aboes kana beuteung, ka djêrona pisan. a p. 18: 8.
- 22 Biwir sono, tapi hate goreng, ibarat wadah sipat taneuh kasapoet tai perak.

24 " Noe geuleuh sok njamoer koe bi-
wirna, tapi sadjéro batinna mah eta
25 naheunkeun tipoe. 'Satijap-tijap sanch
ngomongna, poma oelah pértjaja ka ma-
nehna; karana hatena ngandoeng ^b toe-
djoeh pérkara noe matak giroek.

a p. 10: 18. b p. 6: 16.

26 Kageuleuhan sok ditoetoepan koe lam-
pah ngabobodo; tapi kagorenganana
tangtöe kaboeka dina koempoelan.

27 " Saha-saha noe njiyeun piloeuang,
tangtöe tigoebag ka djéroua; djeung
saha-saha noe ngadjoengkelkeun batoe,
nja ka dinja pimalikeunana.

a Djah. 7: 16; Goer. 10: 8.

28 Letah palsoe geuleuheun ka beunang-
na niwaskeun; djeung biwir leutjir nji-
yeun tidjongklok.

PASAL 27.

Oelah " sok moedji maneh koe poé isoek;
karana maneh teu njaho noe koe poé
bakal didjoerkeun.

a Jak. 4: 13, 14.

2 " Oetamana maneh dipoe'dji koe noe
sedjen, oelah sok koe soengoet sorangan;
oetamana koe bangsa lijan, oelah sok
koe biwir sorangan.

a 2 Kor. 10: 18.

3 Batoe nja beurat, djeung keusik nja
ampég; tatapi poendoeng noe paloeng
mah beurat ti batan eta doewa pérkara.

4 Panas ati sok sasangkling, djeung
ambék sok goentoer; tapi saha noe bisa
tagén di hareupeun dengki!

5 Ménding njawad di noe negla, ti batan
njaah di noe boeni.

6 Bobak ti noe njaa'h datangna tina
satoehoe; ari tjiyeun noe geuleuh mah
moerah.

7 Djalma noe seubeuh ngidék-ngidék
atjining madoe; sabalikna moenggoeh
djalma noe kalempohan mah sakoer noe
pait ge amis.

8 Saperti manoe'k noe ngalantrah ti sa-
jangna, nja kitoe djalma noe ngalantrah
ti énggonna.

9 Minjak djeung seuseungitan matak
ngaboengahkeun hate; nja kitoe kenéh
kaamisan sobat oerang tina rémpoe-
ging ati.

10 Sobat maneh, nja sobat bapa maneh,
" poma oelah ditinggalkeun; sarta ma-
neh oelah ngadatangan ka imah doeloer
maneh keur poéan maneh balahi. Mén-
ding tatangga noe deukeut, ti batan
doeloer noe djaoeh.

a p. 18: 24.

11 Eh anaking! masing pintér; " sarta
boengahkeun ati kami, sangkan kami
bisa ngabalésan omong ka noe ngahi-
nakeun ka kami.

a p. 15: 20.

12 " Noe boga akal sok tégés ka piba-
jaeun, seug njoempoet; sabalikna noe
barodo mah madjoe bae, toeloj njan-
dang lara.

a p. 22: 3.

13 " Lamoén aja noe nangoeng noe
sedjen, tjokot pakena; sarta djinisna
djiyeun gade tina sabab noe lijan.

a p. 20: 16; 22: 26.

14 Saha-saha noe ngatoerkeun berkah
ka sobat make sowara bédas, wantji
isoek-isoek, hoedang brag beurang, nja
eta diitoengkeun ka manehna asoep
panjapa.

15 " Botjor teu eureun-eureun keur poéan
ngétjrék hoedjan, sarta pamadjikan tje-
rewedan, saroewa bae. 'Saha-saha noe
mégatan eta, ibarat mégatan angin,
djeung ibarat newak minjak koe leu-
ngeun.

a p. 19: 13.

16 Beusi diasah koe beusi; nja kitoe
djalma ngasah beungeut batoe.

17 " Saha-saha noe ngadjaga tangkal kon-
dang, ngalahan boewabna; djeung saha-
saha noe ngesto ka djoeraganana, pi-
meunangeun hormat.

a 1 Radj. 4: 25.

18 Saperti dina tjai beungeut pahareup-
hareup djeung beungeut, nja kitoe hate
manoesa djeung pada manoesa.

19 Énggon noe maot sarta djeung djoe-
rang tara seubeuheun; nja kitoe kenéh
panon manoesa tara seubeuheun.

a p. 30: 16.

20 " Pangléboeran baris perak, djeung
parapen pikeun émas; démi djalma mah
[ditjobana] koe biwir noe moedji ka
manehna.

a p. 17: 3.

21 Masih noe paloeng koe maneh ditoe-
töe di djéro lisoeng, make haloe, da-
tang ka tjampoer djeung beunjeurna
oge, kapaloenganana moal njingkir ti
manehna.

22 Manéh sing sarégép nja nganjahokeun
ka roepa émbé-domba manéh; hate ma-
neh sing tégés ka ingon-ingon. 'Karana
kamoe'ktian moal salalanggénna; tja-
tjakan makoeta karah toeroen-toemoe-
roen? 'Djoekoet toehoer bejak, beh tem-
bong djoekoet ngora; heug pada ngala
piparabeun ka pigoenengan. Anak dom-
ba pipakeun manéh, djeung badot baris

23

24

25

26

27

27 paemeuli lahan; 'sarta pinjaeun tji-soesoe
 embe tjoekoep keur hakaneun maneh;
 nja keur hakaneun saeusi-imah maneh;
 kitoe deni kabiroepan baris landjaug-
 landjang maneh.

PASAL 28.

Noe doraka " kalaboer, nadjan taja noe
 ngoedag; sabalikna noe balénér mah
 kéndél tjara singa ngora. *a* 3 Moesa 26: 17, 36.

2 Tina kamasijatan eusi tanah noe ma-
 tak kapalana loba; sabalikna lamoeu
 manoesa aja pangarti, aja kanjaho mah,
 pangkat teh sok lila.

3 Djalma asal miskin, noe nganijaja ka
 noe malarat, ibarat hoeðjan riboet, noe
 mejakkeun pirédjèkieun.

4 Saha-saha noe ninggalkeun toret, ma-
 roedji noe doraka; sabalikna noe nges-
 toekeun toret mah pada mērangan ka
 darinja.

5 Djalma garoreng teu ngaharti hoe-
 koem; " sabalikna noe narejanan Pa-
 ngeran mah pada ngaharti saniskara.

a 1 Kor. 2: 15.

6 " Ménding noe miskin, noe loemampah
 djeung satéménna, ti batan anoe bengkok
 djalanna, sanadjan beunghar. *a* p. 19: 1.

7 " Saha-saha noe nètépkeun toret, djadi
 anak binangkit; sabalikna noe babatoe-
 ran djeung panglatjoeran mah, ngawi-
 rangkeun ka bapana. *a* p. 29: 3.

8 Saha-saha noe ngalobakeun bandana
 " lantaran boengah atawa lantaran bati
 leuwih ti meudjeuhna, *b* nja eta ngoem-
 poelkeunana teh pikeun djalma noe mi-
 karoenja ka noe malarat.

a 3 Moesa 25: 36. *b* Goer. 2: 26.

9 Saha-saha noe ngalijeuskeun tjeulina,
 teu ngadeuge toret, " sanadjan panédana
 ge dianggo kagiroek. *a* p. 15: 8.

10 Saha-saha noe njasabkeun djalma sa-
 estoe, asoep ka djalan goreng, " nja eta
 bakal tigoebag sorangan ka djero pi-
 loewangna; sabalikna djalma satéménna
 mah bakal pada kawarisan kahadean.

a p. 26: 27.

11 Djalma beunghar sok boga angkeuh
 pintér; démi koe djalma malarat, anoe
 boga pangarti, eta teh kadongdon.

12 " Samangsa noe balénér soeka-soeka,
 djadi kaahengan gède pisan; sabalikna
 lamoeu noe daroraka ngadég mah, ma-
 noesa pada njoempoet. *a* p. 29: 2.

13 Saha-saha noe uoetoean kamasijata-

nana, moal loeloes; " sabalikna noe nga-
 koekeun kamasijatanana bari ditinggal-
 keun mah, tangtoe diwélasan. *a* 1 Joh. 1: 8, 9.

14 Bagdja témén manoesa, noe sijeun teu
 pètót-pètót; " sabalikna noe nenaskem
 hatena mah, tangtoo tigoebag kana
 katjilakaan. *a* p. 29: 1.

15 Djalma doraka, noe njangking kawasa
 ka bangsa malarat, ibarat singa ngaha-
 oeng djeung biroewang kalantang-koe-
 linting.

16 Gégédog noe koerang pangarti, sok
 rosa nganijajana; sabalikna noe geuleuh
 kana kaentoengan nista mah, tangtoo
 lila djoeménngna.

17 Manoesa noe kabeuratan koo gètili
 djalma, kaboer népi kana gorowong;
 montong dipégatan.

18 Saha-saha noe loemakoena satéménna,
 tangtoe disalamètkeun; " sabalikna noe
 bengkok, midoewa djalan mah, tangtoe
 laboeh dina salah-sahidji. *a* p. 10: 9; 11: 5.

19 " Saha-saha noe migawe labanna, pi-
 seubeuheun kabakanan; sabalikna noe
 noeroetkeun djalma lantja-lintji mah,
 piseubeuheun kamiskinan. *a* p. 12: 11.

20 Djalma satoehoe rosa kabèrkahan;
 " sabalikna noe roesoeh, hajang terah
 beunghar mah, moal teu disiksa.

a p. 20: 21; 23: 1.

21 " Pilih-kasih hanteu hade; tatapi djal-
 ma sok migawe kamasijatan koe karana
 roti sahoewapeun. *a* p. 21: 23.

22 Djalma noe sirik-pidik sok ngagoe-
 roenggoesoeu kana banda, djeung teu
 nganjahokeun jen mēngke kadatangan
 kakoerangan.

23 Saha-saha noe njawad ka sahidji ma-
 noesa, ahir-ahir pinanggiheun koernija,
 leuwih ti batan djalma noe letahna
 ngolo-ngolo.

24 " Saha-saha noe ngarampas anoe ba-
 pana atawa indoengna, bari ngomong,
 jen: Lain masijat: uja eta teh batoer ka
 toekang ngaroeksak. *a* p. 19: 26.

25 " Saha-saha noe goemède hate sok
 ngaja-ngajakeun paseja; sabalikna noe
 ngandél ka Pangeran mah, tangtoe di-
 sina lintoeu. *a* p. 13: 10; 15: 18; 29: 22.

26 " Saha-saha noe ngandél ka hate so-
 rangen, nja eta teh gédjoel; sabalikna
 noe loemampahna kalawan kapintèran
 mah, nja eta tangtoe dirahajokeun.

a p. 3: 5.

- 27 " Saha-saha noe mere ka noe miskin, moal datang ka kakoeangan; sabalikna noe ngalijeuskeun panonna mah, pisoe-giheun panjapa. *a p. 19: 17; 22: 9.*
- 28 " Samangsa noe daroraka ngadég, manoesa pada njoempoet; sabalikna lamoen eta datang ka gémipoer mah, noe balénér ngalobaán. *a p. 28: 12.*

PASAL 29.

- Djalma " noe geus rémén diwarah, tapi ngaheraskéun beuheung, tangtoe ngadak-ngadak diroeksakéun, sarta moal beunang ditjageurkeun. *a p. 28: 14.*
- 2 " Samangsa noe balénér ngalobaán, djalma-djalma baroeugaheun; sabalikna lamoen noe doraka njangking kawasa mah, djalma-djalma tingroemahoeu. *a p. 11: 10; 24: 12, 28.*
- 3 " Djalma noe njaah kana kapintéran, ngaboengahkeun bapana; *b* sabalikna saha-saha noe babatoeran djeung dajang mah, ngaléboer banda. *a p. 10: 1; 15: 20. b Look. 15: 13.*
- 4 Radja nétépkeun nagara lantaran kadilán; sabalikna djalma noe rësép nampa babatoeran mah, noempoerkeun nagara.
- 5 Djalma noe ngolo-ngolo ka batoeur, ibarat masang rawe naheuman tapakna.
- 6 Djalma goreng " tangtoe karidjét koe kamasijatanana; sabalikna noe bénér mah sènggak sarta boengah. *a Djah. 9: 17.*
- 7 " Noe bénér nganjahoekun prakara noe malarat; sabalikna noe doraka mah teu ngahartikeun kanjaho. *a Aj. 28: 16.*
- 8 Taroe kang mojak njoendoet saugara; sabalikna noe palintér mah njurnakeun ambék.
- 9 Djalma pintér, noe boga prakara djeung djalma paloeng, boh sewot, boh seuri, moal aja reureuhna.
- 10 Toekang ngoetjoeurkeun géti pada mi-geuleuh ka noe satéménna; sabalikna noe saestoe mah pada nejang [noe baris pisalaméteun] njawa eta.
- 11 " Noe paloeng ngoedoeurkeun saeusi pikirna; sabalikna noe pintér mah moendoeurkeun pikirna, disina eureun. *a p. 14: 33.*
- 12 Tijap-tijap noe njangking kawasa ngarégépkeun ka omongan bohong, sakabéh wilajatna djadi djalma doraka.
- 13 " Noe miskin djeung toekang ngari-nah paamprok; Pangeran noe njaang-keun panon doewanana. *a Aj. 31: 15; p. 22: 2.*

- 14 " Radja noe ngahoekoeman ka noe malarat kalawan sajaktina, nja eta panglinggihanana pipageuheun salalawasna. *a p. 20: 25.*
- 15 " Panggélboeg djeung pangwarah mere kapintéran; sabalikna boedak noe dioembar mah matak era indoengna. *a p. 10: 1; 22: 15.*
- 16 Samangsa noe doraka ngalobaán, tangtoe ngalobaán kamasijatan; " tapi noe balénér bakal narendjo roeboehna. *a Djah. 37: 36.*
- 17 " Anak manéh pépérik, tangtoe djadi njenangkeun ka manéh, sarta matak ngangeunahkeun kana ati manéh. *a p. 19: 18.*
- 18 Lamoen taja wahjoe, djalma-djalma sakarép-karép; sabalikna saha-saha noe ngestoekeun toret mah, eta téh bagdja.
- 19 Badega teu beunang dipépérik koe omongan bae; karana sanadjan ngaharti oge, hanteu dilajanan.
- 20 Tijap-tijap manéh nendjo djalma noe roesoeh teuing ngomong, " aja oge arép-arépeun kana pihadeeun noe géldjoel ti batan eta. *a p. 26: 12.*
- 21 Lamoen badega dimemenan teuing ti leuleutikna, ahir-ahir eta téh madjar manéh anak.
- 22 " Djalma barangan sok ngaja-ngajakeun paseja; sarta ahli panas ati loba nja migawe masijat. *a p. 15: 18.*
- 23 " Kamagoengan manoesa matak ngahandapkeun ka manéhna; sabalikna noe handap pikir mah pimeunangeun kahormatan. *a p. 11: 2; Mat. 23: 12; 1 Pet. 5: 6.*
- 24 Saha-saha noe ngadoeom reudjeung paling, geuleuheun ka njawana sorangan; " panjapa koe manéhna kadenge, kitoe ge teu dioendjoekkeun. *a 3 Moesa 5: 1.*
- 25 Sijeun koe manoesa minangka ridjét; sabalikna saha-saha noe ngandél ka Pangeran mah, tangtoe dirahajoekeun.
- 26 " Loba pisan noe ngadareuheus ka pajoeuneun noe njangking kawasa; tapi hak hidji-hidji djalma datangna ti Pangeran. *a p. 19: 6.*
- 27 Djalma noe migawe kagorengan djadi kagiroek noe balénér; sabalikna kagiroek noe doraka mah nja sakoer noe saestoe djalanna.

PASAL 30.

Ijeu kasaoeran Agoer poetra Jake; moewatan; woeroek eta djalma ka Itiel, nja ka Itiel djeung Oekal.

- 2 Sañjana kaoela teh bodo alah batan
djalma noe loba, moenggah kaoela teu
3 boga pangartian manoesa; 'sarta kaoela
teu goegoeroe kapintèran, djeung teu
boga kanjaho ka " noe Langkoeng Soetji.
a p. 9: 10.
- 4 Saha teja noe moenggah ka sawarga
sarta loengsoer! " Saha teja noe ngeu-
peul angin dina panangan! Saha teja
noe moentél tjai koo anggoan! Saha
teja noe nangtoskeun sagala toengtoeng
boemi! " Saha djönönganana, djeung
saha djönöngan Poetrana, lamoen ma-
neh njaho! a Jks. 40: 12 b Hak 13: 18 c Djab. 2: 7.
- 5 " Oenggal-oenggal pangandika Allah
beunang ngabèsot; andjeunna teh mi-
nangka kèpéng ka sakoer noe njalin-
doeng ka andjeunna. 'Poma maneh
6 oelah nambahan kana lahiranana, soe-
paja andjeunna oelah njiksa ka maneh;
tangtoe maneh katara bohong.
a Djab. 18: 31. b 5 Moesa 4: 21 Wab. 22: 19.
- 7 Doewa pèrkawis noe koe koering di-
sochoenkeun ka andjeun; moegi oelah
teu dipapariukeun ka koering samemeh
8 koering maot: 'nja eta moegi djaoeh-
keun ti koering lampah gapong saréng
omong bohong; moegi koering oelah
dipaparin kamiskinan atanapi kabeung-
baran, " lèrsna mah moegi koering di-
tjékapan rëdjeki anoe pèrloe ka koering.
9 'Bisi koering, ari seubeuh, toeloej ngang-
lès, bari ngomong: Saha Pangeran! Ata-
napi bisi koering, ari miskin, toeloej
maling, bari ngoenghak ka padjénengan
Allah koering. a Mat. 6: 11.
- 10 Maneh oelah miténabkeun badega ka
djoeraganana, bisi njapa ka maneh; tang-
toe maneh njandang lara.
- 11 Aja bangsa " njapa ka bapana, djeung
12 ka indoengna teu ngabèrkahan. 'Aja
bangsa " bérésih koe rarasaan sorangan,
padahal kokotoranana tatjan dikoem-
13 bah. 'Aja bangsa " panonna moetoeh
koe loehoer, sarta biwir-matana koe
14 poendjoel. 'Aja bangsa " hoentoena ibar-
at pédag, djeung sihoengna ibarat
peso; pangarahna ngahakanan noe pada
balangsak di boemi sarta noe pada wa-
loerat di lébah manoesa. a p. 20: 20.
b p. 20: 9. c p. 21: 4. d p. 12: 18.
- 15 Ari lentah doewa anakna, sadana Bere!
berel! Ijeu tiloe pèrkara noe tara seu-
beuh; malah opat noe tara ngomong:
- 16 Mahi. 'Nja eta " énggon noe pach, djeung
" pianakan noe dipépét; boemi, noe tara
soubenh tjai, sarta seuneu, noe tara ngo-
mong: Mahi. a p. 27: 20. b 1 Moesa 10: 2; 20: 18.
- 17 Ari panon noe moeuk ka bapa, djeung
njoemahkeun noeroet ka indoeng, nja
eta bènèrna dipatjokan gagak waloe-
ngan, sarta dibakan anak galoedra.
- 18 Ijeu tiloe pèrkara noe matak holok
ka kaoela; malah opat noe koe kaoela
19 teu kaharti: 'nja eta djalán galoedra
di awang-awang, djalán oraj dina batoo
karang, djalán kapal di téngha laeot,
20 djeung djalán lalaki di parawan. 'Pon
kitoo keneh djalán awewe noe ngara-
njed: eta teh njatoe, sarta njoesoelan
soengtoetna, bari ngomong: Koea teu
migawe kagorengan.
- 21 Tina sabab tiloe pèrkara noe matak
boemi soemöblak; malah tina sabab opat,
22 reh teu bisaeun tahan: 'nja eta tina
sabab " abdi, lamoen djadi radja; djeung
tina sabab noe boeroeng, lamoen seu-
23 beuheun kabakanan; 'tina sabab awewe
kageuleuh, lamoen lakian; djeung tina
sabab eusi-imah, lamoen ngalindih djoe-
ragan istri. a p. 19: 10.
- 24 Ijeu opat pèrkara kaäsoep noe la-
lèmböet di boemi, padahal palintèr, pada
25 binangkit. 'Ari sireum bangsa teu bédas,
" parandene njawiskeun pirëdjékianana
26 dina oesoem halodo. 'Marmot bangsa
hengker, " parandene njarijeun imalna
27 di djero tjadas. 'Simeut teu bogaeu
radja, parandene ana ngabroel baris
28 sakabehna. 'Tjaktjak moentang koe ra-
mona, parandene sok aja di padalèman
radja. a p. 6: 6-8. b Djab. 104: 18.
- 29 Ijeu tiloe pèrkara noe aloes laeol;
30 malah opat noe aloes léjar: 'nja eta
singa djaloe, noe pangkawasana di sa-
satoan, djeung tara oendoer, koe naon
31 oge; 'andjing angin, noe lèmböet tjang-
keng; sarta djeung badot; kitoo deui
radja noe teu beunang dilawan.
- 32 Oepama maneh aja lampah boeroeng,
geus moendjoelkeun diri sorangan, ala-
wa maneh geus aja pikir goreng: " leu-
ngeun toengkoepkeun kana soengöet!
33 'Karana ngareuntentkeun tji-soesoe nga-
bidjilkeun mantega; ngareuntentkeun
iroeng ngabidjilkeun gëtib, sarta nga-
reuntentkeun napsöe ngabidjilkeun pa-
seja. a AJ. 39: 37.

PASAL 31.

- Ijeu kasaoeran radja Lémoeël; * moe-
watan, anoe koe ibocna diwoeroek-
keun ka andjeunna. *a p. 30: 1.*
- 2 Koemaba, anaking? Koemaba, anak
benteung iboe? Koemaba, anak nadar
3 iboe? 'Maneh " poma oelah mikeun
kakoewatau maneh ka awewe, atawa
djalan maneh ka naon-naon anoe sok
ngaroeksak ka radja-radja. *a 5 Moesa 17: 17.*
- 4 Hanteu pantès moenggoeh di radja-
radja, eh Lémoeël! hanteu pantès moeng-
goeh di radja-radja nginoem anggoer;
atawa moenggoeh di pangkat-pangkat
5 rèsép kana arak. 'Bisina, ari nginoem,
toeloej poho kana pikoekoeh, sarta nga-
robah prakara sakoer djalma balangsak.
6 'Arak bere ka noe tiwas, kitoe deui ang-
goer ka noe njér angén. 'Nja eta sina
7 nginoem, djeung poho kana kalaipanana,
sarta sina oelah ingét deui kana kasoe-
sahanana.
- 8 Moedoe ngangabkeun biwir maneh,
mangugoeroeskeun noe pircu, mangugo-
roeskeun prakara sakoer anak katinggal.
9 'Moedoe ngangabkeun biwir maneh, sing
bénér nja ngahoekoeman; * moedoe mere
kaadilan ka noe balangsak sarta ka noe
miskin. *a Aj. 29: 12.*
- 10 * Istri digdjaja, saha noe pimanggi-
heun? Karana pangadjiaa djaoeh pisan
11 ngoengkoelan intén mirah. 'Manah tjaro-
gena ngandél ka eta, sarta tjarogena
12 moal koerang oentoeng. 'Istri kitoe ka
tjaroge milampah hade, hanteu pisan
13 goreng, saemoer-hiroepna. 'Los neja-
ngan boeloe domba djeung haramaj, prak
14 leungeunna digawe kalawan soeka. 'Istri
kitoe ibarat kapal soedagar, sok nga-
15 datangkeun rédjékina ti noe djaoeh. 'Ari
hoedangna peuting-peuting, seug mere

- dadaharan ka saeusi-imahna, bari mere
16 hantja ka landjang-landjangna. 'Ari aja
karép kana bidji lahan, teu lila geus
beunang; hasil leungeunna dipake nji-
17 jeun kébon anggoer. 'Tjangkengna di-
saboek koe kabédasan, djeung leungeun-
18 na dikoewatkeun. 'Karasa koe dirina,
jen oentoeng dagangna; ti penting da-
19 marna tara pareum. 'Leungeunna diso-
dorkeun kana kintjir, pek ramona njé-
20 kél panggoéng. 'Ramona diasongkeun
ka noe balangsak, sarta leungeunna di-
21 sodorkeun ka noe miskin. 'Poetra djeung
tjaroge koe eta teu dipake karisi hal
pérkara saldjoe; karana saeusi-imahna
22 pakena doewa rangkep. 'Sok njijeun
pramedani keur dirina; papakeanana
23 boéh katji djeung woengoe. 'Tjarogena
6 kaadilan dina lawang, ana keur tjalik
ngarijoeng reudjeung kokolot-kokolot
24 nagara. 'Istri kitoe njijeun baskat lawon
katji, sarta didjoewal; djeung ka loe-
25 war saboek ka toekang balantik. 'Ka-
bédasan djeung kamoeljaan papakeana-
na; sarta mangsa pika-hareupeun koe
26 eta dipake imoet. 'Tijap-tijap ngangah
biwirna ngabidjilkeun kapintéran, sarta
dina letahna aja papakon kahemanan.
27 'Sarégép ngadjagana ka sagala lalam-
pahan di djéro imahna, djeung teu dae-
28 keun dahar rédjéki kakédoelan. 'Neut
poetrana haroedang, bari maroedji ka
iboe; kitoe deui tjarogena, bari ngalém
29 ka eta kijeu: 'Reja oge awewe, noe pa-
da digdjaja lampahua; démi njai mah
30 ngoengkoelan sadajana. 'Ari kaloetjoean
teh tjidra, djeung kageulisan teh sija-
sija; démi awewe noe sijeun koe Pangre-
raun mah, nja eta noe koedoe dipoedji.
31 'Berean ka dinja hasil leungeunna; sarta
pagaweanana sina maroedji ka dinja
dina lawang-lawang. *a Boet 3: 11; p. 12: 4.*
b Aj. 29: 7.

KITAB GOEROE.

PASAL 1.

Ijeu piwoeroek goeroe, anoe poetra Da-
wood, djoeméneng radja di Jérusalem.

- 2 * Sija-sijaning sagala kasija-sijaan,
tjarek goeroe; sija-sijaning sagala ka-
sija-sijaan, kabéh oge sija-sija. 'Nahaon

⁶ kaoentoengan manoesa ti sakabel paga-weanana, noe koe dirina dipigawe di handapeun panon-poé? 'Mijang toeroenan, datang toeroenan; * démi boemi mah tètép salalanggengna. 'Bol panon-poé bidjil, boes panon-poé soeroep, ⁴ sarta goesak-gasik ka enggon parantina bidjil. ⁶ 'Angin leumpang ka kidoel, seg ngoeriling ka kaler; leumpangna karalang-koeriling; oeroetna ngoeriling koe angin ⁷ dibalikan deui. 'Sakabel waloengan ngotjorna ka laoet, kitoe ge laoet hanteu datang ka pinoeh; ka enggon oeroet waloengan ngalotjor, nja ka dinja baraliksa deui poelang-anting. a p. 12: 8;

Isom 8: 20. b p. 2: 22; 3: 9. c Djah. 104: 5.

d Djah. 19: 6, 7.

⁸ Eta sakabel pèrkara moetoeh koe tjarape; taja pisan djalma noe bisa nja-toerkeun; * panon teu seubeuh ngadeu-leu, tjenti teu wéleh ngadenge. 'Anoe geus aja tadina, ⁶ nja eta noe piajaeun deui; sarta noe geus dilampahkeun tadina, nja eta noe bakal dilampahkeun deui; djadi taja pisan noe anjar di handapeun panon-poé. 'Naha aja pèrkara, noe beunang diséboet: Tuh, eta mah anjar? 'Poegoeh ti tatadina geus aja, dina alam ¹¹ alam saheulaeun oerang. 'Taja ingétan ka noe baheula-baheula; nja kitoe keneh moenggoeh anoe méngke, noe piarajaeun di hareup, moal aja ingétan ka darinja di sakoer noe piarajaeun pandeuri.

a Sil. 27: 20. b p. 3: 15.

¹² Ijen kami goeroe djoeméneng radja ¹³ di Jérusalem, njangking Israil. 'Sarta * kami méréloekéun hate sorangan, ngadongdon djeung ngoelik koe lantaran kapintèran kana bal saniskara noe dilampahkeun di handapeun panon-poé. Nja eta pagawean noe soesah pisan koe Allah geus dipaparinkeun ka anak Adam, sina ngariwoedkeun maneh lantaran eta. ¹⁴ 'Seug kami ngawaspadakeun saniskara lalampahan, noe dilalampahkeun di handapeun panon-poé; geuning, kabele ge sija-sija; estoe lakoe ngoentit angin. ¹⁵ 'Anoe bingkéng ⁶ taja noe bisa ngalémpéngkeun, sarta noe koerang taja noe bisa milang. 'Pok kami ngomong sadjé-ro hate, kieu omong kami: * 'Tah, aing geus ngomongkeun kapintèran gédé pisan, ngoengkoelan sadajana noe saheulaeun aing aja di Jérusalem; estoe

hate aing loba nakér nja nendjo kapintèran djeung kanjaho. 'Sarta aing geus méréloekéun hate sorangan, ⁴ nganjaho-keun kapintèran, kitoe deui nganjaho-keun kageloan djeung kagédjoelan; geus tèrang pisan aing teh, jen eta ge lakoe ¹⁸ ngoentit angin. 'Karana loba kapintèran, loba njéri angén; sarta noe nambah kanjaho, nambahan kasangsaraan.

a p. 8: 9. b p. 7: 13. c 1 Iladj. 3: 12. d p. 2: 12; 7: 25.

PASAL 2.

Kami ngomong sadjé-ro hate: 'Tjing, kajeuna dek njoba ka maneh koe lantaran kaboengan; mana geura ngarasa kasoeakaan; tapi geuning, eta ge ² sija-sija. 'Hal seuri kami teh ngomong: Eta teh gelo; kitoe deui bal boengah: ³ Eta nahaon gawena? 'Kami ngoelik sadjé-ro hate, sèdja ngamoemoele daging sorangan koe anggoer, (halta kami koe hate ditoengtoen kalawan kapintèran,) sarta sèdja njékél kagédjoelan, datang ka kami pitèrangeun, mana noe pihadeun ka anak Adam, geusan dilampahkeun di kolong langit, sabilangan ⁴ oemoer hiroepna. 'Prak kami njijeun pagawean araheng pikeun kami; nja kami ngadégkeun ⁶ gédong-gédong pikeun kami, sarta njijeun ⁶ kébon-kébon anggoer ⁵ pikeun kami; 'toer kami njijeun kébon-kébon sedjen pikeun kami, sarta djeung taman-taman, bari pada dipélakan tangkal saroepaning boeboewahan. 'Kami njijeun deui empang-empang tjai pikeun kami, baris njaijan ti darinja leuweung ⁷ kakaian noe djaradi. 'Kami meuli boedak awewe-lalaki reja pisan, sarta loba boga ⁶ boedak didjoeroekéun di imah kami; malah kami boga ingon-ingon sapi djeung domba loba katjida, ngoengkoelan sadajana noe saheulaeun kami aja di Jérusalem. 'Toer kami ngomongkeun ⁸ emas-perak pikeun kami, kitoe deui * arta-banda ti radja-radja djeung ti sagala tjoetak; kami njijeun pikeun kami abli njanji awewe-lalaki, sarta saroepaning kasoeakaan anak Adam; djeung ⁹ aja istri pirang-pirang. 'Djadi kami teh ⁹ agoeng pisan, sarta beuki tambah-tambah, ngoengkoelan sadajana noe saheulaeun kami aja di Jérusalem; malah kami dibanding koe kapintèran kami. ¹⁰ 'Sarta naon bae noe dipenta koe panon

kami, taja pisan noe koo kami dipogog-
keun ka dinja; kami teu mĕgatan hate
kami kana kabogahan naon bae; ĕnja-
na mah hate kami boengah tina sa-
kabeh pagawean kami; sarta nja eta
noe djadi docoeman kami ti sakabeh
11 pagawean kami. 'Tidinja kami ngilikan
sakabeh djidjijeunan, beunang njiĕun
leungeun kami, kitoo deui pagawean,
beunang kami migawe djeung soesahna :
a geuning, kabeh ge sija-sija; estoe lakoe
ngoenit angin, sarta taja pisan kaeo-
toengan di handapeun panon-poĕ.

a 1 Radj. 7:1. b Mak. 8:11. c 1 Moesa 14:14.

d 1 Radj. 10:22. e 1 Radj. 10:15 / 1 Radj. 11:1.

g 1 Radj. 10:23 h p. 1:14.

12 a Toeloĕj kami malik, ngawaskeun
kapintĕran, kitoe deui kageloan djeung
kagĕdjoelan; karana manoesa noe pi-
datangeun pandeurieun radja, bisa mi-
lampah naon! b ngan anoe geus dilam-
13 pahkeun ti tatadina. 'Geus kitoe koe
kami katendjo, jen kapintĕran leuwih
ti batan kagĕdjoelan, sakoemaha leu-
14 wihna tjaang ti batan poĕk. 'Saba-saha
noe pintĕr, c sirahna panonan; sabalikna
noe gĕdjoel mah loemakoena di noe poĕk.
'Tatapi kami tĕrang deui, d jen boeboe-
han sahidji kapanggih koe sakabehna.
15 'Seg kami ngomong sadjĕro hate: Sa-
koemaha boeboehan noe gĕdjoel, nja
kitoe keneh noe pikapanggiheun koe
aing; djadi nahaon gawena aing teh
pintĕr sakitoe leuwih? Mana tjatoer
kami sadjĕro hate, jen eta ge sija-sija.
16 'Karana ka noe pintĕr ge djalma euweuh
ingĕtan langgĕng, saroeua tjara noe
gĕdjoel; wantoe di djaman pika-hareu-
peun saniskara geus lila kapohoan;
ongkoh noe pintĕr ge paeĕ, saroeua
17 tjara noe gĕdjoel. 'Mana kami datang
ka geuleuh kana hiroep; sabab lalam-
pahan, noe dilampahkeun di handapeun
panon-poĕ, rasa kami goreng; karana
kabeh ge sija-sija; estoe lakoe ngoentit
18 angin. 'Malah kami datang ka geuleuh
ka sakabeh pagawean, noe koe kami
dipigawe di handapeun panon-poĕ teja;
e doemeh koe kami koedoe ditinggal-
keun ka manoesa noe pjaĕaun pan-
19 deurieun kami. 'Karana saba noe njaho,
eta teh pipintĕreun atawa pigĕdjoeleun?
Parandene kitoe eta teh pimoerbaeun
ka sakabeh pagawean kami, beunang

kami migawe di handapeun panon-poĕ,
bari nandakeun kapintĕran kami. Eta
ge sija-sija. a p. 1:17. b p. 1:9. c p. 8:1.

d p. 3:19 e Djab. 39:7

20 'Tidinja kami malik, tinggal bingoeng
hate kami hal sakabeh pagawean, beu-
nang kami migawe di handapeun panon-
21 poĕ. 'Karana sok aja manoesa, noe pa-
gaweanana kalawan kapintĕran, kala-
wan kanjaho, sarta kalawan karadjinan;
seg koedoe njeleĕkeun pagawean teh
ka hidji manoesa noe teu migawe ka
dinja, djadi docoeman manehana. Nja
eta ge sija-sija; estoe katjilakaan gĕde.
22 'Karana a nahaon pihasilkeun manoesa
tina sakabeh pagaweanana, djeung tina
karepotan hatena, noe koe manehna
dipake njoesahkeun diri di handapeun
23 panon-poĕ? 'Karana satoetoe pemoerna
kasangsaraan bae, djeung pagaweanana
ngan matak njĕri angĕn; dalah ti peu-
ting hatena teu reureuh. Nja eta ge
sija-sija. a p. 1:3; 3:9.

24 a Taja deui noe hade di manoesa lijan
ti njatoe-nginoem, bari njawana disina
ngarasa kasoekaan dina pagawean ma-
nehana. Malah bal eta kami teh tĕ-
rang, jen nja eta noe datang ti pana-
25 ngan Allah. 'Karana saba noe bisa dabar,
djeung saba noe bisa soeka-soeka, leu-
26 wih ti kami? 'Karana manoesa noe ka-
manah di pajoeneun andjeunna, dipapa-
rin kapintĕran, kanjaho djeung kaboe-
ngahan; sabalikna djalma dosa mah
dipaparin pagawean, b sina ngoempoel-
keun djeung noempoekkeun, kĕrsana
dipaparinkeun ka noe kamanah di pa-
joeneun Allah. Eta ge sija-sija; estoe
lakoe ngoentit angin. a p. 3:12, 22; 5:17;

8:15. b Aj. 27:17; Sil. 13:22.

PASAL 3.

Saniskara aja mangsaula, djeung sagala
Spĕrkara noe di kolong langit aja wak-
2 toena. 'Aja waktos didjoeroekeun, djeung
aja waktos maot; aja waktos mĕlak,
djeung aja waktos ngaraboet anoe dipĕ-
3 lak; 'aja waktos ngamangsakeun, djeung
aja waktos njageurkeun; aja waktos
ngaroewag, djeung aja waktos ngadĕg-
4 keun; 'aja waktos tjeurik, djeung aja
waktos seuri; aja waktos aloek-aloekeun,
djeung aja waktos adjroeg-adjroegan;
5 'aja waktos mitjeun batos, djeung aja

waktœ ngoempœlkeun batœ; aja waktœ ngarangkoel, djeung aja waktœ djaœh ti ngarangkoel; 'aja waktœ ne-jangan, djeung aja waktœ ngaleungit-keun; aja waktœ ngampihkeun, djeung
7 aja waktœ ngaloengkeun; 'aja waktœ njœœœk, djeung aja waktœ ngapoetan; aja waktœ repeh, djeung aja waktœ
8 ngomong; 'aja waktœ njaaħ, djeung aja waktœ geulœuh; aja waktœ pœrang, djeung aja waktœ kœrta.

9 * Nahaon kaœntoengan djalma noe milampah ti noe dipigawe kœ dirina?
10 'Kami geus nendjo pagawean, noe kœ Allah dipaparinkeun ka anak Adam, sina ngariwoedkenn maneh lantaran
11 eta. 'Sagala kœ andjeunna geus didamœl aloes keur waktœna; samalah sipat langgœng kœ andjeunna geus dipaparinkeun di djœro hate manœsa; ngan
orokaja manœsa mah ^b teu timœœœn padamœlan noe kœ Allah didamœl, ti mimitina tœpi ka pamoengtoenganana.

12 'Kami teh njaho, jen taja deui noe hade di manœsa kadjaba ti boengah, djeung milampah kahadean sapandjang hiroep-
13 na. 'Djeung deui, oenggal-oenggal manœsa, 'ari njatœ-nginoem, sarta ngarasa kasœkaan dina sakabeh pagaweanana, nja eta teh pasihan ti Allah.
14 'Kami teh njaho, jen sagala noe didamœl kœ Allah, nja eta pitœtœpeun salalanggœngna; taja noe bisa nambahan, taja noe bisa ngoerangan; sarta Allah pangmidamœl kitœ soepaja pada sijeun
15 kœ andjeunna. 'Anœ ^d aja tadina, ajeuna ge aja; kitœ deui noe piœjaœun, tadina ge geus aja; sarta Allah sok nejanan anœ geus toeloœj.

a p. 1:3; 2:22. b p. 8:17. c p. 2:24. d p. 1:9.

16 Djeung deui kami nendjo di handapeun panon-poœ, ^a œnggon panghoekœman, di dinja aja kadorakaan; sarta œnggon pangadilan, di dinja aja kadorakaan. 'Seg kami ngomong sadjœro hate: Noe hœnœr sarta noe doraka ^b mœngke kœ Allah dihoekœman; karana aja piwaktœœœn di dinja baris sagala pœkara sarta baris sakoer pagawean.
18 'Ngomong deui kami sadjœro hate: Pangkitœ teh tina sabab anak Adam; kœ Allah dikœrsakeun pada ditjoba; djeung sina pada tœrang, 'jen maranehanana sasat sasatoan bae, moenggoch dirina

19 kœ maneh mah. 'Karana boœboœhan anak Adam satjara boœboœhan sasatoan; estœ boœboœhan sahidji toemœrap ka sarœreja; sapœrti paeh ijeu, nja kitœ kenœh paeh itœ; poegœh kabœh saœmbœkan; sarta manœsa taja kalœnwiħan ti batan sasatoan; karana kabœh go
20 sija-sija. 'Kabœh ge ijang ka œnggon sahidji; ^d kabœh ge asal tina taneuh, sarta kabœh ge moelang deui kana taneuh.
21 'Saba noe njaho, ambœkan anak Adam oenggal ka loœhoer, ari ambœkan sasatoan mah toeroen ka handap, ka boemi?
22 'Djadi kami teh geus tœrang, 'jen taja deui noe hade ti batan manœsa boengah dina pagaweanana; karana nja eta doœoemanana. Karana saha noe rek ngabalikkeun manœsa, soepaja tœrangeun di noe piœjaœun sapandœurœunana?

a Djab. 58:2, 3. b p. 12:11. c Djab. 49:21. d p. 12:7. e p. 5:17; 6:12; 7:14.

PASAL 4.

Tidinja ^a kami malik, sarta ngawaskeun sakabœh panganijaja, noe sok dilampahkeun di handapeun panon-poœ; beh, aja tji-panon sakoer noe dikanijaja, sarta taja noe ngalilipoer ka darinja; ari moenggoch sakoer noe nganijaja ka darinja pada sakawœnang-wœnang, dœmi
2 ka itœ mah taja noe ngalilipoer. 'Mana kami ^b moedji noe paraeh, noe geus lila maot, ti batan noe hariroep, anœ
3 masih goemœlar kenœh ajeuna. 'Tatapi ari noe djamoega ti batan eta noe doewa, nja eta anœ tœpi ka ajeuna tatjan aja, noe teu nendjo lalampahan goreng, anœ sok dilampahkeun di handapeun panon-
4 poœ. 'Djeung deui kami ngawaskeun sakoer pagawean djeung sagala djidji-jeunan karadjinan; saœnjana eta teh sok matak dœngki batoer pada batoer. 'Nja eta ge sija-sija; estœ lakœ ngoentit
5 angin. 'Noe gœdjoel ^d sidakœp, bari ngahakan daging sorangan. 'Mœnding sa-
6 keupeul bari tjtjting, ti batan doewa keupeul bari digawe sarta ngoentit angin.

a p. 2:20. b Aj. 3:11; 10:18. c p. 1:14. d Sil. 5:11; 6:10.

7 Tidinja kami malik deui, sarta nendjo hidji kasija-sijaan di handapeun panon-poœ. 'Aja djalma saœrang, taja batoerna, nadjan anak atawa doeloer teu bogœœn; kitœ ge sakabœh pagaweanana taja toengtoengna, malah-malah panouna

- teu soubeuheun kabeungharan. [Taja pikir:] "Keur saha aing digawe, sarta njawa aing disina kakoerangan kasoe-kaan? Eta ge sija-sija; estoe eta teh
- 9 pagawean goreng. 'Mending doewaan ti batan saerang; sapedal pada boga boe-
- 10 roeban aloe tina pagaweanana. 'Karana oepama laboeb, noe saerang nga-
hoedangkeun batoerna. Sabalikna pitji-
lakaeun noe sorangan mah ana laboeb;
karana taja batoer baris ngahoedang-
- 11 keuninja. 'Djeung deui oepama aja doewaan ngarédéng, tangtöe pada ha-
- 12 nent; sabalikna noe sorangan mah koe-
maha nja pihaneuteun? 'Djeung oepama
aja hidji djalma ngelehkeun noe sora-
ngan, lamoen doewaan tangtöe tahan di
hareupeunana; sarta rara tiloe lambar
moal gantjang pégat. a p. 2: 21.
- 13 "Mending hidji djalma ngora miskin
sarta pintér, ti batan hidji radja kolot
sarta gédjoel, noe geus teu beunang
- 14 diingetan. 'Karana eta teh ka loewar
ti pangberokan, soepaja djadi radja;
saénjana dina karadjaanana pisan eta
- 15 teh didjoeroekeun miskin. 'Kami nendjo
sakabeh noe goemélar, noe laloemampah
di handapeun panon-poé, pada ngiring
eta djalma ngora, noe kadoewa, noe
- 16 pingadégeun ngagantian radja teja. 'Taja
toengtoengna sakabeh rahajat, tégés sa-
koer noe koe eta dikapalaan; kitoe ge
noe pandeuri moal baroengaheun koe
eta. b Saénjana eta ge sija-sija, estoe
lakoe ngoentit angin. a Sil. 28: 6. b p. 1: 17.
- 17 Koedoe ngaraksa soekoe maneh, sa-
tijap-tijap maneh leumpang ka gédong
Allah; ari ngadenbeusan "nijat ngadenge,
leuwih hade ti batan njanggakeun b
koerban noe garédjoel; karana teu nja-
rahoéun, jen milampah goreng.

a 1 Sam. 15: 22. b Sil. 21: 27.

PASAL 5.

Maneh "oelah sok goegoep koe biwir
maneh, sarta hate maneh oelah sok
gantjang ngaloewarkenn omong ka pa-
joeneun Allah; karana Allah linggih di
sawarga, ari maneh mah aja di boemi;
sabab kitoe omongan maneh sing saeu-
2 tik. 'Karana impian datangna tina loba
pagawean; kitoe deui b sowara noe gè-
djoel tina loba omongan. a Jak. 1: 19 b p. 10: 14.

3 "Satijap-tijap maneh ka loewar nadar

- ka Allah, oelah diméngke-méngke na-
oerna; karana andjeunna teu soekaeun
ka noe garédjoel; naon bae nadar maneh
1 koedoe naocr. 'Mending maneh b hanteu
nadar, ti batan nadar banteu naocr.
- 5 'Maneh oelah mikeun biwir maneh djadi
lantaran daging maneh dosa; sarta
poma oelah njéboet di pajoneun ma-
laikat, jen: Koering pérkara eta kaloe-
loepoetan; pinaoneun Allah djadi béndoe
koe bal sowara maneh, sarta ngaroek-
sakkeun pagawean leungeun maneh!
- 6 'Karana reja impian pérbawana kana
kasija-sijaan; kitoe keneh omongan loba;
bénérna mah maneh sijeun koe Allah.

a 5 Moesa 23: 21. b Sil. 20: 25.

- 7 Oepama maneh dina tjoetak nendjo
noe miskin dikanijaja, sarta hoekoen
djeung kaadilan dikarinah, poma maneh
oelah heran koe bal pérkara kitoe; ka-
rana aja noe loehoer ngadjaga ka noe
loehoer, sarta noe Pangloehoerna nga-
- 8 djaga ka eta sadajana. 'Djeung deui
kaoentoengan tina taneuh pikeun saka-
behna; tjatjakan radja dikawelaan koe
lahan.
- 9 "Saha-saha noe njaah ka doewit, moal
seubeuh koe doewit; djeung saha-saha
noe njaah ka kasoegihan, moal senbeuh
- 10 koe kabasilan. Eta ge sija-sija. 'Lamoen
ngalobaan barang, ngalobaan deui noe
ngalakanna; djeung naon pigawéunana
ka noe boga, djaba ti katendjo koe pa-
nonna? 'Saha-saha noe baranggawe, sa-
sarean ngeunah, bagija saeutik bagija
loba bakanna; sabalikna noe beunghar
mah teu koeer sasarean tina kaseubeu-
- 12 banana. 'Aja hidji katjilakaan bangét,
koe kami katendjo di handapeun panon-
poé, nja eta kabeungharan diraksa koe
- 13 noe boga baris pitjilakaeun dirina. 'Ari
kabeungharan kitoe sok leungit koe pér-
kara noe matak tjilaka; sarta moen boga
anak, taja naon-naon dina leungeunna.
- 14 'Sakoemaha djolna ti kandoengan in-
doeng, b pimoelangeunana satarandjang;
pijangeunana sakoemaha datangna, sarta
teu barangbawa naon-naon hasil paga-
weanana, baris dibawa ijang koe leu-
- 15 ngeunna. 'Sarta ijeu deui katjilakaan
bangét: satjara datangna, nja kitoe pi-
san pijangeunana. Djadi nahaon kaeen-
toengan ka dinja, jen digawe baris
- 16 angin! 'Malah-malah eta teh saemoerna

dadabaran di noe poék, bari loba njëri angén; toer sok boga panjakit sarta sok poendoeng. *a* Loek. 12:15. *b* Aj. 1:31; 27:19.

17 Saénjana, kami teh geus tërang, * anoe hade sarta aloes, nja eta djalma njatoen nginoem djeung ngarasa kasoekaän dina sakabeh pagaweanana, noe koe dirina dipigawe di handapeun panon-poé, sabilangan oemoer hiroepna, noe koe Allah dipaparinkeun ka manehna; karana

18 nja eta doeoemanana. 'Djeung deui oenggal-oenggal manoesa, noe koe Allah dipaparin kabeungharan djeung kameoektian, bari dikongangkeun ngahakan eta, djeung njokot * doeoemanana, sarta boengah dina pagaweanana: * nja eta teh

19 pasihan ti Allah. 'Karana noe kitoe teu katjida ngingélkeun oemoer-hiroepna, sabab koe Allah dikaboel, dipaparin kaboeungharan hate. *a* p. 2:24; 3:22.

b Sil. 30:8. *c* p. 2:24.

PASAL 6.

Aja deui hidji katjilakaän, noe koe kami katendjo di handapeun panon-poé, sarta sok radjeun di manoesa: 'nja eta aja djalma, noe koe Allah dipaparin kabeungharan, kameoektian djeung kahormatan, datang ka njawana taja pisan kakoerang, naon bae noe dipikabajang koe dirina; tapi koe Allah teu dikongangkeun ngahakan eta, nja dihakanna koe deungeun-deungeun. Eta teh sija-sija,

2 sarta nja eta panjakit rosa pisan. 'Oepama aja hidji djalma boga saratoes anak, sarta hiroep pirang-pirang taoen, datang ka rosa bilangan poé taocuna, tapi dirina teu koengsi seubeuh koe kasoekaän, samalah manehna teu meunang adat koeboer: tjarek kami, mending anak oedoeel ti batan itoe mah.

4 'Karana * anak oedoeel datangna di djero kasija-sijaän, djeung ijangna di djero poék, toer ngaranna kalipoetan koe poék; 'malah teu pisan nendjo panon-poé, teu njaho-njaho atjan; eta reureuh

6 batan itoe. 'Sarta masih hiroepna sareboe taoen doewa kali oge, tapi manehna teu koengsi ngarasa kasoekaän mah: naha lain ijang kabeul * ka éuggon sabidji!

7 'Sakabeh pagawean manoesa pikeun soengoenja; kitoe ge angén hanteu datang ka tjoekeop. 'Karana nahaon ka-

leuwihan noe pintër ti batan noe gëdjool? nahaon kaleuwihan noe balangsak, noe paham loemakoe di hareupeun noe hiroep? 'Mending tetendjoan panon ti batan leuleumpangan angén. Eta ge sija-sija; estoe lakoe ngoentit angin.

10 'Nahaon bae djadina, ti tatadina ge geus kaséboet ngaranna, sarta pada njaho jen manehna manoesa, djeung * teu bisaem padoe ka noe langkoeng kawasa

11 ti batan manehna. 'Saénjana loba katjida pèrkara noe nambahan kasija-sijaän; tapi nahaon oentoengna ka manoesa? 'Karana saha noe njaho anoe pihadeun ka manoesa keur mangsa hiroep, * sapandjang bilangan oemoer hiroepna noe sija-sija, noe koe manoesa dilampahkeun * saperti kalangkang? Karana * saha noe bisa nganjatakeun ka manoesa noe pidjadieun sapandeurieunana di handapeun panon-poé?

a Aj. 9:3. *b* p. 5:17. *c* Aj. 14:2. *d* p. 8:7.

PASAL 7.

Kaséboetkeun * hade aloes ti batan minjak aloes; sarta mending poé djalma maot ti batan poé didjoeroekeun.

2 'Mending ngalajad ka imah noe kaprihatinan, ti batan ngalajad ka imah noe hadjat; karana itoe panoengtoengan sakabeh manoesa, sarta koe noe hiroep

3 diteundeun dina ati. 'Mending nalangsa ti batan seuri; karana oelat mésoem

4 matak ngahadekeun ati. 'Hate djalma palintër soeka aja di djero imah noe kaprihatinan; sabalikna hate djalma garëdjoel mah soeka aja di djero imah

5 noe hadjat. 'Mending * ngadenge njarekanana noe pintër, ti batan djalma ngadenge njanjina noe garëdjoel. 'Karana sakoemaha boborobotan tjoejtjoe-tjoejtjoe * handapeun daloeng, nja kitoe seuseurianana noe gëdjool; nja eta ge

7 sija-sija. 'Saénjana, panganijaja sok matak ngageloekun ka noe pintër; * djeung pamere sok matak ngaroeksak kana pikir.

a Sil. 22:1. *b* Sil. 13:18; 15:31. *c* Djab. 58:10. *d* 5 Moesa 16:19.

8 'Mending panganggeusan lampah ti batan mimitina; * mending sabar pikir ti

9 batan angkoeh pikir. 'Oelah * sok ngageuwat poendoeng sadjero pikir maneh; karana poendoeng ngénggon dina dada

10 noe garëdjoel. 'Maneh oelah sok ngomong: Naha mana djamnan ka toekang

hade ti batan djaman njeuna? karana maneh nanja hal kitoe teh lain tina kapintêran. 'Kapintêran bade, saroewa djeung warisan; malahan oentoeng eta ka sakoer noe narendjo panon-poé. 'Karana kapintêran ' minangka hijeum, kitoe keneh oewang minangka hijeum; tatapi ari kaleuwihan kanjaho mah, nja eta kapintêran matak hiroep ka noe bogana. 'Koedoe ngawaskeun dadamêlan Allah; karana saba noe bisa ngalêmpéngkeun anoe koo andjeunna geus dibéngkêngkeun? 'Masing soeka dina mangsa kabagdjain; ' ari dina mangsa katjilakaan koedoe ingêt: eta ge kenging Allah ngadamêl, satjara itoe bae; noe dipandang ' soepaja manoesa oelah njahoéun naon-naon anoe pidjadiéun sapan-deurieuunana. a Sd. 16: 32 b Sd. 12: 16; Jak. 1: 19.

c Sd. 2: 10, 11. d Aj. 2: 10 e p. 3: 22.

15 Ijeu sakabéh koe kami katendjo keur oemoer kami noe sija-sija: ' sok aja djalma bënëer, anoe tiwas di djero kabënëranana; kitoe deui sok aja djalma doraka, noe pandjang oemoer di djero kagorenganana. 'Maneh oelah bënëer teuing, djeung oelah nijjeun maneh pintêr leuwih; pinaoneun maneh dek ngaroeksak diri? 'Maneh oelah doraka teuing; djeung oelah djadi gédjoel; pinaoneun maneh dek paeh, tatjan ninggang piwaktocéun maneh? 'Hadena eta koe maneh ditjékél, ari itoe ge koe leungeun maneh oelah dilesotkeun; karana saba-saba noe sijeun koe Allah, tangtoe loe-poet ti eta sakabéh. 'Kapintêran ' matak bédas ka noe pintêr, wani ngoengkoelan sapoeleoh djalma kawasa, noe aja di djero nagara. 'Saénjana ' taja pisan manoesa noe bënëer di boemi, noe milampah kabadean, sarta teu milampah dosa. 'Djeung deui kana sing-sing omongan, noe koe djalma diaromongkeun, poma maneh oelah djadi ati; soepaja maneh oelah ngadenge badega maneh njapa ka maneh; 'mapan hate maneh ge geus roemasa sababaraba kali, jen diri maneh ge njapa ka noe sedjen.

a p. 8: 14 b Sd. 21: 22; 24: 5; p. 9: 10 c 1 Radj. 8: 46.

23 Nja eta sakabéh koe kami geus ditjoba koe lantaran kapintêran. Ari pikir kami: Aing hajang djadi pintêr! Tatapi kapintêran djaoeh bae ti kami. 'Énggonna djaoeh teuing, sarta leuwih djero;

25 saba noe pimanggibeun? 'Tidinja kami malik, ' sarta méréloekkeun hate nganjahoekun, djeung ngoelik, sarta nijjar kapintêran djeung pangartian; toer hajang nganjahoekun jen kadorakaan asoep kagédjoelan, sarta kagédjoelan asoep kageloan. 'Heug kami teh manggih noe pait ti batan maot, ' nja eta awewe, noe hatena minangka djaring djeung heurap, sarta leungeunna minangka barogod. Saba-saba djalma ' noe kamamah di pajoeneun Allah, tangtoe rahajoe ti eta; sabalikna djalma dosa mah tangtoe karingkoes koe eta. 'Tah, kitoe noe koe kami kapanggih, tjarek goeroe, ditoeingtoet hidji-hidji pèrkara, hajang manggih pangartian; ' anoe keur ditejangan keneh koe njawa kami, tapi ten kapanggih; nja eta di sareboe kami manggih oge lalaki saoeurang; ari awewe mah kami teu manggih hidji-hidji atjan di eta sakabéh. 'Tah, ngan ijeu bae noe koe kami kapanggih: manoesa didamêlna koe Allah teh bënëer pisan; dèmi manoesa mah pada nejangkan akal reja katjida. a p. 1: 17. b Sd. 7: 5. c p. 2: 26.

PASAL 8.

Saha ' noe nandingan djalma pintêr? 'Djeung saba noe njaho katêrangan pèrkara? Kapintêran manoesa njaangkeun beungentna, moenggah tjamêroet boedina disalin. a p. 2: 14.

2 '[Papatah]kami: Koedoe ngestoekeun timbalan radja, gédèna tina sabab soempah ka Allah. 'Maneh oelah ngageuwat moendoer ti pajoeneunana; djeung oelah keukeuh kana pèrkara goreng; karana naon bae pangèrsa radja, koe andjeunna didamêl. 'Wantoe lahiran radja kawasa; 'djeung saba noe wani oendjoekan ka andjeunna: Andjeun teh midamêl naon? 'Saha-saba noe ngestoekeun timbalan, ' moal njoang pèrkara goreng; sarta hate djalma pintêr njaho waktos djeung hoekoem; 'karana ' sagala pèrkara aja waktos djeung hoekoem; sabab bangêt pisan nja katjilakaan noe toemêrap ka manoesa; 'wantoe ' teu pisan njahoéun noe pidjadiéun; karana saba noe bisa nganjatakeun ka dinja pètana noe pidjadiéun? 'Taja manoesa noe kawasa kana roh, datang ka bisa noelak kana roh; ' malah taja noe kawasa kana

poé maot; djeung taja pisan noe leupas dina pérang eta; sarta kadorakna moal bisaun ngarahajoeun ka noe bogana.

a Sil. 24: 21. b p. 3: 17. c p. 3: 1 d p. 6: 12; 10: 14.

e Aj. 14: 5; Djab. 39: 6.

- 9 Ijeu sakabeh koo kami katendjo, ^a basa kami mērēloeun hate ka sakabeh lalampahan, noe dilampahkeun di handapeun panon-poé: sok aja mangsa manoesa teh moerba ka sasama manoesa, matak tjilaka eta. ^b Parandene kitoe koo kami katendjo, noe daroraka ge meunang adat koebor, toeloj arasoep; sabalikna aja noe bēnēr lampahna, los urijang djaoeh ti énggon soetji, sarta eusi nagara pada poho ka dinja. Eta ge sija-sija. ^c Sapedah ^d hanteu kēntjēng ditērapikeun boekoeman ka lumpah goreng, noe matak hate anak Adam datang ka ^e pinoech dina dirina, wani marigawe goreng. ^f Sanadjan djalma dosa migawe goreng saratoes kali, sarta pandjang oemoer oge, parandene kitoe kami teh njaho, ^g anoe pidjamoegeun ngan anoe ibadah ka Allah, anoe sariejun
- 10 koo pameunteu andjeunna. ^h Sabalikna noe doraka mah hamo djamoega, sarta hamo pandjang oemoer; énjana mah eta teh saibarat kalangkang, sapedah teu sijeun koo pameunteu Allah.

a p. 1: 13. b Aj. 35: 15 c p. 9: 8. d Djab. 37: 37.

- 11 Aja deui hidji kasija-sijañ, noe sok kalampahkeun di boemi; ^a nja eta aja djalma balēnēr, noe katērapan sakoemaha noe ditērapikeun ka pagawean djalma daroraka; sabalikna aja djalma doraka, noe katērapan sakoemaha noe ditērapikeun ka pagawean djalma balēnēr. ^b Tjarek kami, jen eta ge sija-sija.
- 12 ^c Mana kami moedji ^d kana kaboengan, sapedah taja deui noe hade ka manoesa di handapeun panon-poé, kadjaba ti njatōe-nginoem, sarta boengah; karana nja eta bae noe rakét ka manehna dina pagaweanana saemoer-hiroepna, noe koe Allah dipaparinkeun ka mauehna di handapeun panon-poé.

a p. 7: 15, 9: 2. b p. 2: 24; 9: 7.

- 13 ^a Basa kami mērēloeun hate nganjahokeun kapintēran, djeung ngawaskeun pagawean, noe dilampahkeun di boemi, moenggah datang ka panouua beurang-peuting sok teu ngarasa sasarean: ^b harita kami teh tērang, moeng-

goehing sakabeh dadamēlan Allah teh, manoesa teu bisaun timoe eta dadamēlan, noe didamēl di handapeun panon-poé. Sakoemaha manoesa digawe oge nejangana eta, hamo pikatinoeun; tjatjakan djalma pintēr oge, oepama boga pikir sēdja nganjahokeun, moal bisaun timoe.

a p. 1: 17.

PASAL 9.

- Saenjana, ijeu sakabeh koo kami geus ^a diteundeun dina ati, hajang tetela kana ijeu sakabeh, jēu noe balēnēr, sarta noe palintēr, djeung panggawe-panggawena, aja di panangan Allah. Bagija kuanjañhan, bagija kageuleuhan, taja manoesa noe njaho; kabeh ge aja di hareupeunana.
- 2 ^b Sagala pērkarā koemaha tjara noe loba bae; ^c boeboehan sahidji toemērap ka noe bēnēr djeung ka noe doraka; ka noe hade, ka noe bērsih djeung ka noe nadjis; ka noe ngoerban djeung ka noe hanteu ngoerban; sakoemaha noe hade, nja kitoe keneh noe dosa; sakoemaha noe sok soempah, nja kitoe keneh noe sijeun soempah. ^d Ijeu noe goreng di saniskara noe kalampahkeun di handapeun panon-poé, jen boeboehan sahidji toemērap ka sarereja; djeung deui hate anak Adam ^e pinoech koe kagorengan, sarta di djēro hate maranehanana aja kageloan sapandjang hiroepna; sanggeus kitoe los ka noe parach. ^f Karana saba noe diingkar! Ari sakabeh noe hariroep pada boga pangharēpan; karana andjing noe hiroep
- 3 hade ti batan singa noe paeh. ^g Karana noe hariroep pada njaho, jen dirina piparaheun; sabalikna noe geus parach mah teu njarahoeun kitoe-kijeu, sarta moal memang deui boeroehan; sanadjan kana ingētan ka maranehanana ge parahoēun. ^h Bagija kuanjañhanana, bagija kageuleuhanana, bagija kadēngkianana geus moesna tanpa-lēbih; djeung salalanggēngna ge eta teh moal kadoeoeman deui naon-naon noe kalampahkeun di handapeun panon-poé.

a Aj. 9: 22; p. 2: 14; 3: 19. b p. 8: 11.

- 4 ^a Tjoba, ^b roti maneh hakan kalawan kaboengan, djeung tji-anggoer maneh inoem kalawan soeka ati; karana Allah ti tatadi misoeke ka pagawean maneh. ^c Papakean maneh sing barodas

sapandjangna, djeung sirah maneh oelah koerang minjak. 'Sing ngarasa hiroep babarèngan djeung pamadjikan, noe dipikajual koe maneh, saemoer hiroep maneh ^b noe sija-sija, noe dipaparinkeun ka maneh di handapeun panon-poè, sapandjang oemoer maneh noe sija-sija; ^c karana nja eta doeoeman maneh sapandjang hiroep, djeung sapandjang pagawean maneh, noe koe maneh dipigawe di handapeun panon-poè. 'Maha-maha ^d noe kapanggih koe leungeun maneh baris lampahkeun maneh, nja eta koe maneh lampahkeun sakoewat-koewat; karana taja panggawe, atawa pangartian, atawa kanjaho, atawa kapintèran di énggon noe maot, anoe keur diboeroe koe maneh. a p. 5: 19; 11: 9. b p. 7: 15. c p. 5: 17. d 1 Sam. 10: 7

¹¹ 'Tidinja ^a kami malik, sarta nendjo di handapeun panon-poè, ^b jen loempat teh lain adjang noe tangginas, djeung pérang teh lain adjang noe pèrkosa, kitoe deui rédjeki lain adjang noe pintèr, kitoe deui kabeugharan lain adjang noe boga pangarti, kitoe deui koernija lain adjang noe boga kanjaho; estoena mah sakabelma kasorang waktos reu-
¹² djeung parèng. 'Karana manoesa ongkoh teu njahoéun piwaktocéun sorangan; saperti laeok, anoe beunang koe djaring noe matak tjilaka, djeung saperti manoeok, anoe beunang koe djirèt, nja kitoe anak Adam pada karidjèt koe waktos katjilakaan, ana ninggaug ka darinja ugadak-ngadak. a p. 2: 12 b Jer. 10: 23; Roema 9: 16.

¹³ Djeung deui kami nendjo ijeu kapintèran di handapeun panon-poè, sarta
¹⁴ rasa kami gède: 'aja hidji nagara leutik, sarta djalma eusina ngan saeutik. Djéboel hidji radja gède, ngaroeroeg ka dinja; seug nagara teh diképoeng, sarta radja teh nujjeun benteng galède sakoe-
¹⁵ rilingna. 'Ari di djéro eta nagara aja hidji djalma miskin sarta pintèr; nja eta seug ngarahajoekeun nagara teja koe kapintèranana; tapi taja pisan manoesa noe ingèt ka eta djalma miskin teh.
¹⁶ 'Pok kami teh ngomong: "Mènding kapintèran ti batan kapèrkosaan; paran-
¹⁷ dene kapintèran noe miskin teja ditjoe-
mahkeun, sarta omonganana teu digoe-
goc. 'Kasaoeran djalma palintèr, ana

didengekeun djeung reureuhna, leuwih hade ti batan hahookan noe njékél kawas di noe garéjjoel. 'Mènding kapintèran ti batan parabot djoerit; ari djalma dosa sahidji sok ngaroeksak kabadean loba pisan. a p. 7: 19.

PASAL 10.

¹ Hidji laleur paeu matak baee, matak beukah kana minjak toekang wawangian; nja kitoe kagédjoelan saeutik sok ngabajahkeun ka kapintèran djeung
² kamoeljaan. 'Hate djalma pintèr ajana ti katoehoeunana; ari hate djalma gè-
³ djoel mah ti kentjaeunana. 'Tjatjakan di djalman oge, lamoen noe gédjoel keur njaba, pikirna koerang, sarta manehna ngomong ka oenggal-oenggal djalma, jen
⁴ dirina gédjoel. 'Oepama manah noe njangking kawasa djadi bèndoe ka maneh, poma oelah ninggalkeun énggon maneh; karana kasabaran ngareureuhkeun dosa galède.

⁵ Aja deui hidji katjilakaan, noe koe kami katendjo di handapeun panon-poè, sakoemaha kaloeloepoetan, noe sok ka
⁶ loewar ti pajoeneun noe kawasa: 'nja eta aja noe gédjoel, diangkat ka noe loehoer katjida, sarta aja noe baleung-
⁷ har darijoe di handap. 'Kami nendjo abdi-abdi taroempak koeda, sarta ka-
⁸ pala-kapala baladarat, sabijasa abdi. 'Saha-saha ^a noe njijeun piloewang, tangtoe tigoebtag ka djèrona; djeung saha-saha noe nobros pagèr, tangtoe digegel oraj.
⁹ 'Saha-saha noe ngabongkar batoe, pinjèrieun koe eta; saha-saha noe meulah
¹⁰ kai, piraheuteun koe eta. 'Oepama mintoe beusina, sarta seuseukeutna teu diasah, noe make koedoe ngabédaskeun kakoewatan; ari gawena kapintèran ngalèlèmpèng. a Sii. 26: 27.

¹¹ Oepama oraj ngegel memeh didjam-
¹² pean, toekang djampe taja gawena. 'Kasaoeran ti biwir djalma pintèr matak loetjoe; sabalikna noe gédjoel mah di-
¹³ lèglèg koe soengoet sorangan. 'Ari mimitina omongan soengoetna kagédjoelan, sarta panganggeusan soengoetna
¹⁴ kagelolan noe matak tjilaka. 'Ari noe gédjoel ^a sok loba omong; ^b dèmi manoesa teu njahoéun noe pidjadieun; sarta noe pidjadieun sapandeurieunana, saha noe bisa nganjatakeun ka manoesa?

13 'Pagawean noe garédjoel matak njape-
keun ka dinja, doemeh teu njahoéun
djalan ka dajauh. *a p. 5: 2 b p. 8: 7.*

16 * 'Tijlaka têmén maneh, tanah! ari ra-
dja maneh boedak, sarta kapala-kapala
17 maneh dalabar isoek-isoek. 'Bagdja têmén
maneh, tanah! ari radja maneh toeroenan
menak, sarta kapala-kapala maneh dala-
har dina waktoena, malar koewat, lain
18 malar inoem-inoeman. 'Tina lantaran
ngédoel roegroeg pamikoel; djeung tina
lantaran nganggoerkeun leungeun imah
19 datang ka botjor. 'Hadjat didijjeunna
mambrih soesoekna, sarta ^b anggoer
matak ngaboengabkeun hiroep; ari koe
doewit sakabéh dikaboh.

a Jes. 3: 4; 5: 11. b Djab. 104: 15.

20 * Poma maneh oelah njapa ka radja,
nadjan di djero pikir maneh ogo; kitoe
deui oelah njapa ka noe beunghar, na-
djan di djero pangkeng pangheésan ma-
neh ogo; karana sowarana tangtoe di-
bawa koe manoeke awang-awang, omo-
nganana tangtoe dibedjakeun koe noe
baroga djangdjang. *a 2 Moesa 22: 28.*

PASAL 11.

Poti maneh ka-tjaikeun; * karana awal-
hahir koe maneh tangtoe kapanggih
2 deui. 'Koedoe mere bagian ka toedjoeh,
oetamana ka dalapan; ^b karana maneh
teu njaho katjilakaan, noe pidatangeun
3 ka boemi. 'Tjap-tjap mega geus pari-
noeh koe pihodjaneun, seg dikoetjoer-
keun ka boemi; djeung lamoen aja kai
roentoeh, ka kidoel atawa ka kaler, dina
énggon roentoehna eta kai, nja di dinja
ngadjolopongna. *a Sil. 19: 17. b Tjab. 41: 2.*

4 * Saha-saha noe ngawaskeun angin,
moal njébar; djeung saha-saha noe n-
géskeun mega, moal diboewat. 'Sakoe-
maha maneh ^b teu njaho dina djalan
angin, atawa ^c dina pétana toelang-toe-
lang di djero kandoengan noe reuneuh,
^d nja kitoe pisan maneh teu njaho dina
dadamelan Allah, noe ngadamél sanis-
kara. 'Koedoe njébarkeun binih maneh
wantji isoek, sarta ka-sorenaekeun poma
oelah ngeureunkeun leungeun; karana
maneh teu njaho mana noe piloeleseun,
ijeu boh itoe, atawa doewanana saroeua
pialoelesnana. *a p. 7: 16. b Joh. 3: 8.*

c Djab. 139: 15. d p. 3: 11.

7 Djeung deui tjaang teh ngeunah, sarta

matak soeka kana panon nendjo mata-
8 poe. 'Koe sabab eta, nadjan manoesa
hiroep pirang-pirang taoen, koodoe sing
boengah koe eta sadajana; ngan koedoe
sing ingét * kana mangsa pipoekeun, ka-
rana tangtoe lila. Sagala noe datang, sija-
9 sija. 'Eh noe boedjang! masing boengah di-
na mangsa maneh ngora, nja bato maneh
masing soeka dina mangsa maneh boe-
djang; sarta loemampah teh toeroetkeun
djalan bato maneh djeung toeroetkeun
tendjo panon maneh; ngan kanjahokeun
koe maneh, ^b jen maneh koe Allah méngko
didatangkeun ka hoekoem tina hal eta
10 sakabéh pérkara. 'Mana singkirkoun ka-
sédiban ti bato maneh, sarta djaoehkeun
kagorengan ti awak maneh; karana
mangsa ngora djeung mangsa padjar teh
sija-sija. *a p. 12: 1. b p. 12: 14.*

PASAL 12.

Sarta maneh dina mangsa boedjang
masing ingét ka noe ngadjadikeun ka
maneh, meungpeung tatjan datang kana
mangsa kasoésaban, nja tatjan népi kana
taoen, noe koe maneh bakal diséboetkeun
2 kijen: Aing teu soeka ka eta; 'meung-
peung tatjan poek sarangenge djeung
tjahja, kitoe deui boelan djeung ben-
tang-bentang, sarta mega daratang deui
3 sanggeusna hoedjan; 'dina mangsa noe
taroenggoe imah ngadaregdeg, djeung
djalma pérkosa pada ngoedoepeok, sarta
toekang ngagiling ngalanggoer, sabab
kari saeutik, djeung noe narendjo tina
4 djandela geus saroeém, 'sarta panto
sisi loeloeroeng meundeut; dimana sora
panggilingan geus lémbuet, djeung dji-
nisna hoedang barang retjet manoeke,
sarta sakabéh ahli njanji geus leuleuj;
5 'samalah djinisia aringgiseun koe noe
loehoer-loehoer, djeung raja karisi di
djalan; toer samodja keur kembangan,
djeung simeut matak njoesahkeun, sarta
panghoedang rasa loepoet; wantoe-wan-
toe manoesa mijang ^a ka piimaheunana
noe langgeng, sarta poerah aloek-aloe-
6 kan idér-idéran di loeloeroeng; 'meung-
peung tali perak tatjan dilaan, djeung
palita émas tatjan diléboerkeun, djeung
timbaan tatjan dipeupeuskeun di sisi tj-
njoesoe, sarta roda tatjan diléboerkeun
7 di sisi soemoer; 'didinja ^b taneuh teh
balik deui ka boemi, saasal tadina, sarta

8roh tei moelang ka Allah noe ma-
parin. *a* A.J. 30: 23. *b* 1 Moesa 2: 7; 3: 19.
8 " Sija-sijaning sagala kasija-sija'an, tja-
9 rek goeroe; kabeh ogo sija-sija. 'Djeung
deui, sarehna goeroe teh djalma pintër,
noe matak ngawoeroekkeun ongkoh
kanjaho ka djalma-djalma; samalah goe-
roe teh nimbang-nimbang, djeung ngira-
10 ngira, *b* nganggit siloka reja pisan. 'Ari
goeroe teh nejangan, hajang manggih
kasaoeran matak soeka; sarta noe di-
toeliskeun nja noe saestoena, piwoeroek
11 noe sajakti. 'Kasaoeran djalma palin-
tër oepama panjotjog; nja pakoe njëblok
ibaratna piwoeroek toekang parjoengan,

noe pada dipaparinkeun koe pangangon
12 sahidji. 'Ari noe saleuwihna ti eta mah,
anaking! maneh sing beunang diingetan.
Njijeun kitab loba geus taja bejakna;
sarta rosa matja matak njapekeun ba-
13 dan. 'Panoengtoengan piwoeroek, sada-
jana noe geus kadenge, nja eta: *c* koe-
doe sijeun koe Allah, djeung ngestoekeun
timbanganana; karana nja eta noe perlœ
14 di oenggal-oenggal manoesa. 'Karana *d*
saban-saban lampah mëngke koe Allah
didatangkeun ka boekoem, katoet sa-
gala noe boeni, boh hade, boh goreng.

a p. 1: 2 *b* 1 Hadj. 4: 32. *c* 5 Moesa 10: 12; A.J.
28: 28. *d* Roem 2: 16.

MAKOETA POEPOEDJIAN,

DAMĒLAN SOELEMEN.

PASAL 1.

Ijeu Makoeta poepoedjian, damĒlan
Soeleman.

2 Eh, moegi andjeunna ngamboeng ka
koering koe amboeng lambena! Karan-
tën geugeut andjeun *a* sae ti batan ang-
3 goer. 'Lisah andjeun raraos wangina;
padijënengan andjeun lir minjak dikoe-
tjoerkeun; koe përkawis kitoe noe mawi
4 landjang pada asih ka andjeun. 'Moegi
koering tarik! soemĕdja koering maroe-
roe ngiring andjeun. Koering koe radja
ditjandak lëbët ka kamarna; koering
soemĕdja garĕrah sarëng baroengah koe
përkawis andjeun, soemĕdja maroedji
geugeut andjeun alah batan anggoer;
prajoga pisan eta pada asih ka andjeun.

a p. 4: 10.

5 Eh, istri-istri Jëroesalem! kaoela ėnja
hideung, tapi matak rësĕp, saperti himah
6 Kedar, tjara koelamboe Soeleman. 'Oelah
malëntjrong ka kaoela, reh kaoela rada
hideung, sabab kaoela kapanasan mata-
poĕ. Anak indoeng kaoela lalaki aram-
bëkeun ka kaoela, seg kaoela koe eta
didijjeun toenggoe pakëbonan anggoer;
a ari këbon anggoer diri kaoela koe
kaoela teu ditoenggoean.

a p. 8: 12.

7 Ėh, *a* kaäsih njawa koering! moegi
maparin njaho ka koering, di mana an-
djeun nja ngangon? di mana andjeun nja
ngaoebkeun ingon-ingon wantji têngah
poĕ? Karantën pinaoneun koering djadi
sapertos noelantak-lintri, mapajingon-
ingon rentjang andjeun?

a p. 3: 1.

8 Oepama andjeun teu oeninga, eh *a* noe
panggeulisna di pëlĕbah istri-istri! sae
andjeun ka loewar, toetoerkeun tapak
domba, bari seg ngangon ėmbe andjeun
di pëlĕbah pamondokan taroekang ngan-
gon.

a p. 5: 9.

9 Eh, kameumeut kami! njai koe kami
dioepamakeun ka koeda kami dina ka-
reta Piraon. 'Pipi njai matak rësĕp make
gandik; kitoe kenëh tênggĕk njai make
10 kangkaloeng. 'Mëngke njai dipangnji-
jeunkeun gandik ėmas, ditarapang koe
perak.

12 Sabot radja keur ngarijoeng medja,
a minjak nardoes koering njamboewang
13 seungitna. 'Kageugeut koering ka diri
koering sapertos boengkoesan ėmoer,
14 noe aja dina harigoe koering. 'Kagen-
geut koering ka diri koering sapertos
ranggeujan *b* këmbang patjar, di djëro
pakëbonan anggoer di Ėn-Gedi.

a Mark. 14: 3 *b* 5 p. 4: 13.

- 15 Eh, kameument kami! * saénjana, njai
teh geulis; saénjana, njai teh geulis;
16 * sotja njai lir djapati. a p. 4:7. b p. 4:1.
16 Eh, kageugeut koering! salérésna, an-
djeun teh kasep; estoe matak rèsép;
malah randjang oerang bangsa bedjo.
17 'Noe minangka hateup imah oerang ki
poetri; ari noe minangka bilik oerang
ki djamoedjoe.

PASAL 2.

Koering kembang goelo ti Saron, kembang bakoeng ti lébak!

- 2 Saperti hidji kembang bakoeng di tē-
ngah-tengah tangkal tjoetjoeck, nja kitoe
pisan kameument kami di tēngah-tē-
ngah istri.
3 Sapertos hidji tangkal djeroek di ka-
kaiian leuweung, nja kitoe pisan kageu-
geut koering di tēngah-tengah paméget.
Koering rèsép pisan dijoek dina jioehna,
saréng boewahna amis ka lalangit koe-
ring. 'Ari koering teh koe andjeunna
ditjandak lēbēt ka * gédong anggoer,
saréng oemboel-oemboelna di loehoe-
reun koering nja kaasih. 'Tjing, ka-
oela koe sadaja ^b deuden! koe kismis;
kaoela koe sadaja sēgēran koe djeroek!
karana kaoela * kagēgēran bawaning
6 njalah. 'Pananganana ti kiwa ^d njangkēh
sirah kaoela, sarta pananganana ti tē-
ngēn ngarangkoel ka kaoela. 'Eh, istri-
istri Jérusalem! * kaoela njoempahan
ka sadaja, njēboet méntjēk atawa njē-
boet oentjal tēgal, poma oelah ngageu-
ingkeun, poma oelah ngahoedangkeun
kanjaahan, ari tatjan soekaeun sora-
ngan mah. a Est. 7:8. b 1 Moesa 27:37.
c p. 5:8 d p. 8:3. e p. 3:5.

- 8 * Ngeng aja gētra kageugeut kaoela!
Toeh geuning, andjeunna soemping,
adjroet-adjroetan di goenoeng-goenoeng,
9 antjoel-antjoelan di pasir-pasir. 'Kageu-
geut kaoela oepama méntjēk, atawa
anak oentjal. Toeh geuning, andjeunna
ngadēg loewareun bilik kaoela, keur
nēmpo tina djandela, ngēlepan tina
10 kisi-kisi. 'Pok kageugeut kaoela ngala-
hir, kijeu lahirna ka kaoela; Geura in-
dit, njai, kameument kami, doenoengan
11 kami! hijap, njai! ka dijeu. 'Karana
oesoem tiris geuning geus liwat, oesoem
12 hoedjan geus ladjoe, geus toeloj; 'kē-
kembangan katendjo deui di boemi, geus
nēpi ka mangsa disarada manoeck, sarta

- ^b sora tikoekeur kadenge deui di tanah
13 oerang; 'tangkal kondang keur ngasak-
keun boewahna, djeung tangkal anggoer
keur karēmbangan, pada njamboewang
seungit. Geura indit, njai, kameument
kami, doenoengan kami! hijap, njai! ka
14 dijeu. 'Eh, * djapati kami, noe aja dina
djoerang goenoeng tjadas, di panjoem-
poetan gawir! kami hajang ditembongan
roepa njai, ^d hajang ngadenge sowara
njai; karana sowara njai koe ngeunah,
djeung roepa njai koe matak rèsép.
15 'Kami doewaan koe maraneh pangmeu-
nangkeun tjareuh, nja tjareuh lalēmbot,
noe ngararoeksak kēbon anggoer! ka-
rana kēbon anggoer kami keur kēmba-
16 ngan. 'Kageugeut koering anoe koering,
sarta koering kagoengan andjeunna, ^e
17 noe ngangon di pēlēbah bakoeng. 'Ari
^f dongkap ka tiis poēna, saréng kalang-
kang moesna, moegi geura moelih! Eh,
kageugeut koering! moegi andjeun djadi
sapertos méntjēk atanapi anak oentjal
di pigoenengan Beter! a p. 5:2. b Jer. 8:7.
c p. 5:2. Jer. 48:28. d p. 8:13. e p. 6:2. f p. 4:6.

PASAL 3.

- Dina pasarean kaoela, ti peuting, kaoela
nejaung radja, * kaasih njawa kaoela;
^b koe kaoela ditejangan, tapi teu kapēn-
2 dak. '[Pikir kaoela:] Ah, dek hoedang,
dek oedar-idēr di djero nagara, di loe-
loeroeng-loeroeng djeung di pasar-
pasar, nejaung kaasih njawa aing! Prak
koe kaoela ditejangan, tapi teu kapēn-
3 dak. 'Gok * kaoela kapanggih koe ronda,
noe keur aloedar-idēr di djero nagara.
[Ditanja koe kaoela:] Naha maraneh teu
4 manggih kaasih njawa kaoela? 'Kakara
sacutik kaoela madjoe ti eta ronda, prok
kaasih njawa kaoela koe kaoela kapēndak.
Kēk koe kaoela ditjēkēl, sarta banteu di-
lesotkeun deui, tēpi ka dibawa asoe! koe
kaoela ka boemi iboe kaoela, ka djero
5 kamar noe ngandoeng kaoela. 'Eh, istri-
istri Jérusalem! * kaoela njoempahan
ka sadaja, njēboet méntjēk atawa njē-
boet oentjal tēgal, poma oelah ngageu-
ingkeun, poma oelah ngahoedangkeun
kanjaahan, ari tatjan soekaeun sorang-
mah. a p. 1:7. b p. 5:6. c p. 5:7. d p. 2:7. 8:4.
6 * Saha eta noe djēboel ti tēgal lēga,
saperti pēlēdoeg haseup, make dikoe-
koesan émoer djeung doepa, saroeapaning

7 seuscungitan ti toekang dagang? 'Toeh geuning, djolian titihan Soeleman, diobeng koe gönöp poeloeh prawira, kasoep prawira Israil; 'sadjana njikép pëdang, geus pada dipitoctoeran kana përang; hidji-hidji djalma pëdangna di gigirna, pada ngadjaga * karenawan ti peuting. 'Radja Soeleman geus ngadamël bade salira andjeunna hidji djampuna
10 kai Libanon; 'tihangna noe didamël perak, dasarna émas, babantalna soetra woengoe; ari di djërona djampuna di hijasan koe kanjaahan istri-istri Jérusalem. 'Eh, istri-istri Sion! geura boedal, tarendjokeun radja Soeleman, nganggo makoea, noe koe iboea dianggokeun ka andjeunna keur poëan rendenganana, nja keur poëan kaboengahan manah Soeleman.

a p. 8:5. b Djab. 91:5.

PASAL 4.

Eh, kameumeut akang! * saénjana, njai
Teh geulis; saénjana, njai teh geulis; sotja njai lir djapati * sadjéroëun tjindoeng njai; * ramboet njai ibarat goendoekan émbé, noe ngalajah di lamping
2 goenoeng Gilad. 'Waos njai saroepa goendoekan domba noe digoenting, harandjat ti pamandian: sadajana këmbaran, sarta taja noe teu boga anak.
3 'Lambëj njai ibarat rara sakëlät, sarta sasaoer-saoer njai * matak rësëp; pipi njai ibarat dalima sapasi sadjéroëun
4 tjindoeng njai. 'Tënggëk njai * saroepa panggoeng Dawoed, beunangna ngadamël baris nawingkeun pakarang; sareboe kèpëng noe narawing dina eta, kabeh
5 ge parabot para prawira. 'Doewa / inang njai ibarat anak mëntjék këmbar, noe keur njaratoean di pëlëbah bakoeng.
6 'Ari * dongkap ka tiis poëna, sarta kawang kang moesna, akang bajang nandjak ka goenoeng Émoer djeung ka pasir
7 Doepa. 'Eh, kameumeut akang! njai teh geulis sakoedjoer; estoe njai taja pisan koetjiwana.

a p. 1:15. b p. 6:7. c p. 6:4.

d p. 2:14. e p. 7:1. f p. 7:3. g p. 2:17.

8 Mangga njarëngan djeung akang ti Libanon, eh panganten! Mangga njarëngan djeung akang ti Libanon! Mangga loengsoer ti poentjak Amana, ti poentjak Sëmir djeung Hermon, ti pangtjtjingan singa, ti
9 pigoenoengan mejong! 'Njai ngala bate akang, eh raji akang, panganten! njai ngala bate akang koe sotja njai sahidji, koe

kangkaloeng sahidji dina tënggëk njai.
10 'Geugent njai sakitoe aloesna, eh raji panganten! geugent njai * leuwih sae ti batan anggoer, kitoe deui seungit minjak njai ti batan sakabeh wawan-
11 ngian! 'Lambëj njai njaktjlakan atjingin madoe, eh panganten! handapeun ilat njai aja madoe djeung tji-soesoe, sarta seungit panganggo njai lir * seungit
12 Libanon. 'Raji akang panganten ibarat këbon beunang ngoentji, ibarat tji-boelakan beunang ngoentji, tji-njoesoe beunang ngëtjap. 'Siroeng njai ibarat taman, cusina dalima, noe boewahna leuwih poendjoel, kitoe deui * këmbang patjar
14 barëng akar wangi; 'akar wangi reudjeung koneng, djarिंगao djeung kajoe manis, barëng saroepaning tangkal doe-
15 pa, émoer djeung garoe, barëng sakabeh loeloegoe wawangian. 'Njai ibarat tji-njoesoe këbon, soemoer tjai hiroep, noe ngotjor ti Libanon!

a p. 1:2, 3.

b Hos. 14:7. c p. 1:12, 14.

16 Eh, angin ti kaler! geura hoedang; eh, angin ti kidoel! geura datang; pek njoep ka këbon kaoela, wawangianana sina mëlënghir. Eh, kageugent kaoela moegi soemping ka këbonna, sarta ngadahar boewahna * noe leuwih poendjoel!

a p. 7:13.

PASAL 5.

A kang datang ka këbon akang, eh raji panganten! akang moepoe émoer akang reudjenng wawangian akang; akang ngadahar para njiroean reudjeung madoe akang; akang nginoem anggoer reudjeung tji-soesoe akang. - Eh, batoerbatoer! geura dalabar; geura pada ngaleuteut, sarta sing wararëg, eh sadaja kageugent!

2 Kaoela keur sasarean, tapi bate kaoela njaring. * Ngeng aja gëntra kageugent kaoela, bari ngëtrok-ngëtrok: Eh, raji akang, kameumeut akang, * djapati akang, moestika akang! tjik, akang pangboekakeun; karana sirah akang pinoh koe tji-iboen, ramboet akang pinoh koe reumis peuting. - 'Koering parantos tjoetjoel badjoer; koemaha nja rek make deui? koering parantos ngoembah soekoe; koemaha nja rek dikotoran
3 deui! 'Sor kageugent kaoela ngasongkeun pananganana tina djandela, sarta angën kaoela koemërëtëg tina hal

5 andjeunna. 'Neut kaoela hoedang, mangmoekakeun kageugeut kaoela; sarta leungeun kaoela njaktjlakan émoer, djeung ramo kaoela njaktjlakan émoer adjoer, 6 keur njékél gagang toelak. 'Ana kaoela geus mangmoekakeun kageugeut kaoela, sihareng kageugeut kaoela geus moendoer manten, geus ladjéng. Njawa kaoela asa ka loewar, basa andjeunna ngalalur ka kaoela. 7 'Bral kaoela nejanggan andjeunna, tapi teu kapéndak; koe kaoela digéroan, tapi teu ngawalon ka 8 kaoela. 'Gok 9 kaoela kapanggih koe ronda, noe keur aloedar-idér di djéro nagara; pek nareunggeulan ka kaoela, wani kaoela barohak koe eta; toekang ngaronda koeta pada ngaröboet koekoe 10 doeng ti sirah kaoela. 'Eh, istri-istri Jérusalem! kaoela njoempahan ka sadaja, oepama kageugeut kaoela koe njaraí kapéndak, geuna-geuna pangngendoekkeun ka andjeunna, 11 'jeu kaoela kagégéringan bawaning njaañ.

a p. 2: 8. b p. 6: 9. c p. 3: 1. 2 d p. 3: 3. e p. 2: 5.

9 Nahaon leuwihna kageugeut andjeun ti kageugeut noe reja, eh 12 'noe panggeulisna di pélebbah istri-istri! Nahaon leuwihna kageugeut andjeun ti kageugeut noe reja, noe matak andjeun sakitoe nja njoempahan ka kaoela sadaja?

a p. 1: 8.

10 Kageugeut kaoela ngéplak sémoe beureum, ngabajahkeun laksana-laksa. 11 'Mastakana ibarat émas pangaloesna; ramboetna galing moentang, hideung saperti gagak. 12 'Sotjana 13 'lir djapati di sisi waloengan tjai, beunang ngamandian koe tji-soesoe, areunteup di sisi 14 noe leber. 'Pipina saroepa petakan wawangian, boehoenoeran seuseungitan; lambena kawas kembang bakoeng, njaktjlakan émoer adjoer. 15 'Pananganana lir ali-ali émas, ditaretés koe intén krisolít; salirana ibarat boewatan gading, 16 ditaboer koe intén nilém. 17 'Bitisna tjara tihang marmér, diadégkeun dina soekoe émas pangaloesna; roepa andjeunna saperti goenoeng Libanon, nja oentjoel 18 tjara ki poetri. 19 'Lalangitna moetoeh koe amis; sarta manténna sakoedjoer tjtjap nja matak résép. 20 'Tah, kitoe kageugeut kaoela; tah, kitoe kameumeut kaoela, eh istri-istri Jérusalem! a p. 1: 15.

PASAL 6.

Ka mana angkatna kageugeut andjeun, 1 'Eh noe panggeulisna di pélebbah istri-istri? Ka mana ngadjoegdjoequa kageugeut andjeun? Kaoela pada sédja nejanggan manténna, ngabantoo ka andjeun. 2 Kageugeut kaoela loengsoer ka kébouna, ka petakan wawangian, kersa ngangon di pakébonan, djeung kersa 3 ngala kembang bakoeng. 4 'Koering 5 kagoengan kageugeut koering, sarta kageugeut koering anoo koering, noe ngangon di pélebbah bakoeng.

a p. 2: 16; 7: 10.

4 Eh, kameumeut akang! 5 'njai teh geulis saroepa nagara Tirsá; matak résép tjara nagara Jérusalem; matak baloo- 6 was saperti wadya-balad. 7 'Gilerkeun sotja njai ti hareupeun akang; karana eta 8 teh matak gimir ka akang. 9 'Ramboet njai ibarat goendoekan émbé, noe ngalajah di lumping Gilad. 10 'Waos njai 11 'saroepa goendoekan domba, noe harandjat ti pamandian; sadajana kembang, 12 sarta taja noe teu boga anak. 13 'Pipi njai 14 'ibarat dalima sapsi sadjéroéun tjin- 15 doeng njai. 16 'Aja gènép poeloch radja istri djeung dalapan poeloch parékan, 17 sarta landjang tanpa wilangan. 18 'Hidji bae noe djadi 19 'djapati akang, moestika akang; hidji bae noe djadi poetra iboena, kaasih noe ngowokeun eta. 20 'Ana katen- 21 djo koe istri-istri, seg pada moedji ka dinja; ana katingal koe radja istri djeung koe parékan, seg pada ngalém ka dinja. 22 'Saha eta teh, noe sorotna saperti padjar, geulis tjara boelan, herang lir sarangeng, matak baloewas saperti wadya-balad? a p. 4: 7. b p. 4: 1. c p. 4: 2.

d p. 4: 3. e p. 5: 2.

11 Koering bareto sok toeroen ka kèbon moentjang, ngilikan noe anjar djadi di lébak, 12 'nendjoan tangkal anggoer geus rénoeng hanteuna, djeung tangkal dalina geus kembang hanteuna. 13 'Taja panjana koering teh, ati koering noenggangkeun koering ka kareta menak bangsa koering.

a p. 7: 12.

13 Geura moelib, geura moelih, Soelamit! geura moelib, geura moelih! kaoela bang maréléng ka andjeun. 14 - Dek maréléng naon ka Soelamit? - Noen, saroepa noe ugaribing di Mahanaim.

PASAL 7.

Koe araloes sampejan njai nganggo sapatop, eh poeta menak! Boeleudna tetepokan njaisaroepakangkaloe gawe leungeun noe radjin. 'Oedél njai ibarat loemoer djébleh, noe tara koerang anggoer; lamboet njai saperti toempoekan tarigoe, dikoebèng koe kembang bakoeng. 'Doewa " inang njai ibarat anak méntjék kómbar. 'Ténggók njai " saroepa panggoeng gading; sotja njai lir empang di Ilesbon, sisi lawang Bat-Rabim; pangamboeng njai saperti panggoeng di Libanon, noe mélong ka tébeh Damsik. 'Mastaka njai dina salira ibarat goenoeng Karmel, djeung ramboet njai saroepa woengoe; radja kabanda koe sanggoel. 'Amboc-amboc, kaasih! njai teh sakitoe geulis, sakitoe matak rèsép dina kasoo-kaan! 'Ijeu dèdég njai oepama tangkal korma, djeung inang njai minangka ranggeujan boewah anggoer. 'Pikir akang: Ah, dek naek ka tangkal korma, dek njékélan palapahua. Ari inang njai sing minangka ranggeujan tangkal anggoer, djeung seungit pangamboeng njai sing saperti séréng djeroek; 'kitoe deui langit njai sing tjara anggoer pangsaena, - anoe ngotjor ka kageugeut koering, 'téroes pisan, saréng matak tjapetang kana lambéj noe karoelém.

a p. 4: 5. b p. 4: 4. c Sil. 23: 31.

10 " Koering kagoengan kageugeut koering, saréng mikangéuna ka diri koering. 11 'Mangga, kageugeut koering! oerang ka loewar ka pasisian, koelém di desa-desa; 12 'oerang djéngkar isoek-isoek ka kébon anggoer, " ningalian tangkal anggoer geus rénoeng hanteuna, koedoena geus beukah hanteuna, kitoe deui tangkal dalima geus karémbangan hanteuna. Di dinja koering sédja nawiskeun geugeut koering ka andjeun. 'Bocwah " asihan pada njamboewang seungit, saréng dina panto-panto koering aja saroepaning " boewah poendjoel, noe alanjara sarawoeh noe hareubeul, kenging koering njimpén bade andjeun, noen kageugeut koering!

a p. 2: 16; 6: 3. b p. 6: 11. c 1 Moesa 30: 14. d p. 4: 17.

PASAL 8.

Eh, kabajang teh andjeun ka koering épérnah saderek, sasami njésép inang iboo koering! Tjap-tjap andjeun koe

koering kapéndak di loewar, koe koering ditjijoeuman; kitoe ge moal aja noe njéla ka koering. 'Andjeun koe koering tinangtos ditoeoejoen, dibantoen lèbét " ka rorompok poen iboe; kanténan andjeun ngawoeroek ka koering, kalajan andjeun koe koering dihatoeranan ngaleueut anggoer baocoran, saréng tjai dalima beunang koering. 'Pananganana " ti kiwa pinjangkeheun sirah kaeola, sarta pananganana ti téngén pingarang-koeleun ka kaeola. 'Eh, istri-istri Jérusalem! " kaeola njoempahan ka sadaja, papatjoewan rek ngageuingkeun, papatjoewan rek ngahoedangkeun kanjaahan, ari tatjan sockaen sorangan mah.

a p. 3: 4. b p. 2: 6. c p. 2: 7; 3: 5.

5 " Saha eta istri noe djéboel ti tégal léga, neutuuh di kageugeutna? - Di handapeun eta tangkal djeroek, akang bareto ngageuingkeun ka njai; nja di dinja iboe njai bareto njandang njéri tina bal njai; nja di dinja njandangna njéri anoe ngowokeun njai.

a p. 3: 6.

6 Koering damél sapertos tjap dina manah andjeun, sapertos tjap dina panangan andjeun! Karantén kaasihian teh rosa sapertos maot; kasarégépan teh angot sapertos énggon noe paeh; moentabna lir moentab seuneu, nja boeroeng ti Pangeran. 'Tjai gédo teu bisaenn mareumkeun kaasihian, saréng sagala bangawan teu bisaenn malidkeun. Saopami aja djalma dek mikeun sababandaan pangeusi imahna, meuli kaasihian, noe kitoe koe djalma tinangtos dipikatoewa angét pisan.

8 Oerang boga hidji doeloer awewe lentik keneh, tatjan njeungseung soesoena. Koemaha oerang nja pilampahéun ka eta doeloer oerang, samangsa aja noe ngalamar!

9 Oepama eta teh koeta, koering sadaja di loehoerna sédja ngadégkeun hidji benteng koe perak; sawangsoelna, oepama panto mah, koe koering sadaja dek dikoebèng sakoerilingua koe papan ki poetri.

10 Koering teja koeta, saréng soesoe koering sapertos panggoeng. Mangsa eta koering teh di pajoeneun andjeunna djadi sapertos noe méndak salamét.

11 'Soeleman kagoengan hidji kébon anggoer di Baal-Hamon; ari eta kébon anggoer koe andjeunna diselehkeun ka

toekang toenggoe; hidji-hidji djalma di-
mistikeun njanggakeun sareboe wang
12 perak sewang, pamajar boewahua. 'Kě-
bou anggoer anoe koering * ditoenggoe
koe diri koering; ari oewang noe sareboe
teja disanggakeun ka andjeun. Soele-
man! nangung noe taroenggoe boewahua
moegi paparin oewang doewa ratoes.

a p. 1: 6.

13 Eh njai, noe tjalik di pakěbonan! ren-
tjang-rentjang pada ngarěgěpkeun gěu-
tra njai; * tjik, akaug hajang ngadenge!

a p. 2: 14.

14 Eh, kageugeut koering! mangga boe-
roe-boeroe; * sarěng moegi andjeun djadi
sapěrtos měntjěk atanapi anak oentjal
di pigoenoengan wawangian! a p. 2: 17.

KITAB NABI JĚSAJA.

PASAL 1.

Ijeu titingalian Jěsaja poetra Amos, noe
koe Jěsaja katingali hal Joeda djeung
Jěroesalem, keur mangsa Oesia, Jotam,
Ahas djeung Hiskia, radja-radja Joeda.
2 * Eh langit! geura dengekeun; eh boe-
mi! geura rěgěpkeun; karana Pangeran
ngandika: Kami geus ngamoemele
anak, sarta digědekeun, tatapi eta teh
3 pada moengkir ka kami. 'Ari sapi nja-
hoėun ka noe bogana, kitoe deui kalde
ka pangokopan djoeraganana; dēmi Israil
mah teu njahoėun, oemat kami teu nga-
4 hartieun. 'Pibalateun eta bangsa dosa,
oemat beurat koe kadorakaėn, binih
bangsat, anak ngaroeksak teh! Geus
pada ninggalken Pangeran, ngagogo-
5 reng ka * Kasoetji Israil, aloendoer ka
toekang. 'Keur nahaon maraneh diteung-
geul deui? * tangtoe beuki tambah bae
njingkir teh. Oenggal sirah aja kasakit,
6 sarta oenggal hate gěring. 'Ti sěrěk
dampal soekoe tēpi kana sirah taja pi-
san waloejana diua badan; ngan aja bo-
hak, djeung raheut, sarta tapak dikadek
baloboran; hanteu dioeroetan, djeung
hanteu diboeleėn, soemawonna dioeba-
7 ran koe minjak. 'Tanah maraneh soe-
woeng; * nagara maraneh geus diha-
roeroe koe seuneu; laban maraneh diha-
kanan koe djalma nagara sedjen di
hareupeun diri maraneh; ari soewoeng-
na teja kawas dibalik koe djalma nagara
* sedjen teh. 'Ari * anak Sion kari sora-
ngan, tjara hidji saoeng di kěbon ang-

goer, sapěrti hidji pondok di kěbon bon-
teng, saroeapa hidji nagara noe dikě-
9 poeng. 'Oepama f Pangeran sawadya-
balad ka oerang hanteu ngarikeun sesa
saeutik mah, oerang teh tangtoe geus
djadi sapěrti Sadoemoe, satjara Gomora
teja.

a 5 Moesa 32: 1. b Djab. 71: 22. c 2 Bab.
28: 22; Jěr. 2: 30. d 5 Moesa 28: 61. e 2 Radj.
10: 21. f Jěr. 23: 14; Room 9: 29.

10 Eh, kapala Sadoemoe! geura darenge-
keun pangandika Pangeran; eh, bangsa
Gomora! geura rarěgěpkeun toret Allah
11 oerang. 'Ari timbalan Pangeran: * Naon
gawena ka kami salobana koerban ma-
raneh? Kami geus seubeuh * koerban
doeroekan domba lalaki djeung gadjih
sato beumang ngalěběng; sarta ari gětih
sapi ngora, anak domba djeung badot
12 koe kami teu dipikasoeke. 'Satjap-tjap
maraneh datang ngadeuheus ka pajoe-
neun kami, na saha noe moendoet kitoe
ka maraneh, nintjak boeroean kami!
13 'Montong teuing maraneh mawa deni
pangabakti gaplah; seuseungitan teh
koe kami diangkěu kagiroekan; ari
moenggoeh * pananggalan djeung sabat,
hal ngaděgkeun pakoempoelan, teu paja
kami teh maraneh migawe doraka ong-
14 koh, gěmpoengan pesta ongkoh. 'Pa-
nanggalan maraneh djeung pesta-pesta
maraneh djadi kageuleuh manah kami;
eta teh matak ridoe ka kami; geus boseu
15 kami teh mawa. 'Sarta lamoen maraneh
nadahkeun leungeun, * kami ngalijeus-
keun sotja ti maraneh; nadjan maraneh
ngalobakeun pauėėda ge, koe kami teu

dimakboel; leungeun maraneh parinoeh
 16 koe götih. 'Geura marandi, ' bérésihan
 diri; kagorengun pagawean maraneh
 singkirkeun ti hareupeun solja kami;
 17 koedoe areureun migawe goreng; 'nja
 dialadjar migawe hade; koedoe nijjar
 kaadilan, ngawarah ka noe neungteui-
 nganan, mere kaadilan ka pahatoo,
 18 djeung ngoeroes-keun prakara randa. 'Ari
 kitoe mah geura ka darijeu, oerang
 oeroes-oeroes djeung kami, timbalan
 Pangeran. 'Masih dosa maraneh saroepe
 sakelat, tangtoe djadi bodas saperti sal-
 djoe; masih beureum tjara gintjoe, tang-
 19 toe djadi saperti boeloe domba. 'Oepama
 maraneh daek sarta noeroet, ' tangtoe
 maraneh ngahakan kangeunahan ijeu
 20 tanah; 'sabalikna, oepama emboeng sarta
 moengpang mah, tangtoe maraneh
 dihakan pedang; karana lambe Pange-
 ran noe ngandika kitoe. *a Jer. 6: 20.*

b 3 Moesa 1: 10; 3: 15; 17: 11. c 3 Moesa 23: 3;

4 Moesa 28: 11. d p. 59: 1—3. e Jer. 4: 14; Am.

5: 11, 15. f Djab. 51: 9. g p. 3: 10.

21 Lah, nagara noe asal satoehoe geus
 djadi 'dajang! 'Tadina pinoeh koe kaadi-
 lan, diénggonan kabéhérán; dëmi ajeuna
 22 mah diénggonan toekang machan! 'Pe-
 rak maneh ' geus djadi tai, tji-anggoer
 23 maneh geus dibaoeran tjai. 'Kapala-
 kapala maneh ' pada basangkal, sarta
 babatoeran djeung taroe kang maling;
 kabeh soeka ka paroeroeba, djeung mi-
 kahajang kana hatoeran; pabatoe koe
 eta teu dibere kaadilan, sarta prakara
 24 randa hanteu datang ka darinja. 'Sabab
 kitoe aja lahiran Goesti, Pangeran sa-
 wadya-balad, Allah Israil noe langkoeng
 kawasa: ' Ah, kami rek ngoepahan pri-
 badi perkara noe ngamoesoeh ka kami,
 sarta rek nêrapkeun balésan ka satroe-
 25 satroe kami. 'Nja eta kami rek malik-
 keun panangan kami, dikeunakeun ka
 maneh; ' sarta tai perak maneh koe kami
 rek diléboerkeun, sina bérésih pisan;
 ari sakabeh radjasa maneh koe kami
 26 rek disingkirkeun. 'Samalah kami ka
 maneh rek maparin deui bakim tjara
 keur djaman bahuula, kitoe deui pana-
 njan pikeun maneh saperti dina mi-
 mitina teja; sanggeusna kitoe maneh
 bakal diséboet ' nagara kabéhérán, na-
 27 gara satoehoe. 'Sion mêngke dileupas-
 keun koe kaadilan, djeung djalmana noe

baralik mêngke dileupaskeun koe ka-
 28 béhérán. 'Dëmi noe maloengkir sarta
 djalma dosa mah mêngke pada roeksak
 sarerejana; sakoer noe ninggalkeun Pa-
 29 ngeran mêngke pada bejak. 'Karana
 piareraeun tina sabab kijara, ' noe di-
 pikarésép koe maraneh; sarta maraneh
 piwarirangeun tina sabab ' kébón, noe
 30 dipilih koe maraneh. 'Karana maraneh
 pidjadienn saperti kijara noe aloem da-
 oenna, djeung tjara kébón anoe taja
 31 tjai. 'Ari noe santosa pidjadienn saibarat
 indjoek, djeung djidjjeunanana pidjadi-
 enn saibarat silalatoe; seg doewanana
 ngagédöer babaréngan, sarta moal aja
 noe mareumkeun. *a Jer. 16: 6. b Jer. 22: 18.*

c Hos. 9: 15. d 5 Moesa 32: 41. e Jer. 9: 7.

f p. 60: 14, 17. g 2 Radj. 16: 4. h p. 65: 3.

PASAL 2.

Ijeu teh pangandika, noe katingali koe
 Jësaja poeta Amos, hal Joeda djeung
 Jéröesalem.

2 Ari geus kitoe, ' dina ahir djaman
 goenoeng gëdong Pangeran bakal dipa-
 geuhkeun dina poentjak goenoeng-goe-
 noeng, sarta pipocndjoeleun ti sakoer
 3 pasir-pasir; djeung sakabeh oerang kapir
 bakal ngaleut ka dinja. 'Sarta ' bangsa
 reja pisan noe bakal laleumpang, bari
 ngaromong; Hajoe, oerang indit ka goe-
 noeng Pangeran, ka gëdong ' Allah
 Jakoeb; soepaja oerang koe andjeunna
 diwoeroek perkara djalán-djalán an-
 djeunna, sarta oerang loemampah dina
 loeloeroeng andjeunna. Karana ' nja ti
 Sion pibidjileun toret, djeung pangan-
 dika Pangeran pibidjileun ti Jéröesa-
 4 lem. 'Harita ' andjeunna bade ngahoe-
 koeman di antara oerang kapir, djeung
 ngabéhérán ka bangsa reja pisan. 'Seug
 koe maranehanana pëdangna didjjeun
 patjoe, djeung toembakna didjjeun arit.
 Bangsa moal ngoengkoelkeun deui pë-
 dang ka pada bangsa, djeung moal dia-
 ladjar deui pérang. *a Mal. 4: 1. b Jer. 3: 17.*

c Djab. 40: 8. d Djab. 110: 2. e Djab. 96: 10, 13.

f Joed 3: 10.

5 Eh, anak-poetoe Jakoeb! hajoe ' oerang
 6 loemampah dina tjaang Pangeran. 'Ka-
 rana oemat andjeun, anak-poetoe Ja-
 koeb, koe andjeun geus ditilar, tina
 sabab parinoeh koe lampah oerang we-
 tan, saréng djarad toekang wetangan-
 keun sapertos oerang Pëlisti, kalajan

sok sapékét saréng anak bangsa lijan.
 7 'Ari tanahna pinoeh koe émas-perak,
 saréng doeuja-branana taja hinggana;
 sarawoeh tanahna pinoeh koe koeda,
 8 saréng kareтана taja hinggana. 'Malah-
 malah tanahna pinoeh koe brabala; pada
 njémbah ka djdijjeunna leungeunna, ka
 9 beunang migawe ramona. 'Pek manoesa
 soedjoed, estoe djalma teh mēndék; ma-
 10 na koe andjeun moal dihampoera. 'Geura
 moeboes ka goenoeng karang; geura
 njoempoet ka djéro taneuh, njingkiran
 pikasijeuneun ti Pangeran, sarta njing-
 11 kiran kamoeljaan kaagoenganana! 'Ari
 panon manoesa noe angkoeh bakal
 dika-handapkeun, sarta sakoer djalma
 noe goemēde bakal ditoengkoelkeun;
 djadi ngan Pangeran njalira bae noe loe-
 hoer dina poéan harita. *a. xix. 4. 5. b. p. 5. 15.*
 12 Karana poéan Pangeran sawadya-ba-
 lad teh bakal ngadatangkeun hoekoe-
 man ka sakoer noe adigoeng sarta noe
 goemēde, djeung ka sakoer noe poen-
 13 djoel, masingna djadi bandap; 'kitoe
 deui * ka sakabeh ki poetri di goenoeng
 Libanon, noe laloehoer nja paroendjoel,
 sarta ka sakabeh ki pasang di tanah
 14 Basan; 'djeung ka sakabeh goenoeng
 noe laloehoer, sarta ka sakabeh pasir
 15 noe paroendjoel; 'djeung ka oenggal
 panggoeng noe djangkoeng, sarta ka
 16 oenggal koeta noe reugreug; 'djeung ka
 sakabeh * kapal Tarsis, sarta ka sanis-
 17 kara barang noe moelja-moelja. 'Ari ma-
 noesa noe angkoeh teh bakal ditoeng-
 koelkeun, sarta sakoer djalma noe goe-
 mēde teh bakal dika-handapkeun; djadi
 ngan Pangeran njalira bae noe loehoer
 18 dina poéan harita. 'Malah-malah bra-
 hala teja bakal boengbang laleungit.
 19 'Didinja * djalma bakal maroeboes kana
 goeha-goeha goenoeng karang, djeung
 kana lijang-lijang taneuh, njingkiran
 pikasijeuneun ti Pangeran, sarta njing-
 kiran kamoeljaan kaagoenganana, sa-
 mangsa andjeunna ngadég ngarisikeun
 20 eusi djagat. 'Dina poéan harita koe ma-
 noesa eta brabalana sipat perak sarta
 brahalana sipat émas, beunangna njijeun
 pikeun sēsēmbabeunana teja, pek dipi-
 tjeunan adjang beurit tjantoeng sarta
 21 adjang lalaj; 'bari seg moeboes kana
 djoerang-djoerang goenoeng karang sarta
 kana beulah-beulah goenoeng tjadas,

njingkiran pikasijeuneun ti Pangeran,
 sarta njingkiran kamoeljaan kaagoenga-
 nana, samangsa andjeunna ngadég nga-
 22 risikeun eusi djagat. 'Mana maraueh
 geura tjoel ka manoesa, noe ambekanana
 di djéro iroengna; karana nabaon adjina
 eta teh? *a. tjak. 11: 2. b. djab. 48: 8. c. Loek. 23: 30.*

PASAL 3.

Karana, masing njaho, Goesti, Pangeran
 sawadya-balad, bade njingkahkeun ti
 Jérusalem sarta ti Joeda iteuk djeung
 pauteuh, nja sagala iteuk roti baréng
 2 sagala iteuk tjai; 'prawira baréng pra-
 djoerit, hakim reudjeung nabi, kitoe deui
 3 noedjoem baréng kokolot; 'kapala * noe
 njékél lima poeloeh baréng djalma noe
 kaadjenan, kitoe deui pananjaan, reu-
 djeung toekang-toekang noe pinlér, sarta
 4 noe bisa mapatkeun djampe. 'Toer koe
 kami dikérsakeun maranehanana * di-
 kapalaan koe djalma baroedjang; malah
 baroedak noe bakal marentah ka mara-
 5 nehanana. 'Djeung djalma-djalma bakal
 silih-sédékkeun, hidji-hidji djeung ba-
 toerna; ari boedak bakal karoemawani
 ka kolot, kitoe kenel noe hina ka noe
 6 moelja. 'Lamoen aja djalma njékél ka
 doeloerna, bangsa bapana, [bari ngo-
 mong kijeu]; Maneh boga pake; tjik,
 maneh djadi kapala koela sakabeh, sarta
 ijeu karoeksakan teh sing aja di bawah
 7 kawasa maneh; 'seg doeloer teja dina
 mangsa eta bakal ngadjawab kijeu:
 Koela mah teu bisa ngadoekoean; ma-
 lah di imah koela euweuh pihakanen,
 euweuh pipakeun; montong teuing koela
 teh koe maneh didijjeun kapala djalma-
 8 djalma. 'Karana Jérusalem geus roek-
 sak, djeung Joeda geus roeboeh; tina
 sabab omongna djeung kalakoeanana
 ngalawan ka Pangeran, matak ngeuheul-
 keun kana sotja kamoeljaan andjeunna.
 9 'Ari parangi beungeutna noedoech ka
 dirina, sarta pada ngabedjakeun dosana
 sorangan, * tjara oerang Sadoemoe, han-
 teu pisan dipindingan. Pibalateun njawa-
 na! karana pada migawe noe matak
 10 tjilaka dirina. 'Koedoe njaréboet djalma
 noe bēndér, tangtōe meunang djamoega;
 karana koe eta pikapoeloekuen hasil
 11 lalampahanana. 'Pibalateun noe doraka!
 da pitjilakeun; karana pagawean leu-
 geunna mēngke dipanggihkeun ka ma-

- 12 nehanana. 'Oemat kami disédékkeun koe baroedak, sarta awowe noe mararentah ka dinja. Eh oemating! noe naroengtoen ka maneh teh pada njasabkeun, sarta djalan sorangeun maneh koe eta teh dilégglég. *a* 2 *Kol.* 1: 9. *b* *Goer.* 10: 16. *c* 1 *Moesa* 13: 13.
- 13 Pangeran ngadjanténg, kěrsa moetoes padoo; uja ngadég, kěrsa ngahoekoeman bangsa-bangsa. 'Koe Pangeran kokolot-kokolot oematna sarta djeung kapala-kapalana bado ditjandak ka hoekoem. Nja maraneh noe ngahakan ' kěbon anggoer datang ka bejakna; rampasan ti noe balangsak aja di imah maraneh. 'Naha maraneh mana ngarěmpak oemat kami, djeung ngagiling beungeut noe balalangsak? kitoe lahiran Goesti, Pangeran sawadya-balad. *a* p. 5: 5.
- 16 Djeung deni timbalan Pangeran: Sapedah anak Sion awewe arangoeh, djeung lalumpangna bari ngenleugeungeun beuheung sarta goelar-gilér panon, ana leumpang lakoena reureundeukan, bari ngěntjreng-ngěntjrengkeun soekoe-
 17 na: 'noe matak ěmboen-ěmboenan anak Sion awewe teh měngke koe Goesti disina rodek, sarta koe Pangeran měngke
 18 diboeke wiwirangna. 'Dina mangsa eta Goesti bade njingkahkeun pěrhljasan geulang soekoe, djeung sasarangengean,
 19 sarta boeboelanan; 'koeraboe, djeung
 20 rante leungeun, sarta tjoeng; 'mama-koetaan, djeung rante soekoe, djeung gesper, djeung tjoepe seuseungitan,
 21 sarta djimat; 'ali, djeung anting iroeng;
 22 'papakean midang, djeung tjala, djeung
 23 karembong, sarta radjoet; 'eunteung, djeung baskat lawon katji, djeung tjindoeng, sarta koekeoedeng. 'Ari gens kitoe wawangian diganti koe baoc bijoek; bėnten diganti koe eurad; boeok digđloeng diganti koe goendoel; kawaj gobrah diganti koe karoeng njěkek; ari kageulisau diganti koe toetoeng. 'Djalma maneh lalaki bakal tinggolepak koe pėdang, djeung prawira-prawira maneh bakal
 26 tinggolepak sadjěroning pėrang. 'Sarta ari lawang-lawang Sion bakal tinggarėroeng djeung tingharoeroeng; toer djinisa pidjoekeun dina taneuh bari tolengas.

PASAL 4.

Dina mangsa harita toedjoech awewe bakal njarėkėl ka lalaki sahidi, bari

ngaromong kijeu: Koering sanggoep nđa hakan sorangan, djeung make pake sorangan; ngan soepaja katėlah bae koe ngaran sampejan; ' moegi leungitkeun kabinaan koering. *a* 1 *Moesa* 30: 23.

- 2 Dina mangsa harita ' Siroenging Pangeran tangtoe matak ngaloeskeun djeung matak ngamoeljakeun; estoe Boewahing boemi teh matak ngagoengkeun djeung matak ngabengkeun ka
 3 sakoer noe rahajoe oerang Israil. 'Ari geus kitoe, saba-saba noe kari di Sion, djeung saba-saba noe tinggal di Jěroesalem, bakal disěboet soetji, nja eta oenggal-oenggal djalma uoe geus ditoe-
 4 liskeun baris pimeunangeun hiroep di Jěroesalem; 'dimana Goesti geus ngoembah kokotoran anak Sion awewe, sarta hoetang Jěroesalem ngoetjoerkeun gětih koe andjeunna geus dileungitkeun ti
 5 těngalna, koe lantaran Roh pangahoekoeman, sarta koe lantaran Roh pangadoeroekan. 'Djeung deui di loehoereun saliring ěgggon di goenoeng Sion, sarta di loehoereun pakoempoelauana, Pangeran bade ngadjadikeun hidji mega
 6 baris ti beurang, sarta djeung haseup, kitoe deui sorot seuneu hoeroeng baris ti peuting; karana di loehoereun sakoer
 7 noe moelja pijaueun aoeb. 'Djeung
 8 pijaueun saeug baris ngijoeuan ti beurang, njingkiran panas, sarta baris panjalindoengan djeung baris panjoempoetan, njingkiran tjaał djeung njingkiran hoedjan. *a* p. 11: 1; 53: 2. *Jer.* 23: 5; *Djak.* 6: 12. *b* p. 25: 4.

PASAL 5.

- Kaola sėdja ngaujanjikeun bade kameumeut kaola hidji njanjian pėrkara kameumeut kaola, hal kěbon anggoerna. Kameumeut kaola kagoengan hidji kěbon anggoer dina pasir gėmoek
 2 pisan. 'Ari eta teh koe andjeunna dipatjoelan, djeung dikoempoelkeun batena, ' bari ladjėng dipėlakan anggoer hade; sarta di těngah-těngalna ngadamėl hidji papanggoengan, samalah di djěro kěbon andjeunna noegar ngadamėl bak paměrėsau anggoer; ari pangarėp-
 3 ngarėpna soepaja boewahan aloes, kari-kari boewahanana goreng. *a* *Jer.* 2: 21.
- 5 Ari ajeuna, eh priboei Jěroesalem djeung oerang Joeda! geura pada

- ngahoekoeman antara kami djeung kē-
 4 bon anggoer kami. 'Naon lampahkeuneun
 deui ka kēbon anggoer kami, anoe ta-
 tjan koe kami dilampahkeun ka dinja?
 Koe naon pangurēp-ngarēp kami soe-
 5 pajā boewahan aloes, kari-kari boewa-
 hanana goreng! 'Ari ajeuna, geura kami
 ka maraneh rek maparin njaho, anoe
 koe kami rek didamēl ka kēbon ang-
 goer kami teh; * rek njingkirkeun pa-
 gērna, soepaja dibakanan; nja rek nga-
 roeksak tembokna, sina djadi tintjakeun.
 6 'Estoe kēbon teh koe kami rek disina
 bala; moal dipangkas djeung moal di-
 kored; ari noe bakal djadi di dinja nja
 walang sangit djeung tjoetjoe-k-tjoetjoe-
 kan; samalah kami rek miwarang mega,
 oelah sina noeroenkeun hoedjan ka dinja.
 7 'Karana ari kēbon anggoer Pangeran
 sawadya-balad teh nja anak-poetoe Is-
 rail; sarta oerang Joeda noe djadi pē-
 laking kalangēnanana. Ari noe diarēp-
 arēp koe andjeunna kaadilān, horeng
 teh kadjahilan; noe diarēp-arēp kabē-
 nērau, horeng teh kalēngēran. a Djab. 80:13
 8 Pibalaŕeun djalma, * noe nambahkeun
 imah ka imah deui, noe ngawoewoeh-
 keun lahan ka lahan deui, datang ka
 bejak ēnggon, sarta woengkoel maraneh
 bae noe djadi priboemi dina tanah teh!
 9 'Pangeran sawadya-balad [ngandika,] ka-
 dēngē koe kaeola: Mo gagal imah loba
 pisan mēngke soewoeng; noe galēde nja
 araloes teh mēngke taja noe ngesian.
 10 'Karana harita kēbon anggoer sapoeleoh
 rakiteun beubeunanganana ngan sahidji
 bat, sarta binih sahomer beubeunanga-
 nana ngan saepa. a Mik. 2:2
 11 Pibalaŕeun * djalma noe haroedang
 isoe-k-isoe-k, ngoe-brak-ngabrik arak; noe
 lambat-lamboet nēpi ka peuting, wani
 12 panas koe tji-anggoer! 'Make katjapi
 djeung tjēlēmpoeng, tērēbang djeung soe-
 ling, soemawonna anggoer, prak inoem-
 inoeman; sarta teu taroliheun kana ka-
 kawasaan Pangeran, djeung teu padoe-
 lieun ka dadamēlan pananganana. 'Sabab
 13 kitoe oemat kami mēngke dibojong, tina
 teu bogaeun kanjaho; ari menakna bakal
 pada langlajouseun, djeung tjtajahna ba-
 14 kal pada halabhab. 'Sabab kitoe ēnggon
 noe maot njalangapkeun maneh, sarta
 ngangah soengoečna, taja watēs-wangēn-
 na; djoet toeroen kamoeljaanana, roe-

- soelma djeung tagiwoerna, katoet noe
 15 soeka-soeka dina djero eta. 'Mangsa eta
 6 manoesa bakal ditoengkoelkeun, estoe
 djalma teh bakal dihandapkeun; ari
 panon djalma noe arangkoeh bakal dika-
 16 bandapkeun. 'Dēmi Pangeran sawadya-
 balad mah harita katawis loehoer, lan-
 taran kaadilān; estoe Allah noe lang-
 koeng soetji bakal disoetjikeun lantaran
 17 kabēnērau. 'Mangsa eta * anak domba
 bakal njaratoean kawas dina sampa-
 lanana, sarta tarikolot oeroet djalma
 lalintoeh teja bakal dibakanan koe djal-
 ma ngoembara. a Sil. 23:29, 30. b p. 2:17.
 c p. 14:30
 18 Pibalaŕeun djalma noe narik kadora-
 kaan make tali kagaplahan; noe narik
 19 dosa, kawas koe tambang roda! 'Noe
 sok ngaromong: * Sina ngagantjangkeun,
 sina ngagēntakkeun padamēlanana, soe-
 pajā koe oerang katendjo; sina teroh
 datang, djeung sina geura boekti pa-
 ngērsakeun * Kasoetji Israil teh, soe-
 pajā koe oerang katangen!
 a Jer. 17:15. b p. 1:4.
 20 Pibalaŕeun djalma noe njarēhoet go-
 reng ka noe hade, ari noe hade disē-
 hoet goreng; tjaang didijjeun poek, ari
 poek didijjeun tjaang; amis didijjeun pait,
 ari pait didijjeun amis!
 21 Pibalaŕeun djalma noe baroga angkenh
 pintēr, sarta noe baroga rasa nja pa-
 ngarti!
 22 Pibalaŕeun djalma noe pērkoša dina
 nginoem anggoer, sarta noe djadi djalma
 23 gagah dina ngabaoeran arak; * noe * nga-
 bēnērkeun djalma doraka tina tanpa
 roeroeba, sarta kabēnērau djalma ba-
 lēnēr didjaoehkeun ti eta!
 a 5 Moesa 25:1; Jēh. 13:19.
 24 Koe sabab eta, * saperti djarami di-
 hakan koe letahing seuneu, sarta djoe-
 koet garing lēboer koe hoeroeng, nja
 kitoe akar itoe mēngke boeroek, djeung
 kēmbangna ngēboel tjara pēlēdoeg; sa-
 pedah pada mitjeun toret Pangeran sa-
 wadya-balad, sarta ngagogoreng kana
 25 timbalan Kasoetji Israil. 'Tina sabab
 kitoe noe matak Pangeran djadi bēndoe
 ka oematna, sarta andjeunna geus ujo-
 dorkeun pananganana ka dinja, bari
 seng digēboegan, wani goenoeng-go-
 noeng aringgeung, * sarta majit-majitna
 geus djadi saperti roentah di tēngah

loeloeroeng. * Nadjan sakabel hal kitoe teja bendoena tatjan sirna; ċujana mah pananganana masih njodor kench.

a Joel 2:5. b p. 10:0; Jer. 14:10. c p. 9:11.

- 20 Sarta andjeunna bade nandjeurkeun hidji bandera pikeun bangsa-bangsa noe djaraoeh, " ditoecktroek ti toengtoeng boemi ka dinja. Masing njaho, gautjang, 27 kĕntjĕng pisau pidatangeunana. Moal aja noe tjape, djeung moal aja noe titadjong sabatoor eta; euweuh noe toendoeh, soemawonna heĕs; djeung moal aja noe oedar saboek ti tjaukengna, sarta moal 28 aja noe pĕgat tali taroempahna. 'Nja eta teh djamparingna sareukeut, djeung gondewana beumang mĕntang sakabel; ari talapok koedana diitoeng sapĕrti batoo karang, djeung rodana djiga angin 29 topan. 'Sorana bakal ngagaoer tjara singa bikang, djeung ngagaoerna sapĕrti singa ngarora; estoe bakal garam-gĕrĕm djeung ngarontok hakaueun, bari dibawa sakali, sarta moal aja noe ngaleupas- 30 keun. 'Nja eta teh bakal ngagĕrĕman ka dinja dina mangsa harita sapĕrti ngagĕrĕm laet. * Ana toengkoel ka boemi, doemadakan nja poĕk nja soekĕr, dalah tjaang datang ka poĕk koe angkeubna.

a p. 7:18. b p. 8:22.

PASAL 6.

- Mangsa taoen " poepoes radja Oesia, hidji waktoe kaoela nendjo Goesti, keur linggih dina panglinggihan loehoer nja poendjoel, sarta kabah teh wani 2 pinoeh koe kĕlin-kĕlin panganggonana. 'Di loehoereun andjeunna narangtoeng para sarapin; hidji-hidji pada boga b gĕnĕp djangdjang: noe doewa dipake noetoe-pan raraj, noe doewa dipake noetoe-pan soekoe, ari noe doewa deui dipake hibĕr. 3 'Sarta ngagĕro noe hidji ka noe hidji deui, kĕju pokna: Soetji, soetji, soetji Pangeran sawadya-balad! sadjagat teh 4 pinoeh koe kamoeljaanana! 'Ari padĕmen sakoer bangbaroeng datang ka garĕdag tina sowara noe ngagĕro, sarta gĕdong teh djadi pinoeh koe haseup. 5 'Pok kaoela ngomong: * Alah aing teh, tangtloe katitiwasan! sabab aing djalma nadjis biwir, sarta tjtjĕng di tĕngah bangsa noe nadjis biwir; karana panon aing geus nendjo Radja, tĕgĕs Pangeran 6 sawadya-balad. 'Ari para sarapin teja

- noe hidji bĕr hibĕr ka kaoela, leungeun-na mawa hidji roehak roehaj, beunang-na njokot tina loehoer altar koe tja- 7 tjapit. 'Pek * diantĕlkeun ka soengoe- kaoela, bari njaoer: Tah, ĩjeu geus antĕl ka biwir maneh; noe matak njingkir kadorakaan maneh, sarta dosa maneh 8 geus dileungitkeun. 'Tidinja kaoela ngadenge gĕntra Goesti, nimbalan kĕju: Saha noe rek dipiwarang koe kami, djeung saba noe pileumpangeun djadi oetoesan kami sadaja? Pok kaoela oen- 9 djoekan: Noen, ĩjeu simkoering: soe- mangga, simkoering piwarang. 'Ari tim- balanana: Maneh geura leumpang, be- djakeun ka ĩjeu bangsa: Maraneh bakal ngadenge koe tjeuli, tatapi moal nga- harti; sarta bakal molotot koe panon, 10 tatapi moal nendjo. 'Hato * ĩjeu bangsa sina mintoel, ari tjeulina sina hese ngaden- gena, sarta panonna peureumkeun; soepaja oelah nendjo koe panon, djeung oelah ngadenge koe tjeuli, djeung oelah ngaharti koe hate, djeung oelah tobat, 11 sarta oelah ditjageurkeun. 'Pioendjoek kaoela: Sabaraha pilamieunana, Goesti? Ari timbalanana: Tĕpi ka mangsa na- gara-nagara galĕmpoer, euweuh noe ngeusian, sarta imah-imah taja manoe- saan, djeung tanah teh digĕmpoer, da- 12 tang ka soewoengna. 'Ari eta manoe- sana koe Pangeran mĕngke dikano- djaoehkeun, sarta bakal tiisenn kabina- 13 bina di sadjĕro tanah teh. 'Djeung lamoen tinggal djalma sapĕrpoeloehna dina ta- nah, eta pon kitoe keneh djadi haka- ueun; tapi sapĕrti kijara djeung sapĕrti ki pasang, ana ditoewar kari toeng- goelna, nja kitoe pisan binih soetji mi- nangka toenggoelna.

a 2 Esh. 26:23.

b Wals. 4:8. c Wals. 1:17. d Dan. 10:16. e Mat. 13:14; Joh. 12:40; Lal. 28:26.

PASAL 7.

- Ari geus kitoe, keur mangsa Alias, poe- tra Jotam, anoe poetra Oesia, radja Joeda teja, " bral Rĕsin, radja Sam, barĕng Pekah poetra Rĕmalja, radja Is- rail teja, mangkat ka Jĕroesalem, dek mĕrangan ka dinja; tatapi mĕranganana 2 ka dinja teu mampoe. 'Aja noe ngoe- ninga ka b gĕdong Dawoed, pioendjoekna: Oerang Sam keur mĕrĕnah di Epraim. Gĕdag manah Alias, kitoe keneh hate rahajatna, sakoemaha kakaian leuweung

sarta ka Djakaria poetra Jēberekja.
 5 'Djeung deui kuoela ngadeukeutan ka nabi istri; seug eta njiram, toeloj ngadoeroe hidji anak lalaki. Ari timbalan Pangeran ka kuoela: Koedoe dingaranan Maher-Salat Haas-Bas. 'Karana⁶ samemeh eta boedak pibiseun njeboet bapa djeung em, 'kamoeuktian Damsik djeung djarahan ti Samaria diakoetan ku hareupeun radja Asoer. *a* 2 Radj. 16: 10. *b* p. 7: 16. *c* 2 Radj. 15: 29; 16: 19.

6 Ladjeng Pangeran ngandika deui ka kuoela, kijeu pangandikana: 'Sapedah ijeu bangsa njoemahkeun ka^a tjai Siloah, anoe leuleuj ngotjorna, sarta aja kaatohan di Rēsin djeung di anak Rē-malja teja, 'noe matak Goesti, satēmenna, mēngke ka maranehanana ngadatangeun^b eta tjai bangawan noe rosa nja gēde, tēgēs radja Asoer barēng sakabeh kamoeuljanana; nja eta pidatangeun ka sakabeh waloenganana, djeung njeorang ka sakabeh wahanganana; sarta bakal kēbat ka Joeda, nja tjaah nja palid, 'pinōpieun kana beuheung; djeung eta teh bakal meberkeun djangdjangna, wani pinoeh salēgana tanah andjeun, 'Ima-noeē! *a* Neh. 3: 15. *b* Jer. 47: 2. *c* p. 30: 28. *d* p. 7: 14.

9 Eli bangsa-bangsa! pek bae^a ngaramoek, mēngke maraneh diparinggēskeun; djeung sakabeh noe djaraoeh di boemi, geura rarēgēpkeun: pek bae maraneh njoren, mēngke maraneh diparinggēskeun; pek bae maraneh njoren, mēngke maraneh diparinggēskeun! 'Heg maraneh babadamian njiyeun tarekah, tanwande diboeroengkeun; pek bae ngabaridjilkeun omongan, moal pitoeloeseun; karana Allah noe njarēngan ka oela sakabeh. 'Karana kijeu timbalan Pangeran ka kuoela, nganggo panangan kawasa, bari mepelingan ka kuoela, oelah ngalakonan djalān ijeu bangsa; ari timbalanana: 'Maraneh oelah rek njarēboetkeun sakait ka sakoer noe koe ijeu bangsa sok disēboetkeun sakait;^b djeung oelah rek sarijeun noe dipikasijeun koe eta, sarta oelah rek risi. 'Pangeran sawadya-balad, nja eta noe koedoe disoe-tjikeun koe maraneh; nja andjeunna noe koedoe dipikasijeun koe maraneh, sarta nja andjeunna noe koedoe dipikarisi koe maraneh. 'Moen kitoe mah andjeunna minangka kasoetjian; 'sabalikna mi-

minangka batoe tatadjongan sarta minangka batoe karang noe matak tideuha baris noe doewa bangsa Israil; toer minangka djirēt djeung minangka ridjēt baris pri-boemi Jēroesalem. 'Loba pisan dina lēbah eta noe bakal titadjong, bloek raroeboeh, toeloj raroeksak; atawa kareuna ridjēt, datang ka karingkoesna. *a* Djab. 2. *b* 1 Petr. 3: 14, 15. *c* p. 28: 26; Leuk. 2: 34; Roem. 9: 33; 1 Petr. 2: 7, 8.

16 Pērtelaan moegi dibeungkeut, toret moegi ditjap sadjēroning moerid-moerid sinkoering! 'Ari kuoela teja ngarēp-ngarēp ka Pangeran, 'anoē meungpeunan pameunteuna ka anak-poetoe Jakoeb; djeung sēdja ngantos-ngantos ka andjeunna. 'Tab,^b ijeu kuoela djeung baroedak paparin Pangeran ka diri kuoela, 'minangka tanda djeung minangka moedjidjat di Israil, ti Pangeran sawadya-balad, anoe linggih di goenoeng Sion.

19 'Djeung lauoēn aja noe ngomong ka maraneh kijeu: Koedoe naranja ka^a toekang njaroemah djeung ka toekang ngoesoemah, noe ngabarewos djeung ngagē-rēndēng: naha oemat lain koedoe naros ka Allahna? karah noe hariroep koedoe dipangnanjakeun ka noe parah! 'Koedoe anoeet kana toret djeung kana pērtelaan! Oepama ngaromongna teu noeroetkeun lahiran eta mah, saēnjana moal bogaeun padjar. 'Keur kitoe eta bakal aprak-aprakan, nja soesah nja langlajenseun. Ari geus kitoe, keur njandang langlajenseun, eta teh bakal ngagē-rēndēng, 'bari njapa ka radjana djeung ka Allahna. Ret tanggah ka loehoer; 'seug toengkoel ka boemi, doemadakan nja soekēr nja poek, aja mongkleng matak roepēk; estoe dirina diboewang ka ēnggon boeta-radjin.

23 'Dēmi tanah noe karoepēkan teja moal tētēp poek mongkleng. Keur mangsa noe mimiti andjeunna ngadatangeun kahinaan ka tanah Sēboeloēn djeung ka tanah Naptali; 'ari ahirna mah andjeunna ngadatangeun kamoeuljan ka djalān mapaj laoet, peuntaseun tji Jordan, Galilea oerang kapir. *a* p. 1: 15. *b* Jer. 2: 13. *c* p. 7: 3; 8: 3; 20: 3. *d* 3 Moesa 19: 31. *e* Wabj. 16: 9, 11. *f* Mat. 4: 15.

PASAL 9.

Ari^a bangsa noe loemakoe di noe poek, Ageus neudjo tjabaja hibar; sarta sakoer noe tjaritjing dina tanah kalang-

25 di Mēsir teja. 'Karana sakeudeung deui pisan bojak bēndoe, seug wēra kami toemērap ka dinja, matak toempoer.
 26 'Harita Pangeran sawadya-balad bakal molahkeun pangrangket ka dinja, ^a sapangagēboegna ka Midian, di batoe karang Ōreb teja; djeung ^b tētēkēnna, noe ngoengkoelan laeet teja, koe andjeunna bakal dioengkoelkeun, salampah di Mēsir teja. 'Ari geus kitoe, ^c dina poē eta momotanana pileungiteun ti taktak maneh, kitoe deui pasanganana ti poendoek maneh, sarta pasanganana pipoe-tjateun bawaning maneh lintoeh.

^a Hab. 7: 25. ^b 2 Moesa 14: 16. ^c Jer. 30: 8.

28 Eta teh datang ka Ajat, ngaliwat ka Migron; di Mikmas noenda barang-barangna. 'Pada madjoe deui njarah sē-sēla; mondokna di Geba; ari Ramah
 30 ngagidir; Giba, nagara Saoel, kaboer. 'Ēh, anak Galim! geura ngadēngek sora maneh; ēh, Laia! rēgēpkeun; ēh, Anatot!
 31 maneh teh balangsak. 'Madwena ngabētjir; priboemi Gebim tingalatjir. 'Poē harita keneh ngarandēgua di Nob; pek ngagagkeun leungeunna ka goenoeng anak Sion, nja ka pasir Jēroesalem.
 33 'Saēnja-ēnjana, Goesti, Pangeran sawadya-balad, bade noetoeahan dahan-dahanana, lantaranana ngarisikeun; sarta noe lalochoer dēdēgna bakal ditoewaran, djeung sakoer noe djarangkoeng bakal dihandapkeun. 'Ari saleuweung kekep teh koe andjeunna bade ditjatjar koe beusi, sarta sagoenoeng Libanon bakal roegroeg koe noe Langkoeng Moelja.

PASAL 11.

Ari tina toenggoel Isai mēngke hidjil
^a hidji seuweu; nja hidji siroeng tina
 2 akarna mēngke boewahan. 'Sarta eta tēh ^b bakal dilinggihan Roh Pangeran, Roh kapintēran djeung pangartian, Roh tarekah djeung kawasa, Roh kanjaho
 3 djeung kasijeunan koe Pangeran. 'Sarta eta teh pingambēkananana di djero kasijeunan koe Pangeran; ari ngahoekomanana moal satingal-tingal sotjana, djeung ngabēnēranana moal sadangoedangoē tjēpilna. 'Ēnjana mah ^c bakal ngahoekoeman ka noe malarat kalawan kaadilan, djeung ngabēnēran ka noe balangsak di boemi kalawan kaestoean; ari boemi koe andjeunna bakal digēboeg

koe panggēboeg bahamna, sarta noe doraka bakal dipaehlan koe lantaran ambēkan lambena. 'Kaadikun minangka beulitan angkengna, djeung kajaktosan minangka beulitan pisaboekanana. 'Mangsa eta ^d kēroed bakal saēnggon djeung anak domba, sarta mejong bakal dēpa djeung anak ēmbe; ari anak sapi, singa djeung sato beunang ngalēbēng bakal babarēngan, sarta hidji boedak leutik
 7 noe ngugiringinja. 'Ari sapi djeung birowang bakal diangon reudjeung; anak-anakna bakal darēpa babarēngan; sarta singa bakal njatoe djarami sapērti sapi.
 8 'Djeung deui orok bakal oelin sisi lijang oraj wēlang, sarta boedak noe dibeu-
 9 teungan njoesoe leungeunna pingodo-
 9 keun ka gorowong oraj santja. 'Di sa-
 10 toengkkēb goenoeng kami noe soetji teh ^e moal aja noe njilakakeun, moal aja noe ngaroeksak; karana boemi teh harita pinoeh koe kanjaho ka Pangeran, sapērti dasar laeet kalipoetan koe tjai.

^a 1 Sam. 17: 12; p. 4: 2; 53: 2. ^b p. 42: 1; 61: 1.

^c Djab. 72: 12. ^d p. 65: 25; Jeh. 34: 25. ^e p. 35: 9;

Hab. 2: 14.

10 Ari geus kitoe, dina mangsa eta ^a akar Isai teja noe pingadēgeun minangka bandera pikeun bangsa-bangsa, djeung oerang kapir bakal pada nanjakeun andjeunna; sarta pangreureuhan andjeunna
 11 tangtoe moelja. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta Goesti bade njodoirkeun deui pananganana ngadoewa-kalian, kērsa meunangkeun sesa oematna, noe kari ti Asoer, ti Mēsir, ti Patros, ti Koes, ti Elam, ti Sinar, ti Hamat, djeung ti
 12 poelo-poelo laeet. 'Sarta andjeunna bade nandjeurkeun hidji bandera pikeun bangsa-bangsa, ^b ngarijoengkeun oerang Israil noe diboewang, djeung ngoempoel-
 13 keun oerang Joeda noe pabalēntjar, tina opat toengtoeng boemi. 'Ari kadēngkian Epraim bakal leungit, djeung noe njoesoekēr ka Joeda bakal dibasmi; ^c Epraim moal dēngkieun deui ka Joeda, sarta Joeda moal njoesoekēr deui ka Epraim.
 14 'Seng pada bibēr, njambēr taktak oerang Pēlisti ka koelon; toer babarēngan ngarajahan oerang wetan; Edom djeung Moab bakal kabawahkeun ka kawasana, sarta oerang Amon pitaloekun ka malaranebanana. 'Malah Pangeran pinoem-
 15 pēsēun lengkong laeet Mēsir, djeung

ngoengkoelkeun pananganana ka loehoerun bangawan teja, dikeunaan anginaa noe leuwih rongkah, digéboeg didamel toedjoeh waloengan, soepaja dipeuntasan mako taroempah. 'Djeung pijaean djalman ngémplong, sorangeun sesa oemat andjeunna, noe kari ti Asoer; ^a sakoe-maha noe diajakeun pikeun Israil keur basana indit ti tanah Mésir teja.

^a Roma 15: 12. ^b p. 19: 22; 36: 8. ^c Jch. 37: 19.
^d 2 Moesa 14: 29.

PASAL 12.

Dina mangsa eta maneh bakal oendjoekan kieu: Noen Pangeran! koering hatoe noehoe ka andjeun, rehing andjeun tadina ngabéndon ka koering; doepi béndoe andjeun geus sirna, saréng andjeun ngalilipoer ka koering. 'Saénjana, ^a Allah noe djadi kasalametan koering; koering sénang ati, hanteu sijeun-sijeun; karana salira Pangeran noe djadi kabédasan koering djeung djaboe koering, sarta andjeunna noe djadi kasalametan koering. 'Djeung maraneh pinijioekun tja kalawan kaitolan tina soemoer-soemoer kasalametan; 'djeung bakal ngaromong dina mangsa eta: ^b Geura halatoer noehoe ka Pangeran; geura njaréboetkeun padjénenganana, oetara-keun dadamelanana ka sagala bangsa; aroewarkeun ^c jen padjénenganana langkoeng loehoer. 'Geura maroedji ka Pangeran; karana andjeunna geus ngadamél padamelan araheng; sing goernita eta teh di sakoeriling boemi. 'Eh priboemi Sion! geura soesoerakan djeung ajeub-ajeuban; karana Kasoetji Israil teh langkoeng agoeng di tengah maneh.

^a 2 Moesa 15: 2. ^b Djab. 105: 1. ^c Djab. 148: 13.

PASAL 13.

Ijeu teh babawaan Baboel, noe katingali koe Jēsaja poeta Amos. ^a Geura maraneh ^a nandjeurkeun hidji bandera dina loehoer goenoeng boelistir; geura pada ngagéroan ka dariuja masing tarik, bari ngagoepajan, sina pada ngasoepan lawang menak-menak! 'Kami geus nimbalan ka sakoer noe beunang kami njoetjikeun; estoe kami geus njaoer prawira-prawira kami, noesaroeka-soeka tina kagoengan kami, sina ngadjalan-keun béndoe kami. 'Aja sora ngagoeroeh

di goenoeng-goenoeng, koemaonam bala gēdo; sora tagiwoer karadjaan bangsa-bangsa noe karoempoel; Pangeran sawadya-balad keur ngaloris balad perang. ^a 'Daratangna ti tanah noe djaoh, nja ti sisi langit; tégés Pangeran djeung paparabolan béndoeana, kērsa ngaroek-sak satanah kabeh.

^a p. 5: 26.

^b Geura maridangdam! karana poean Pangeran geus deukeut; ari pidatangeunana sabijasa karoeksakanti noe Moerba-wisesa. 'Sabab kitoe sakabeh leungeun bakal ^a ngareplek, djeung hate sakabeh djalma bakal galimir; 'sarta bakal pada soeméblak, bari kataradjang soesah djeung njēri, wani aladoeg-ladjēr tjara noe keur ngadjoeroe; bakal silih-tendjo djeung batoer bari hareraneun, beungeutna bareureum kawas hoeroeng.

^a 2 Sam. 4: 1.

^b Masing nganjahokeun, poean Pangeran pidatangeunana leuwih bēngis, nja sewot nja bangēt ambékna; soepaja tanah teh koe eta didijjeun soewoeng, djeung djalma dosa eusi tanah ditoempoer, dileungitkeun ti eta. 'Karana ^a bentang-bentang langit sarta gogonjokauana moal nja-angkeun tjahajana; panon-poē bidjil soerēm, djeung boelan moal ngagēbjar tjabajana. 'Da kami teh kērsa njiksa ka doenya tina hal kagorengan, kitoe deui ka djalma doraka tina hal kasalahan; ^b djeung kami rek ngaleungitkeun kamagoengan djalma angkoeh, sarta adi-goengna djalma lalim koe kami rek dihandapkeun. 'Djalma koe kami rek disina langka alah batan ēmas panga-loesna, nja manoesa disina langka alah batan ^c ēmas Opir. 'Sabab kitoe kami bakal ngobalikeun langit, sarta boemi teh bakal ojag, ngeser ti ēnggonna, tina bawaning béndoe Pangeran sawadya-balad, djeung tina bawaning ponan sewoting doekana. 'Ari pidjadienana saperti mēntjēk dibēbērik, djeung tjara domba noe taja noe ngoempoel-keun; hidji-hidji djalma pada moeroe sabangsa-sabangsana, nja hidji-hidji djalma pada kaboer satanah-satanahna. 'Saha-saha noe kapanggih bakal ditoeblēs, djeung saha-saha noe kasoel balak roeboeh koe pēdang. 'Ari ^a baroe-dakna bakal dirarēmoekkeun di hareupeun panon maranehanana, imah-imahna

dirampogan, djeung awewe-awewena diparaksa. ^a 1 Jek. 32: 7; Mat. 24: 29. ^b p. 10: 12.

^c 1 Bar. 9: 28. ^d Djab. 137: 9; Nah. 3: 10.

- 17 Masing nganjahokeyn, noe koe kami rek digeuingkeun ngadatangan ka maranehanana teh, nja eta oerang Madajin, noe moal nikahajang perak, djeung moal nikasoeke emas. 'Ari gondewa-gondewana bakal ngararémoekeun baroedjang, sarta boewah beuteung koe eta moal dipikaroenja; panonna moal hawatireun ka baroedak. 'Nja kitoe eta Baboel, noe djadi pangadoesna karadjaan, kabenganing kaagoengan oerang Kasdim teh, méngke dibalik, ^a sakoemaha Allah ngabalikkeun nagara Sadoemoes djeung (lomora teja. 'Moal dieusian deni saéndéngna, ^b djeung moal diénggonan deni toeroen-toemoeroen; ari oerang Arab moal masang himah di dinja, djeung taroekang ngangou moal majakkeun ingon-ingon di dinja. 'Ari noe bakal ngabajak di dinja ^c sasatoan galak, djeung imahna bakal parinoeh koe koekoek-beloek; malah mauoek naam pingaréng-goneun di dinja, djeung setan-setan bakal adjroeg-adjroegan di dinja. 'Ari oesoeng-esang bakal tingkorejak dina karaton-karatonna, sarta adjag bakal tingbaraoeng dina gedong-gedongna, oeroet soekan-soekan. Geus deukeut pisan kana waktuena, sarta poeanana moal diméngke-méngke. ^a 1 Moesa 19: 25.

^b Jer. 50: 39. ^c p. 34: 11, 14.

PASAL 14.

- Karana Pangeran bade ngawelasan ka Jakoeb, sarta Israil tangtoe koe andjeunna dipilih deui; méngke eta pada dipernahkeun deui dina tanahna, djeung piiajeun semah ngariloe ka maranehanana, njampoerkeun diri ka anak-poetoe Jakoeb. 'Malah maranehanana bakal dianturkeun koe bangsa-bangsa, diparoelangkeun ka énggonna; toeloj anak-poetoe Israil bakal ngabogaan ka eta bangsa-bangsa di djero ^a tanah Pangeran, didijjeun boedak lalaki djeung boedak awewe; djadi pada ngadjarah anoe tadina ngadjarah ka maranehanana, sarta pada marentah ka noe tadina ngawekeun ka maranehanana. ^a 3 Moesa 25: 23.
- ^b Ari geus kitoe, samangsa maneh koe Pangeran dipaparin reureuh, ka loewar

- ti ka soesahan maneh, ti kariweuhan maneh, djeung ti pagawean bangsa, noe dimistikeun ka maneh teja, 'seug maneh bakal ngoetjapkeun ijeu misil hal radja Baboel, kijeu piomongeun maneh: Koetan ^a toekang ngagawekeun teh eureun? ^b koetan nagara emas teh eureun? 'Pangeran geus motongkeun iteuk djalma daroraka, panggéboeg noe karawasa, ^c noe ngagéboeg ka rahajat-rahajat kalawan sewot, ngagéboegna tou péngat-péngat; ^d noe marentah ka bangsa-bangsa kalawan ambék, dikanijajuna taja noe dihidang. 'Saboeumi kabéh reureuh nja kerta; pada barerag sénggak. 'Samalah ki djamoedjoe baroengabeun koe karana maneh, kitoe deui ki poetri di goenoeng Libanon, [pokna]: Ti waktoe maneh ngalondjor, koela teh teu didatangan anoe noewar. 'Énggon noe maot di handap njéblak koe karana maneh, mapagkeun maneh datang; eta nageuing-geuingkeun koe karana maneh sakoer noe parah, sakabéh ^e badot boemi; sakabéh radja bangsa-bangsa koe eta disina haroedang ti sakorsi-korsiina. 'Pok ^f eta sakabéh pada ngomong ka maneh kijeu: Maneh oge geus keuna apés satjara koela kabéh; geus djadi saroeua djeung koela. ^g 'Kaagoengan maneh geus ditoeroenkeun ka énggon noe maot, ^h katoeet sora tjé-lémpoeng maneh; ti handap maneh disasarap ⁱ bilatoeng, djeung simboet maneh tjatjing. 'Eh, bentang isoek, anak padjar! koetan maneh geus ragrag ti langit! eh maneh, noe ngelehkeun bangsa-bangsa! koetan maneh geus ditilas, ragrag ka boemi? 'Tadina maneh ngomong sadjero hate: Aing dek naek ka langit, dek ngadjoengdjoengkeun korsi aing ka loehoereun bentang-bentang Allah, sarta dek tjalik ^j di goenoeng tépangan, anoe sabeulah ti kaler; 'aing dek naek ka loehoereun énggon laloehoer dina mega, dek njaroewaän ka noe Leuwih Agoeng. ^k 'Kari-kari maneh ditoeroenkeun ka énggon noe maot, ka noe pangdjérona dina gorowong! 'Saha-saha noe neudjo ka maneh, bakal moeréleng ka maneh; pada négéskeun, [bari ngomong]: Koetan nja eta djalma noe sok ngobahkeun boemi, noe sok ngojagkeun karadjaän-karadjaän teja! 'Doenya koe eta geus didijjeun kawas tégal léga, djeung nagara-nagara

geus ditoempoerkeun; ari sakitanana tara dilesotkeun, ^b teu meunang balik
 18 ka imah. 'Sakabeh radja bangsa-bangsa pada ebog sadajana kalawan hormat,
 19 samakam-samakamna; 'ari maneh mah geus dipitjeun ti koeboer maneh, tjara siroeng sipat giroek; ibarat badjoedjalma noe dipachan, noe ditoebles koe pëdang, noe taroeroen ka batoe-batoe gorowong;
 20 saperti bangke noe diidëk-idëk. 'Maneh moal satoenggal djeung eta di djëro koeboer, tina sabab maneh geus ngaroeksak tanah maneh, sarta rahajat maneh koe maneh dipeuntjitan. 'Ari toeroenan bangsat moal disëboet salalang-gëngna. 'Geura njadijakeun baris meuntjit anak-anakna / tina kadorakafu kolot-kolotna; oelah koengsi ngaradëg ngabogaan boemi, bari tonggong doenya
 21 disina pinoh koe nagara-nagara. 'Djeung deni lahiran Pangeran sawadya-balad teh: Kami rek ngamosoeh ka marauehanana, datang ka Baboel teh koe kami dibasmi nja ngaran nja sesa, boh
 22 anak boh intjoe, lahiran Pangeran. 'Malah eta teh koe kami rek didjadikeun milik ^k landak, sarta ënggon tjai; djeung koe kami rek disapoekeun, nganggo sapoe anoe baris noempoerkeun, lahiran Pangeran sawadya-balad.

a p. 9: 3.

b Dan. 5: 19. c p. 31: 6; Djab. 10: 3. d Jer. 32: 21.

e Jer. 28: 13. f Aj. 21: 26. g Djab. 48: 3. h Jer.

50: 33. i Aj. 18: 19; Djab. 37: 29. j 2 Moesa 20: 5.

k p. 34: 11.

24 Pangeran sawadya-balad geus soempah, kijeu timbalanana: Saënja-ënjana, sakoemaha pikërsaean kami, nja kitoe piljadiennana; djeung sakoemaha noe dipastikeun koe kami, nja kitoe piboehtieunana. 'Nja eta kami ^a rek ngaroeksakkeun eta Asoer di djëro tanah kami, sarta rek diidëk-idëk dina goenoeng kami; ^b seug pasanganana pileungiteun ti maranehanana, djeung momotanana pileungiteun ti poendoekna. 'Tab, kitoe papasten, noe dipastenkeun ka saboemi kabeh; sarta kitoe panangan, noe disodorkeun ka loehoereun sakabeh bangsa.
 25 'Karana nja Pangeran sawadya-balad noe mastenkeun; ^c na saha noe bakal ngaboeroengkeun? sarta nja panangan andjeunna noe njodor; na saha noe bakal moendoerkeun?

a p. 31: 8 b p. 9: 4; 10: 27. c Sal. 21: 30.

28 Mangsa tuoen ^a poepoes radja Ahas,

29 hidji waktöe aja ^b babawaan kijeu: 'Eh maneh, satanah Pëlisti! oelah boengah sabab panggëboeg, anoe ngagëboeg ka maneh teja, geus potong; karana ti akar oraj pibidjileun santja, sarta piboewa-
 30 heun eta nja naga hibër. 'Ari tjikal-tjikal djalma malarat bakal diaranong, djeung noe mariskin bakal ngabajak bari sënang ati; sabalikna akar maneh mah koe kami mëngke dipaehkeun, lantaranana langlajuseun; sarta sesa maneh bakal dimangsakeun koe eta. 'Eh lawang! geura midangdam; eh nagara! geura ngadjërit; ëngke maneh adjoer, eh satanah Pëlisti! karana ti kaler djëboel haseup, sarta taja noe njingsalkeun maneh di balana noe ngalengeu-
 31 deut. 'Djadi koemaha nja pingadjawa-beun ka oetoesan eta bangsa! Jen Pangeran geus ngadëgkeun Sion, sarta di Sion teh sakoer noe balangsak oemat andjeunna pimanggiheun panjalindoe-ngan.

a 2 Ead. 16: 20. b p. 13: 1.

PASAL 15.

Ijeu teh ^a babawaan Moab. a p. 13: 1; Jer. 48: 1. Saestoena Ar, dajeh Moab, ti peunting diroeksak, katitiwasan; saestoena Kir, nagara Moab, ti peunting diroeksak,
 2 katitiwasan. 'Tjat oerang Moab nandjak ka nagara Bait djeung Dibon, ka ^a pamoe-djaan, sëdja tjeurik; nagara Nëbo djeung Medëba koe Moab dipangmidangdamkeun; ^b sirah sakabehna geus digoendoe-lan, djanggöt sakabehna geus dikoeroe-
 3 dan. 'Sakoer noe leumpang di loeloeroeng-loeloeroengna pada disamping karoeng; ^c sakoer noe di loehoer imah sarta di pasar-pasarna maridangdam kabeh; ana
 4 toeroen tjeurik. 'Ari nagara Hesbon djeung Elale djëdjëritan; sorana kadenge tēpi ka nagara Jahas. Sabab kitoe sakoer noe sadija, bala Moab, patingda-
 5 rëngék; pikirna soesaheun pisan. 'Hate kaola djëdjëritan koe hal Moab; kaka-boeranana nëpi ka nagara Soar, sapi oemoer tiloe taoen teja. Saestoena nandjakna dina tandjakan Loehit bari tjeurik; saënjana sapatat djalan ka nagara Horonaim eta teh tingdjälërit, pada alok-
 6 alok kabalahan. 'Saestoena tjai Nimrim bakal saroeueng; noe matak djoedjoe-koetan datang ka perang, dangdanoen datang ka bejak, taja pisan sipat noe